

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 30. DECEMBRA 1982

ŠTEVILKA: 51 • LETO XXXI

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval s redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Jolka Van. Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oprosen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

REŠITVE SO V ODLOČNEM IN DOSLEDNEM URESNIČEVANJU STALIŠČ IX. KONGRESA ZSJ

Tudi letos nam je novoletni razgovor s predsednikom sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Bogoljubom NEDELJKOVIČEM posredovalo uredništvo Informatorja sveta ZSJ, zato ga v celoti posredujemo delavcem naših TOZD in delovnih skupnosti oziroma bralcem Železarja.

»SREČE ČLOVEKU NE MORE DATI NITI DRŽAVA NITI SISTEM NITI POLITIČNA PARTIJA. SREČO SI LAHKO ČLOVEK USTVARI SAM.«

Navedena misel Edvarda Kardelja naj nam bo za izhodišče v razmišljanju v prehodu iz starega leta v novo leto, v tretje leto uresničevanja sedanjega srednjeročnega plana. To misel smo v naslovu poudarili tudi zato, ker si ob novem letu med seboj zaželimo srečo, na katero pa nekateri še vedno gledajo kot na izolirano kvaliteto našega življenja od političnega sistema socialističnega samoupravljanja ali celo kot nekaj, kar je prišlo samo po sebi, ali kot da je izključno odvisna od posameznika ali posameznikov. Kot da je sedanji družbeni trenutek dan sam po sebi, kot da ne bi bil povezan s stoletnim bojem slovenskega in jugoslovanskega delavskega razreda, kot da ne bi bil rezultat naše narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije, ki je najdlje uresničila tiste ideale, s katerimi so se navdihovali ne samo pariški komunarji pred 111 leti, marveč ves svetovni proletarijat za osvoboditev vsega človeštva, vseh ponižanih in žaljenih. Kot da dani družbeni trenutek v naši domovini ne bi bil pogojen z ogromnimi človeškimi žrtvami, trdim delom, odpovedovanjem, trpljenjem pa tudi poniževanjem in žalitvami.

Sele z zmago narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije pri nas je bil dan družbeni trenutek, o katerem so se navdihovali pariški komunarji in ves svetovni proletarijat in o katerem govori tudi Edvard Kardelj, v katerem lahko avantgardne sile socializma in socialistična družba uresničujejo en sam cilj: »ustvarjajo razmere, v katerih bo človek kar najbolj svoboden pri takšnem osebnem izražanju in ustvarjanju, da bo lahko — na podlagi družbene lastnine proizvodnih sredstev — svobodno delal in ustvarjal za svojo srečo. To je samoupravljanje.« Samo v tem družbenem trenutku si lahko išče trajno srečo tudi posameznik, vse drugo je lahko le trenutno, namišljeno.

Zal smo v danem družbenem trenutku, v novejših stopnjah našega družbenega razvoja, dopustili nekatere naplavine, ki resno ogrožajo ideje socialne pravičnosti in enakosti, ki so navdihovale borbe v narodnoosvobodilnem boju in socialistični revoluciji in proti katerim se danes borimo z močjo ustave, zakona o združenem delu in idejnopolično usmeritvijo zveze komunistov, ki je vseskozi navdihovala in vodila naš boj, našo socialistično revolucijo. Narodnoosvobodilni boj in socialistična revolucija sta za delavski razred in ljudske množice, ki so stoletja in tisočletja životarile v eksistenčni bedi, lačne, bose in gole, ponižane, žaljene in izkoriščane, pomenila uveljavljanje socialne pravičnosti, enakosti, skromnosti, življenje od lastnega dela, medsebojno spoštovanje in tovarištvo, dostojanstvo človeške osebnosti, solidarno in bratsko povezanost vseh naših narodov in narodnosti.

Na vse te in druge humanistične pridobitve se je predvsem v novejšem času usledilo precej mulja in naplavine. Vse to smo sicer zaznavali, pa smo se do vsega tega obnašali dokaj oportunistično in preveč prepuščali besedo birokratom, ki so podreli interese družbe interesom lastne kariere, stremuštva in pehanja za privilegiji, tehnokratom in drugim, ki so si iskali le lastno »srečo« in pozabili na stike s tako imenovano bazo, z delavskim razredom, delovnimi ljudmi in občani, katerim v naši socialistični samoupravni družbi pripada oblast.

Naše najmočnejše orožje proti vsem tem in drugim naplavinam in mulju je v nesmrtnem sporočilu Edvarda Kardelja: da človeku ne more dati sreče ne država, ne partijska, temveč si jo lahko ustvari samo sam, če odloča o pogojih svojega dela in življenja. Razmere, da bo človek dejansko gospodar svojega dela in življenja, kar navdihuje delavsko gibanje na vsej zemeljski obli, pa v naši socialistični samoupravni družbi morajo ustvarjati socialistične in demokratične ustvarjalne sile družbe z zvezo komunistov na čelu. Zato so tudi letošnji kongresi zveze komunistov, zveze sindikatov in zveze socialistične mladine tem naplavinam in mulju napovedali odločen, konkreten in odgovoren boj, da bomo hitreje uveljavljali ustavna določila — socialistične družbeno-ekonomske odnose, da bodo delavci dejansko postali gospodarji pridobivanja, razporejanja, združevanja in skupne porabe dohodkov.

Čeprav bomo v letu, ki je pred nami, morali trdo in pošteno delati in se še marsičemu odreči, kar seveda ni samo posledica lastnih naplavin in mulja, temveč tudi zaostrenih mednarodnih ekonomskih in političnih razmer, je pesimizem ali kakršenkoli preplah povsem odveč. Naši delovni ljudje so v dosedanjem razvoju socializma pri nas z velikimi napori, garanjem in odpovedovanjem zmogli že mnogo, celo težjih ovir. Tako smo tudi v dosedanjih stabilizacijskih prizadevanjih že dosegli nekatere pomembne uspehe in v tej trdi borbi se je še bolj utrdil naš mednarodni ugled. V tem trdem delu in samoodpovedovanju se krepijo tudi odnosi med našimi narodi in narodnostmi, kajti le v bratski povezanosti in enotni bomo lahko premagali sedanje težave in okrepili naš mednarodni položaj, varnost in suverenost.

Naše novoletno sporočilo je naslovno sporočilo Edvarda Kardelja, ki ga bomo uresničili le z dobrim in poštenim delom vseh in slehernega in z doslednim uresničevanjem ustavnih določil ob spoznanju, da je le v skupni sreči lahko srečen tudi posameznik. Ob tem pa se bomo morali nenehno navdihovati ob pomenu narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije, njenih pridobitvah in sporočilih.

INVESTICIJSKA DEJAVNOST 1982

Investicijska dejavnost v Železarni je letos potekala še pod ostrejšimi stabilizacijskimi pogoji kot lani. Še dodatne omejitve pri odobravanju in financiranju naložb so povzročile, da v letošnjem letu nismo uspeli pridobiti ustreznih dovoljenj za pričetek gradnje nekaterih načrtovanih manjših objektov. Še posebno slabo, skoraj kritično za Železarno je dejstvo, da kljub velikim naporom še nismo uspeli izpolniti vseh pogojev za pričetek gradnje jeklarne 2. (Nadaljevanje na 6. strani)

POJEM »AKTIVNOSTI« JE TREBA ZAMENJATI S POJMOM »DELOVANJA«

Vprašanje: Resolucija IX. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije o nalogah pri nadaljnjem razvoju socialističnega samoupravljanja, krepitevi materialnega in socialnega položaja delavcev v okviru uresničevanja ekonomske stabilizacije je definirala naloge organizacije. Kaj bi priporočili osnovnim organizacijam zveze sindikatov v zvezi z uresničevanjem teh nalog in kaj nam novega sporoča kongres.

Odgovor: Kakor je znano, so bili kongresni dokumenti oblikovani po široki javni razpravi med delavci. Široka javna razprava, zapletena in otežkočena ekonomska situacija so najbolj neposredno opredelili vprašanja in probleme, na katerih mora biti težišče delovanja zveze sindikatov v naslednjem obdobju. Če poskušam izveči globalna in bistvena vprašanja, na katerih so precizirane naloge in smeri delovanja, potem so ta vprašanja vezana na: krepitev samoupravnega položaja in oblasti delavskega razreda, dosledno uresničevanje programa ekonomske stabilizacije in krepitev odgovornosti. Ta vprašanja so postavljena kot bistvena razredna vprašanja in za njihovo uresničevanje ni alternativ. (Nadaljevanje na 7. strani)

Vsem delavcem TOZD in delovnih skupnosti naše železarne, njihovim svojcem in ostalim občanom ter bralcem Železarja voščimo

SREČNO, ZDRAVO, ZADOVOLJNO IN USPEŠNO NOVO LETO 1983

Poslovodni in samoupravni organi ter družbenopolitične organizacije TOZD in delovnih skupnosti Železarne in uredništvo Železarja

PANTZOVA NAGRADA MIROSLAVU NIKOLIČU, NAGRADA »NOVATOR LETA« IVU CUNDRIČU

Na današnji, zadnji seji delavskega sveta Železarne v tem letu, so podelili tudi letošnjo Pantzovo nagrado, ki jo je prejel dipl. inž. Miroslav NIKOLIČ in nagrado »novator leta«, ki so jo podelili vodju oddelka valjarne v TOZD Hladna valjarna Bela Iva CUNDRIČU, ki je kot soavtor tehničnih izboljšav v letu 1981 ustvaril največ prihrankov.

Pantzovo nagrado je prejel sedaj že upokojeni, sicer pa dolgoletni in ustvarjalni strokovni delavec naše železarne dipl. inž. Miroslav NIKOLIČ za zasluge za koncept in

rast modernih predelovalnih obratov v naši železarni.

Miroslav Nikolič se je v naši železarni oziroma tedanji Kranjski industrijski družbi zaposlil 15. ok-

tobra 1931. Leta 1941 je bil kot kapetan mobiliziran v staro jugoslovansko vojsko in bil ujet od nemške okupacijske vojske. V vojnem ujetništvu v Nemčiji je preživel štiri leta. Toda v ujetništvu »že zastupljen« z jeseniško železarno ni miro-

(Nadaljevanje na 6. strani)

KAKO SMO V ŽELEZARNI GOSPODARILI V LETU 1982

Kot vselej smo železarji tudi v leto 1982 vstopali z veliko voljo, da izboljšamo gospodarsko stanje in z veliko pripravljenostjo, da izkoristimo vsako, tudi najmanjšo možnost za doseganje kar najvišje in kvalitetne ter vrednostno najboljše proizvodnje. Želeli smo doseči rezultate, ki bi nam omogočili realizirati razvojne načrte in ki bi dopuščali ustvariti dovolj sredstev za načrtovani nivo osebnega in družbenega standarda.

Ocenjevali smo naše možnosti in sposobnosti, vključevali ta spoznanja v jugoslovanska in svetovna gospodarska gibanja ter na teh osnovah sprejeli gospodarski načrt. Zavedali smo se težavnosti položaja, ko v celoti nismo imeli zagotovljenih vseh surovin, energije in polproizvodov. Upoštevali smo neugodne trende na deviznem področju in vendar upali, da se vse temne napovedi ne bodo uresničile.

Morda smo pri tem preveč hoteli doseči zastavljene cilje predvsem na področju količinske in vrednostne proizvodnje. Sklenili smo že na začetku leta vložiti maksimalne napore, zavedajoč se, da se v železarnstvu zamujenega skoraj ne da nadoknaditi.

Tako smo v prvem četrtletju dosegali nadpovprečne dobre rezultate pri skupni in gotovi proizvodnji. Izpraznjene zaloge ob koncu leta so v januarju sicer povzročile zaostanek predvsem pri proizvodnji za prodajo, a smo v naslednjih dveh mesecih res pokazali, kaj zmoremo in krepko preseglj načrtovane cilje.

Že v drugem četrtletju pa nas je z vso ostino prizadelo pomanjkanje osnovnih surovin in polizdelkov. Vsi napori, da bi sproti dopolnjevali zaloge, ki so ob dobri proizvodnji hitro pohajale, so bili zaman. Temu so se priključile še težave pri izdelavi grodlja zaradi popravila plavža 1, ferolegur zaradi pomanjkanja ener-

(Nadaljevanje na 2. strani)

IZREDNO UČINKOVIT ZAKLJUČEK LETA

Doseženi delovni rezultati v 27 dneh decembra nas spominjajo na že tolikokrat izkazano pripravljenost železarjev, da ob danih pogojih naredijo čim več in da nadoknadijo zaradi objektivnih vzrokov zamujeno. Letošnji december je v tem smislu pravi rekorder.

Doslej so svoje letne družbene planne izpolnili že:

— TOZD Plavž 6. decembra s 150.000 tonami izdelanega grodlja, — TOZD Livarna 20. decembra s 1.800 tonami izdelkov,

— kontiliv v TOZD Jeklarna 23. decembra s 50.000 tonami vlitih gredic in

(Nadaljevanje na 2. strani)

PLAVŽARJI BREZ NOVOLETNEGA POČITKA

Temeljne organizacije združenega dela, ki kontinuirano obratujejo, bodo v novoletnih praznikih imele le krajši predah, nekje pa bodo delali celo brez prekinitev.

V TOZD Plavž bodo na plavžu 1 prekinili delo za 24 ur, plavž 2 pa bo neprekinjeno obratoval vse novoletne praznike. Aglomeracija ne bo obratovala od 14. ure 31. decembra do 6. ure jutraj 3. ure jutraj 3. januarja 1983.

V TOZD Jeklarna bo popoldanska izmena 31. decembra še izpraznila peči, potem pa bosta oba oddelka — martinarna in elektrojeklarna, mirovala do 22. ure 1. januarja 1983.

V TOZD Valjarna blumingštelk bodo prekinili obratovanje 31. decembra ob 14. uri, ponovno pa bodo valji stekli 2. januarja ob 6. uri jutraj.

V TOZD Valjarna žice in profilov bodo prekinili obratovanje 31. decembra ob 14. uri in ponovno začeli obratovati 3. januarja ob 6. uri jutraj.

Ostale temeljne organizacije bodo razporede obratovanja naredile same, zato ob zaključku redakcije teh podatkov nismo uspeli zbrati. Prav tako bodo storitvene temeljne organizacije morale svoje delo in remonte prilagoditi obratovanju proizvodnih TOZD.

Predsednik poslovodnega odbora Železarne v svoji okrožnici tudi opozarja temeljne organizacije, da pripravijo ekipe za čiščenje snega, če bi zapadel v teh dneh, kakor tudi na potrebne ukrepe v primeru padca temperature.

(Nadaljevanje s 1. strani)

gije pri proizvajalcih, skoraj izostale so dobave iz vzhodnoevropskih držav, poleg tega pa je devizna situacija postajala vse težja.

Posledica vsega tega je bil nagel padec količine in tudi kvalitete naših izdelkov, najprej pri skupni proizvodnji, nato pa kot odziv seveda še pri proizvodnji za trg.

Sredi leta so praktično vse TOZD že čutile posledice pomanjkanja. Ob vsem tem smo vztrajali pri realizaciji izvoznega načrta, saj smo bili vse bolj in bolj odvisni od lastnih ustvarjenih deviz.

Posledice so se morale odraziti tudi na ekonomiki poslovanja. Ustvarjen prihodek od prodaje doma in v tujini ni več zadoščal za pokrivanje vseh stroškov. Leti pa so stalno rasli hitreje kot prihodek. Cene surovin, energije, polizdelkov in uslug so rasle hitreje, kot smo pričakovali. Dogovorili smo se, da s povečanjem amortizacijskih osnov omogočimo vsaj enostavno reprodukcijo osnovnih sredstev. Skok je bil za dane pogoje gospodarjenja prevelik.

Pri izvozu smo zaradi recesije in s tem povezanih padajočih cen jekla in jeklenih izdelkov v svetu, pa tudi zaradi nerealne vrednosti dinarja v odnosu na tuje valute, dosegali vse slabše poslovne uspehe.

Fiksni stroški poslovanja so bili previsoki za tako zmanjšano proizvodnjo. Čeprav smo stalno dosegali nižje stroške od planiranih (kar je bilo ob manjši in manj zahtevni proizvodnji tudi pričakovati), smo ob polletju dosegli negativne rezultate v več temeljnih organizacijah. Ne le zaradi zakonske obveze, predvsem zaradi nas samih smo pristopili k izdelavi sanacijskih načrtov.

Vsi po vrsti so predvidevali predvsem sanacijo proizvodnje, še posebej v kvalitetnem pogledu. Za cilje smo si postavili zmanjševanje vseh vrst porabe, izboljšanje izpletnov, prilagajanje delovnega časa nihajočim možnostim zaradi manjkajočih materialov. Vsega tega seveda nismo mogli pričakovati brez izboljšanja delovne in predvsem tehnološke discipline, zato smo velik del ukrepov namenili ravno tem področjem.

Pripravljenost celotnega kolektiva je bila kot vedno velika. Strnili smo moči. Izpopolnjevali smo manjkajoče izmene v najtežjih delih proizvodnje z delavci iz drugih TOZD in delovnih skupnosti.

Podvojili smo sile za izboljšanje oskrbljenosti. Izvedli smo reorganizacijo komercialnega sektorja, saj se je izkazalo pravilno ramišljanje, da prodaja in nabava ne moreta dosegati optimalnih rezultatov brez najtesnejše in stalne povezanosti. Vse bolj smo se povezovali s kupci naših izdelkov, predvsem pri skupnem pridobivanju deviznih sredstev in nabavi izdelkov. Izkazalo se je namreč, da sami ne bomo zmogli nabaviti zadostnih količin polizdelkov. Rešitev smo našli v predelavi. Na ta način smo vsaj delno izboljšali oskrbljenost, ne da bi trošili lastna devizna sredstva. S predelavo smo krili fiksne stroške, ob tem pa smo izboljšali tudi oskrbljenost kovinske predelovalne industrije, predvsem za izpolnjevanje njihovih izvoznih obvez.

Pomanjkanju materialov so se pridružile še večje okvare jeklarskih peči in tudi zaostanka grodlja po pomladanskem remontu se nismo uspeli nadoknaditi. Posledica je bil katastrofalen padec proizvodnje v polletnih mesecih.

Da je bila situacija še težja, smo v jeklarni obratovali z minimalnimi zalogami goriv in grafitnih elektrod. Neredko smo imeli mazuta na razpolago le še za nekaj dni, elektrod pa praktično nismo več skladiščili. Izvedli smo uspešne ukrepe za zmanjšano porabo mazuta in pridobili kupce za nabavo grafitnih elektrod. V najbolj kritičnih trenutkih so priskočili na pomoč tudi republiški organi in drugi. Da bi pokrili pričakovano pomanjkanje koksa, smo se odločili za skupno akcijo z Gorenjem Velenje.

Do konca meseca julija, po spremembi v februarju 1982, tudi nismo spreminjali cen našim izdelkom, tako da je bil razkorak med cenami surovin, energetskih medijev in drugih potrebnih materialov in uslug za naše delo in našimi prodajnimi cenami vse večji. Tako smo ob vseh naporih po tretjem četrtletju izgubo še povečali.

Takim rezultatom so sledili tudi osebni dohodki. Ob polletju in tudi

po devetih mesecih so zaostajali za osebnimi dohodki v drugih železarnah in tudi za povprečjem gospodarstva SOZD Slovenske železrne, čeprav nam je družbeni dogovor, predvsem glede na realizacijo izvoza, dopuščal večje možnosti rasti.

Zavedamo se potrebnosti, da osebni dohodki rastejo predvsem v odvisnosti od poslovnih rezultatov.

Tudi ob devetmesečnih rezultatih se nismo predali malodušju. Aktivnosti, vezane na sanacijske načrte, so začele dajati prve rezultate. Nekoliko se je izboljšala tudi oskrbljenost in rezultati so se pričeli počasi, vendar stalno izboljševati. Težko bi bilo naštet vse akcije, od čisto strokovnih na področju osvajanja novih tehnoloških poti, organizacijskih in kadrovskih sprememb, družbenopolitičnih aktivnosti, sprejemanja sporazumov in ukrepov, do čisto enostavnih dogovorov, da bi izdelali in prigrisnili več. V mesecu novembru in decembru smo maksimalno izkoristili možnosti tudi z delom ob prostih sobotah. V te akcije so se vključevali delavci iz proizvodnje in služb v TOZD in delovnih skupnostih. Tako bomo v decembru ponovno prekorčili načrtovane količine in vrednosti proizvodnje in prodaje.

Vsega izpada dohodka v zadnjih treh mesecih ne moremo nadoknaditi. Stroški proizvodnje v TOZD Jeklarna in TOZD Valjarna bluming-štekla prehitro rastejo in tudi devalvacija poslabšuje rezultate.

Pomembno pa je, da smo vendar uspeli obrniti negativne trende gibanja in izgubo omejiti v sprejemljive okvire.

Pomembno je tudi, da se povečuje lastna proizvodnja grodlja in jekla. Uspevamo pripraviti več najzahtevnejših in tudi bolj vrednih kvalitet tudi s povečanim obsegom površinske obdelave slabov in gredic.

Pomembno je, da nam rezultati v decembru dokazujejo, da smo sposobni vztrajati tudi v zaostrenih pogojih gospodarjenja.

Čeprav se je stalno zmanjševalo število zaposlenih, smo uspeli zmanjšati bolezensko odsotnost. Ob

zaostreni delovni disciplini smo povečali število izobraževalnih akcij. Pomembne rezultate smo dosegli pri večjih rekonstrukcijah, remontih in tudi pri izdelavi proizvodnih naprav z lastnim znanjem. V tem se nam kaže pot in možnost izboljševanja opremljenosti in obratovalne pripravljenosti kljub praktično zaprtemu uvozu.

Žal nismo uspeli pričeti z izgradnjo nove elektrojeklarnice. Smo pa vendar uspeli nadaljevati izgradnjo vakuumske naprave in naložbe v finalizacijo debele pločevine.

Določeni pozitivni premiki so bili doseženi tudi na področju zakonitosti, samoupravne urejenosti, družbene samozastite in zavarovanja družbenega premoženja.

V celoti ocenjujemo, da smo v vse težjih pogojih gospodarjenja v večini primerov našli in realizirali najprimernejše rešitve. Prenekateri spoznanja in že vpeljane metode dela nam bodo pomagale tudi v letu 1983. Prepričan sem, da nas je leto, ki se izteka, ponovno prekalilo in usposobilo, da vztrajamo na začetni poti pri izdelavi nujno potrebnega jekla in izdelkov iz njega.

Vsem zaposlenim delavcem, družbenopolitičnim organizacijam, samoupravnim organom ter širši družbenopolitični skupnosti se ob tej priložnosti zahvaljujem za delovno pripravljenost in čestitam za vse dobre rezultate in dosežene uspehe.

Želim, da v letu 1983 nadaljujemo s takim tempom kot v decembru, da odstranimo še tiste nepravilnosti v našem delu, ki jih poznamo in tudi vemo, kaj moramo ukreniti. Vem, da bomo le tako sposobni vztrajati in se razvijati v še težjih pogojih gospodarjenja, kot so bili letošnji. Želim, da bi uresničili načrtovane cilje na področju proizvodnje in vrednostne realizacije, želim, da bi vsak dosegel svoje rezultate, predvsem pa vsem želim zdravja in osebne sreče v letu, ki je pred nami.

**PREDSEDNIK
POSLOVODNEGA ODBORA
BORIS BERGANT**

VISOKO VOJAŠKO PRIZNANJE MARINU GABROVŠKU

Na intimni slovesnosti je preteklo sredo, 22. decembra, na dan Jugoslovanske ljudske armade, ob prisotnosti predstavnikov poslovnega odbora in samoupravnih organov ter družbenopolitičnih organizacij Železarne, polkovnik Jugoslovanske ljudske armade dr. Aleksander Radović v imenu zveznega sekretariata narodne obrambe izročil dr. inž. Marinu Gabrovšku, vodju našega oddelka tehnične kontrole in raziskav, visoko vojaško priznanje za uspešno in ustvarjalno znanstveno-tehnološko sodelovanje. Tako je naš ugledni strokovnjak k številnim nagradam in priznanjem dodal še eno za svoje uspešno znanstveno raziskovalno delo. To so tudi hkrati priznanja za celotno znanstveno raziskovalno delo in tehnološko — proizvodno dejavnost v naši železarni. Dr. inž. Marinu Gabrovšku čestitamo k priznanju in ustvarjalnosti, kakor tudi k njegovemu tridesetletnemu delu v naši železarni.

IZREDNO UČINKOVIT ZAKLJUČEK LETA

(Nadaljevanje s 1. strani)

— martinarna v TOZD Jeklarna 26. decembra s 310.000 tonami izdelanega surovega jekla,

— TOZD Jeklovlek 28. decembra z 22.500 tonami izdelkom.

Pa tudi sicer so do vključno 27. decembra delovni rezultati izredno dobri. V tem času je bila skupna proizvodnja dosežena 119.682,2 tone, kar je 91,2 % mesečnega družbenega načrta, oziroma 93,4 % nekoliko zmanjšane operativnega programa.

Za prodajo je bilo v 27 dneh izdelano 33.227,4 tone izdelkov, kar je glede na mesečni družbeni plan 90,8 %, glede na za malenkost nižani operativni program pa 91,6 %.

Izjemno dobro delajo delavci v TOZD Plavž, ki so v teh dneh izdela-

li 13.282,6 tone grodlja ali 97,7 % mesečnega družbenega načrta, oziroma 91,6 % za 900 ton povečanega operativnega programa.

Uspešno jim sledijo tudi delavci v TOZD Jeklarna, še posebno v martinari, ki so skupaj z elektrojeklarji do navedenega dne izdelali 387.517 ton surovega jekla, kar je 93,2 % mesečnega družbenega plana, ki je enak operativnemu programu.

V ilustracijo navajamo, da idealno linearno izpolnjevanje mesečnega plana ta dan znaša 87,1 %, kar kaže na izredno dobro delo delavcev v vseh proizvodnih temeljnih organizacijah združenega dela, posredno in neposredno pa tudi vzdrževalnih in uslužnostnih temeljnih organizacij in nekaterih služb.

Kakšna je vloga vodja TOZD pri uveljavljanju in spodbujanju inovacijske dejavnosti? To vprašanje smo, kot prvo, zastavili JANEŽU KOMELU, vodji TOZD Žičarna, kjer so na področju inovatorstva prišli najdlje v naši železarni. Janez je tudi sam uspešen novator in kar dvakrat doslej je bil v skupini, ki je prejela nagrado novator leta.

»Vodja TOZD kot izvršilni organ samoupravnih organov ima svoj vpliv na vsa področja delovanja v temeljni organizaciji. Njegova dejavnost je odvisna od njegovega pristopa k posameznim področjem delovanja. Položaj, ki ga ima, mu omogoča, da lahko vpliva na vsa področja, kot denimo na organizacijsko tehnično ali tehnološko, tako tudi na področje inovacijske dejavnosti. Na posamezno dejavnost lahko vpliva kot animator, če ima pozitivno gledanje nanjo, ali pa kot zaviralni dejavnik, če je njegovo gledanje na neko dejavnost negativno. Ni pa vodja TOZD prevladujoč faktor. Če vsi ostali dejavniki pozitivno gledajo na neko stvar, bo vodja TOZD težko uveljavil svoj negativni vpliv. V naši železarni je nekaj temeljnih organizacij, kjer vodje TOZD niso glavni pobudniki inovacijske dejavnosti, pa ta vseeno uspeva.«

vah, pa svojih idej in zamisli ne prijavljajo, čeprav so s problemi najbolje seznanjeni in najbrž tudi največ razmišljajo o rešitvah. Prav zaradi tega, ker vemo, da niso vsi delavci pripravljeni priti s svojimi idejami pred inovacijsko komisijo, čeprav so njihove ideje lahko dobre in mnogokrat pomenijo najboljšo rešitev takega problema, smo začeli razmišljati, da bi uvedli delovno mesto animatorja inovacijske dejavnosti. Nismo se dotekali nalog, ki bi jih opravljal. Te bi vsekakor bile zelo obširne. Menimo, da bi s tem delovnim mestom izpolnili vmesni prostor, oziroma našli povezavo med delavci in inovacijsko komisijo. Ljudje so po značajih različni in nekateri svoje zamisli niso pripravljeni iznesti, če jih nihče po njih posebej ne vpraša. Zato je treba stopiti do človeka in ga vprašati, kako bi rešil določeno tehnično ali tehnološko problem. Zgodi se, da takoj pove najboljšo rešitev, ki potem preraste v inovacijo. Animator bi torej moral iti na delovna mesta, zbirati ideje, jih zapisovati, nuditi avtorjem strokovno pomoč in podobno.

Če bi z nalogami animatorja zadolžili nekoga od delavcev v TOZD, bi bila to samo njegova dodatna dejavnost, ki bi ga obremenjevala pri opravljanju njegovih rednih nalog. Zato bi to verjetno morala biti profesionalna funkcija. Če bi bilo nemoogo, da bi vsaka TOZD imela animatorja, bi lahko ta opravljal svoje delo v več temeljnih organizacijah, v našem primeru za področje predelave.

Janez je v Železarno prišel 1965. leta. Tri leta je delal na raziskovalnem oddelku kot asistent, potem pa je prišel za asistenta v žičarno. Leta 1969, ko sta bila formirana dva obrata, je postal obratovodja, od leta 1977, ko so se »pretozdiralice«, pa je vodja TOZD. Po poklicu je diplomirani inženir metalurgije.

Svojo prvo inovacijo je prijavil že 1969. leta. To je bila sprememba tehnološke v pocinkovalnici. Druga inovacija se nanaša na povečanje izplena pri proizvodnji VAC žice. To je dosegel z uvajanjem varjenja pri previjanju žice. Tako so se poleg povečanja izplena zmanjšali tudi stroški embalaže in povečala se je kapaciteta pakiranja.

Leta 1976 sta skupaj z Antonom Kelvišarjem prejela nagrado novator leta za inovacijo — nova tehnologija priprave žice za vlečenje. To je tehnološka inovacija, pri kateri sta apneno mleko zamenjala z raztopino boraksa za nevtralizacijo. Lansko leto je skupina novatorjev, v kateri je bil tudi Janez, prejela nagrado novator leta za tehnično izboljšavo — uvedba zaščitnega plina za globinske peči EWB, ASEA, BBC. Ta tehnološka inovacija obsega več tehničnih rešitev, ki v tehnološkem pogledu tvorijo celoto. Z njimi so dosegli, da je kvaliteta žarjene žice in trakov boljša. Izboljšala se je tudi kvaliteta VAC žice. Ta izboljšava je potegnila za seboj cel kup drugih izboljšav, tako da sedaj izboljšujejo celotno tehnološko pot izdelave VAC žice. Sedaj je že prišlo do združitve vlečnih in navijalnih strojev. Deluje že pet takih linij, šesto pa pravkar uvajajo. Pred dvema mesecema so dokončno izdelali organizacijsko shemo za delo na teh linijah. Imajo še nekaj težav z vzdrževanjem teh linij, toda tudi to bodo rešili. Poleg tega so uvedli tudi uporabo žičnih koloti namesto plastičnih, saj so te cenejše in lahko jih naredijo iz domačega materiala doma ali pa v neposredni bližini. Sedanje pomanjkanje surovin iz uvoza za izdelavo plastičnih koloti je le še dodaten razlog za prehod na žične koloti. Pri Kovinu je nastala čista inovacija — konstruiran je stroj za izdelavo žičnih koloti.

»Z nagrado novator leta delamo slabo uslug množični inventivni dejavnosti, ker ta nagrada izključuje ostale avtorje«, je povedal Janez o nagradi, ki mu je bila podeljena kar dvakrat. »Mogoče bi kazalo nagrado podeljevati tistemu, ki ima največ inovacij v letu, ali do takrat. S tem bi spodbujali avtorje k trajnemu delovanju na tem področju, dali pa bi možnost, da dobijo nagrado tudi tisti, ki imajo nižjo strokovno izobrazbo od dosedanjih novatorjev leta. Mogoče bi morali podeljevati dve tak nagradi. Eno za množičnost in trajnost delovanja na tem področju, drugo pa za najvišji ustvarjeni dohodek v letu. S tem bi pripomogli k dosegu cilja pri spodbujanju množične inventivne dejavnosti, da bi čim več delavcev ohranilo svojo inovacijsko dejavnost kot trajno obliko delovanja.«

Železarski globus

ZDA

V Atlantskem oceanu so odkrili velika nahajališča mineralov. Vendar znanstveniki menijo, da bi bilo njihovo izkoriščanje z današnjo tehnologijo nemogoče. Istočasno menijo, da bo lahko to odkritje pripomoglo pri iskanju zalog mineralov v ZDA, in sicer na takšnih mestih, na katerih do zdaj niso računali z zalogami teh mineralov. Nahajališča so odkrili v sredini Atlantika in to okoli 3.300 m pod morsko gladino. Poleg dokazanih nahajališč manganovih gomojev in železove rude obstajajo verjetno tudi velike količine bakra, cinka in srebra.

O AKTUALNIH VPRAŠANJH IN NALOGAH PRI UTRJEVANJU IDEJNE IN AKCIJSKE USPOSOBLJENOSTI IN ORGANIZIRANOSTI ZKS

Komisija za organiziranost, razvoj, kadrovske politiko in usposabljanje v zvezi komunistov je po sklepu predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije ob zaključku leta posredovala v javno razpravo gradivo pod gornjim naslovom, o katerem bo tekla razprava v vseh osnovnih organizacijah in občinskih komitejih ter njenih organih in oblikah dela do konca januarja 1983.

V javni razpravi, v kateri je treba doseči mobilizacijo vseh komunistov in osnovnih organizacij, bo potrebno konkretno ugotoviti in oceniti, nava- ja gradivo, kako smo po kongresih in zlasti po obeh tretjih sejah centralnih komitejev Zveze komunistov Slovenije in Zveze komunistov Jugoslavije uresničevali svoje program- ske dogovore, dosegali uspehe, pre- magovali slabosti in pomanjkljivosti pri našem delu, pa tudi kako je zve- za komunistov usposobljena, da učinkovito prispeva k reševanju pro- blemov družbenega razvoja v seda- njih zaostrenih ekonomskih in poli- tičnih razmerah. Na osnovi kritičnih in samokritičnih ocen in ugotovitev bomo v vseh okoljih morali tudi sprejeti konkretne dogovore in skle- pe za nadaljnje delo, za nadaljnje akcijsko, idejno organizacijsko in kadrovske usposobitve zveze komu- nistov.

Javna razprava o predloženem gradivu mora prispevati k nadaljnje- mu razvoju in krepitvi zveze komu- nistov in biti vsebinsko povezana z bojem za nadaljnji razvoj socialisti- čnih samoupravnih odnosov, za bolj- še gospodarjenje in stabilizacijo. Na- men javne razprave o tem gradivu je, da bi v pripravi na šesto sejo centralnega komiteja Zveze komu- nistov Slovenije, ki bo predvidoma fe- bruarja, v slehernem okolju našega organiziranega delovanja z najširšo aktivnostjo vseh članov zveze komu- nistov poenotili ocene in stališča:

— o vzrokih temeljnih pomanj- kljivosti v našem delu, ko se kljub naši okrepljeni aktivnosti po kongre- sish socialistični samoupravni polo- žaj delavcev in občanov ni bistveno okrepil;

— o naši organiziranosti, zlasti v velikih sistemih združenega dela in krajevnih skupnostih;

— o izboljšanju metod dela, zlasti o bolj demokratičnem oblikovanju in doslednejši kontroli izvajanja sklepov na vseh ravneh delovanja zveze komunistov;

— o nujni okrepljeni idejno-teore- ske usposobljenosti komunistov;

— o tem, kako doseči množično, marksistično zasnovano akcijo zve- ze komunistov, kako glede ažurnosti in vsebine izboljšati in pospešiti pre- tok informacij v zvezi komunistov;

— o izostritvi in doslednejšem iz- vajanju statutarne opredelitve glede pravic in odgovornosti članstva ter vodstev zveze komunistov pri snova- nju in uveljavljanju naše politike.

O vseh teh vprašanjih naj bi se do- segla idejna in akcijska enotnost, ki je potrebna, da bo zveza komunistov lahko odločno in ustvarjalno delova- la znotraj delegatskega sistema, utr- dila svojo povezanost z delavskim razredom in okrepila idejno-teoreti- čno vlogo pri reševanju tekočih pro- blemov in v nadaljnjem razvoju poli- tičnega sistema socialističnega sa- moupravljanja.

Kot že rečeno, naj bi javne razpra- ve v vseh okoljih in ravneh konkretno, kritično in samokritično presodi- le delovanje in učinkovitost zveze komunistov, kakor tudi njeno delo- vanje v vseh samoupravnih okoljih in v delegatskem sistemu na vseh ravneh. To pa mora biti podlaga za oblikovanje konkretnih sklepov za izboljšanje dela in odpravo slabosti, da bomo komunisti bolj ustvarjalni in uspešni pri uveljavljanju pro- gramskih in kongresnih usmeritev zveze komunistov, statutarno opre- deljene vloge člana in vodstev zveze komunistov in ustavno sprejete funkcije zveze komunistov v naši družbi. V razpravah, je predlagano v gradivu, bi morali oceniti tudi delo- vanje osrednjih organov zveze komu- nistov.

Gradivo komisije za organizira- nost, razvoj, kadrovske politiko in usposabljanje v zvezi komunistov v nadaljevanju navaja aktualna vpra- šanja in naloge pri utrjevanju idejne in akcijske usposobljenosti. Iz gradi- va, objavljenega v prilogi 51. številke Komunistične zveze dne 24. decembra, na- vajamo danes nekaj poudarkov iz dveh poglavij, o ostalih pa bomo po- dobnostorili v prvi številki novega leta.

POGLAVITNE POMANJKLJIVOSTI V DELU ZVEZE KOMUNISTOV

Gradivo ugotavlja, da se je po tre- tji seji centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije in centralnega komiteja Zveze komunistov Jugosla- vije okrepljeno delovanje zveze komu- nistov, ki se odraža v konkretnem in uspešnem reševanju tekočih proble- mov in nalog. Vendar, navaja gradi- vo, ostaja vprašanje, ali smo dovolj usposobljeni in ustrezno organizira- ni za to, da s sedanji konkretnimi akcijami potrjujemo svojo avant- gardnost, koliko krepimo položaj de- lavca, da postaja nosilec odločanja; koliko krepimo odločanje v instituci- jah političnega sistema, kar edino lahko zagotovi stabilnost in sociali- stični samoupravni razvoj celotne družbene skupnosti.

Gradivo ugotavlja, da zveza komu- nistov dosega rezultate predvsem z aktivnostjo svojih organov, premalo pa so še prodorne osnovne organiza- cije. Čeprav se je aktivnost zveze komu- nistov po kongresih povečevala, so dosežki v spreminjanju tokov in smeri gibanj v družbeni bazi — kar je osnovno merilo uspešnosti delova- nja organiziranih subjektivnih sil, posebej zveze komunistov — pre- majhni.

Celovito in uspešno delo organov zveze komunistov bo doseženo tak- rat, ko bodo v svojo aktivnost imeli vključeno tudi odgovornost za delo osnovnih organizacij in upoštevali njihove pobude in predloge. Premalo se gradi predvsem na analizi samoi- niciativne dejavnosti članstva in os- novnih organizacij zveze komuni- stov, ampak se avtoriteta vodstev uveljavlja pretežno v obliki posplo- šenih sklepov ali celo političnega pri- tiska na osnovne organizacije, »da bi le-te dosegle spremembo položaja v svojih delovnih in življenjskih oko- ljih glede tistih vprašanj in na tak način, kot predlagajo pretežno izvr- šilni in poslovodni organi.«

Slabosti so tudi v organizacijski in idejnopolitični učinkovitosti osnov- nih organizacij pa tudi v kadrovski šibkosti. Čeprav, navaja gradivo, sta se kritika in samokritika v zvezi ko- munistov okrepili, je med komunisti še vse preveč posploševanja, prema- lo pa ustvarjalne kritike, ki bi ustvarjala nove razmere, ki vodijo k spreminjanju stanja. »Premalo smo komunisti tudi odporni zoper kriti- karstvo, polresnice in dezinformaci- je, ki slabijo zaupanje v politiko zve- ze komunistov in v politični sistem. Premalo je pripravljenosti za dialo- ge, za resnično spreminjanje razmer in za tako diferenciacijo, ki se izvaja na podlagi statuta, konkretnih nalog in preverjanja izpolnjevanja skle- pov.«

AKCIJSKO POVEZOVANJE KOMUNISTOV V ZDRUŽENEM DELU

Za delovanje osnovnih organizacij zveze komunistov zlasti v materialni proizvodnji, ki so se sicer vključile v premagovanje nakopičenih težav v družbeni reprodukciji, je izredno po- membna akcijska povezanost, česar doslej, predvsem v delovnih organi- zacijah in temeljnih organizacijah združenega dela z več osnovnimi or- ganizacijami, ni bilo. Zato, predla- ga gradivo, bo potrebno v takih pri- merih ustanoviti akcijske konferen- ce kot stalno obliko idejnopolitičnega delovanja komunistov, ki bi jih vodila predsedstva konferenc, ki kot delovna telesa sklicujejo konference in skrbijo za izvajanje stališč. Prav tako bo potrebno v večjih sistemih in SOZD še naprej razvijati pro- blemske konference in druge oblike, da se okrepi povezanost in enotnost komunistov.

Ključna vsebinska vprašanja, o katerih se morajo komunisti v zdru- ženem delu v sedanjem trenutku poenotiti, so: uveljavljanje samou- pravnih odnosov, dohodkovno pove- zovanje, združevanje dela in sred- stev, oblikovanje, sprejemanje in iz- vajanje skupnih razvojnih progra- mov in s tem v zvezi večji izvoz, vi- šja produktivnost dela, boljša rentab- ilnost investicij, odnosi svobodne menjave dela med delavci v TOZD in delovnih skupnostih skupnih

služb ter med delavci v materialni proizvodnji in delavci v družbenih dejavnostih, delitev po delu.

OSTALI POUČILSKI V GRADIVU

- kongresne usmeritve terjajo idejno in akcijsko enotnost;
- družbenoekonomske in politi- čne razmere postajajo vse bolj zahtevne in se prepočasno izboljšujejo;
- okrepljena aktivnost po tretji seji centralnega komiteja ZKS in tretji seji centralnega komiteja ZKJ;
- temeljno izhodišče našega de- lovanja in organiziranosti mora biti delo med ljudmi;
- opreči se moramo na marksisti- čno analizo prakse in na pobude de- lovskih ljudi;
- vloga člana zveze komunistov;
- osnovne organizacije zveze ko- munistov kot mesto idejnega in ak- cijskega poenotenja;
- delo komunistov v krajevni skupnosti;
- odgovornost organov zveze ko- munistov za delo članstva in osnov- nih organizacij zveze komunistov;
- delo občinskega komiteja zve- ze komunistov;
- oblike dela centralnega komi- teja ZKS;
- pobude za oblikovanje stališč in sklepov;
- priprave sej, ocen in sklepov;
- delo komunistov v institucijah političnega sistema;
- preverjanje naše aktivnosti;
- vloga občinskih organizacij zveze komunistov v delegatskem si- stemu;
- zapostavljamo množično mark- sistično akcijsko usposabljanje;
- idejnopolitično usposabljanje v osnovnih organizacijah zveze komu- nistov;
- predavatelji in literatura;
- odgovornost občinskih in os- novnih organizacij zveze komuni- stov za usposabljanje članstva;
- oblike množičnega usposablja- nja;
- izostriti moramo oceno uspeš- nosti idejnopolitičnega usposablja- nja;
- pomen in pomanjkljivosti in- formiranja;
- pretek informacij v zvezi ko- munistov;
- informiranje kot sestavni del akcije v političnem sistemu;
- naloge v organiziranju informi- ranja;
- gibanje in sestava članstva;
- udeležba delavcev v sestavi zveze komunistov;
- potrebne so tudi kadrovske do- polnitve.

Zaradi obsežnega in zelo konkret- nega gradiva komisija predlaga, da občinski komiteji organizirajo raz- prave po posameznih vsebinskih sklopih in interesnih področjih v okviru aktivov zveze komunistov ter da tudi v drugih družbenopolitičnih organizacijah organizirajo razpravo z vidika delovanja zveze komunistov v njih.

NOVI NAZIVI ORGANOV ZKS V OBČINAH

S 1. januarjem 1983 se bodo začeli v celotni Zvezi komuni- stov Slovenije uporabljati novi nazivi, kot jih uvajajo statuti zveze komunistov, in sicer:

OBČINSKI KOMITEJ ZKS (namesto: občinska konferen- ca ZKS), **PREDSEDSTVO OB- ČINSKEGA KOMITEJA ZKS** (namesto: komite občinske konference), **PREDSEDNIK OBČINSKEGA KOMITEJA ZKS** (namesto: predsednik ob- činske konference ZKS), **SE- KRETAR PREDSEDSTVA OBČINSKEGA KOMITEJA ZKS** (namesto: sekretar komi- teja občinske konference ZKS), **STATUTARNA KOMI- SIJA OBČINSKE ORGANI- ZACIJE ZKS, TOVARIŠKO RAZSODIŠČE OBČINSKE ORGANIZACIJE ZKS, NAD- ZORNA KOMISIJA OBČIN- SKE ORGANIZACIJE ZKS,** (namesto: statutarna komisi- ja, tovariško razsodišče ali nadzorna komisija občinske konference ZKS).

Dopisujte
V ŽELEZARJA

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE

OD 3. DO 9. JANUARJA

3. januarja, JANEZ BIČEK, vodja TOZD Jeklarna, Jesenice, Udarna 9, štev. tel. 83-193.
4. januarja, BERTI BRUN, vodja TOZD Jeklovlek, Jesenice, Cesta revo- lucije 1a, štev. tel. 82-798.
5. januarja, STANKO ČOP, vodja invest. razvoja, Žirovnica 90 a, štev. tel. 80-036.
6. januarja, ZDRAVKO ČRV, strokovni sodelavec, Jesenice, Cesta 1. ma- ja 32, štev. tel. 2660.
7. januarja, MARIN GABROVŠEK, vodja TKR, Bled, Ribenska 8 c, štev. tel. 78-157.
8. januarja, FRANC GASSER, vodja TOZD Profilarna, Žirovnica, Moste št. 22 b.
9. januarja, VITO GRČAR, vodja TOZD Valjarna debele pločevine, Je- senice, Titova 2, štev. tel. 81-279.
Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne.
V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja za- pažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva čla- nu poslovodnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM	DNEVNI	NOČNI
PONEDELJEK – 3. 1.	STANE MENCINGER	DUŠAN POLAJNAR
TOREK – 4. 1.	DUŠAN ŠMID	PRIMOŽ ŽVAB
SREDA – 5. 1.	FLORIJAN MLAKAR	AHMED TELALOVIČ
ČETRTEK – 6. 1.	VITOMIR PRETNAR	SAŠO DOLINAR
PETEK – 7. 1.	ANTON BURJA, ml.	EDO KAVČIČ
SOBOTA – 8. 1.	IVAN KAVČIČ	ZDENKO CUND
NEDELJA – 9. 1.	DUŠAN BAK	KLAVDIJ MLEKUŽ

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 4. do 8. januarja bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.
POPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle in IV. obr. 'na ambulanta – dr. Marija Može-Kovačič.
DISPANZER ZA BORCE: dr. Marija Može-Kovačič.
SOBOTA, 8. januarja, samo dopoldne: I. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta – dr. Marija Može-Kovačič.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražišar in II. zob- na ambulanta – dr. Alojz Smolej.
POPOLDNE: III. zobna ambulanta – dr. Bela Gazafi.
Za borce vsak dan od 11. do 12. ure dr. Alojz Smolej.
SOBOTA, 8. januarja, samo dopoldne: III. zobna ambulanta – dr. Bela Gazafi.

Sodelavke v TOZD Elektrode (Foto S. Kokalj)

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu januarju bodo praznovali petdeset let svojega ži- vljenja naslednji sodelavci: Fatima OMAN, Livarna – 1. januarja, Fehim NAŠIČ, Plavž – 1. januarja, Sonja PAJER, E-TKR-NG – RO – 3. januarja, Ivan GOVEDIČ, E-TKR-NG – OTK – 4. janua- rja, Anton KLEMENC, Jeklovlek – 6. januarja, Vladislav LAN- GUS, Valjarna bluming-štel – 8. januarja, Rudi REICHMANN, Strojne delavnice – 9. januarja, Anton ZIBERT, Valjarna blu- ming-štel – 10. januarja, Franc MARKELJ, Transport – 13. ja- nuarja, Stanko LESKOVŠEK, Jeklarna – 15. januarja, Marjan BRANC, Energetika – 17. januarja, Alfonz JAKOPIČ, Vzdrževa- nje – 19. januarja, Asija HASANAGIČ, Profilarna – 25. januarja, Franc MEŽAN, Vzdrževanje – 27. januarja, Franc FRLEŽ, E- TKR-NG – sektor novogradenj – 28. januarja in Anton KRNI- ČAR, Vzdrževanje – 29. januarja.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

CEPLJENJE PROTI GRIPI

V mesecu novembru smo organizirali preventivno cepljenje proti gripi, katerega se je udeležilo le 72 delavcev iz TOZD in delovnih skupnosti. Za aktivno zaščito se moramo cepiti dvakrat v razmaku enega meseca. Zato bodo zdravstveni delavci obratne ambulante izvedli drugo cepljenje v naslednjih dneh:

5., 6. in 7. JANUARJA 1983 DOPOLDNE OD 8. DO 12. URE IN POPOLDNE OD 15. DO 18. URE TER V SOBOTO, 8. JANUARJA, OD 10. DO 12. URE.

Cepljenje bo tako kot prvič v kurativnih ambulantah obratne ambulante železarne Jesenice.

Kdor se bo odločil za cepljenje, naj se v obratni ambulanti prijavi v kartoteki zizkaznico za vstop v Železarno.

Še enkrat pozivamo vse delavce, da se s cepljenjem zaščitijo proti gripi in s tem prispevajo svoj delež k zmanjšanju bolezenske odsotnosti.

USPEŠNO ZBIranJE PODATKOV S POMOČJO VPRAŠALNIKA

15. decembra smo pričeli zbirati podatke o posameznih delavcih, njihovih družinskih članih in načinu prihoda na delo, ker so tako zbrani podatki nujno potrebni pri načrtovanju kakršnihkoli sprememb delovnega časa. O tem smo v Železarni že pisali. Takrat smo obvestili in pozvali vse delavce, naj čim bolj natančno in kar najhitreje izpolnijo ter vrnejo vprašalnike.

Delavci Železarn so se pozivu odzvali in tako smo v dvanajstih dneh zbrali, pregledali, evidentirali in pripravili za obdelavo 6.162 vprašalnikov, kar pomeni 96% glede na število vseh zaposlenih. Glede na način zbiranja podatkov pomeni ta odstotek izjemen uspeh. Zaradi tega moramo izreči priznanje vsem osebam v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, ki so sprejele dodatne obveznosti in delo ter nam s svojimi izkušnjami omogočile izvesti zbiranje podatkov.

Pri izpolnjevanju vprašalnikov so precej prispevali tudi dijaki Centra srednjih šol, ki so v okviru proizvodne prakse pomagali osebam v večjih temeljnih organizacijah in zbirali podatke tudi na terenu. Kljub mladosti in neizkušenosti so pokazali resen odnos do dela in s tem dokazali, da je proizvodna praksa lahko koristna tudi za delovne organizacije in ne le v smislu učno-vzgojnega procesa.

Oglejmo si še, kako so se posamezne temeljne organizacije in delovne skupnosti odzvale izpolnjevanju vprašalnikov:

TOZD — SDS	odstotek vrnjenih vpraš. do 27.12.1982
Plavž	97%
Jeklarna	85%
Livarna	93%
Valjarna bluming-štek	98%
Valjarna žice in profilov	100%
Valjarna debele pločevine	98%
HV Bela	94%
HV Jesenice	98%
Žičarna	97%
Vratni podboji	86%

Jeklovlek	99%
Elektrode	99%
Žebeljarna	100%
Profilarna	99%
Strojne delavnice	99%
Remontne delavnice	98%
Vzdrževanje	98%
Energetika	97%
Transport	96%
Družbena prehrana	88%
KO-FI	99%

ETN	99%
KSI	99%
SKUPAJ ŽELEZARNA	96%

Ob tem pregledu moramo izpostaviti TOZD Valjarno žice in profilov, TOZD Žebeljarno in vse ostale temeljne organizacije in delovne skupnosti, ki so dosegle 99% odziv.

Pri tem pa ne bi bili dosledni, če ne pomenimo, da od celotnega poprečja zelo izstopajo TOZD Jeklarna, Vratni podboji in Družbena prehrana, ki niso uspeli vrniti niti 90% vseh vprašalnikov.

Glede na odstotek vseh zbranih vprašalnikov v Železarni lahko ugotovimo, da smo s takim odzivom dokazali tudi vestnost, discipliniranost in dobro organiziranost v naši delovni organizaciji.

KADROVSKI SEKTOR

SREČANJE UPOKOJENCEV TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Družbena prehrana je 17. decembra povabil vse upokojece te temeljne organizacije na srečanje v zgornje prostore restavracije Kazina.

Tovarniško srečanje z upokojevcji TOZD Družbena prehrana (Foto I. Kučina)

PREGLED SESTANKOV SAMOUPRAVNIH DELOVNIH SKUPIN

V minulih štirinajstih dneh se je sestala večina samoupravnih delovnih skupin v Železarni, zato danes povzemamo le del prejetih zapisnikov. Obravnavale so predvsem zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za december. Teh pa je bilo kar precej. Razen o gospodarskem načrtu za leto 1983 so SDS večinoma razpravljale še o sporazumu o združevanju delavcev v TOZD, o sovlaganju zaradi deviznega povečanja, o sovlaganju v premogovnike, o ustanovitvi občinske skupnosti za ceste in o sporazumu o usklajevanju letnih načrtov zaposlovanja. V današnjem pregledu bomo povzeli predvsem tista stališča, pripombe in vprašanja samoupravnih delovnih skupin, ki se nanašajo na gospodarski načrt za leto 1983 ter na ožjo obratno problematiko.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS aglomeracija 1, 2 in 3 ter plavž 1, 2, 3 in 4. Vse so si dokaj enotne v oceni, da je letni plan 180.000 ton dokaj visoko postavljen. SDS plavž 3 in 4 pri tem opozarjata na slabo stanje (dotrajanost) VP 2. SDS plavž 3 meni, da bo problematično tudi zagotavljanje zadostnih količin kvalitativne rude in koks. SDS plavž 2 opozarja, da četudi bi imeli na razpolago kvalitativne surovine, ostaja problem oddaje grodja, ker SM ni sposobna prevzeti takšne količine v tekočem stanju, živno polje pa ne prevzame niti polovice te proizvodnje. SDS zato predlaga, naj bi livno polje mehanizirali in tako tudi tam odpravili izredno težko delo. SDS aglomeracija 1, 2 in 3 menijo, da morajo ustrezne službe poskrbeti, da bo na zalogi dovolj surovin, predvsem koks in da bi bilo tako mogoče plan ob večji delovni in tehnološki disciplini tudi doseči. Omenimo naj še, da so se člani SDS plavž 2 na sestanku jezili tudi zaradi bonov za malico, ki so jim bili obljubljeni za 29. november ter zaradi nadurnega dela. SDS plavž 3 ugotavlja, da je z uvedbo tretje dneve v aglomeraciji nastal še večji problem zaradi pomanjkanja delavcev in da je »dotok novih delavcev praktično usahnil«. Zato ocenjuje, da »ob tako prenapetem planu za prihodnje leto to vsekakor ni vzpodbudno«. Tudi delavci SDS plavž 4 se jezijo zaradi ukinitve prazničnih bonov za malico. Vprašujejo, kdo in zakaj jih je ukinitel. Pripominjajo tudi, da ponoči v sobotah in nedeljah v kantinah primanjkuje delicatne hrane (suha salama, slanina).

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peči 1, 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 2, 3 in 4, elektropeči 1, 2, 3 in 4, BBC peči, priprava ferolegur, predelava talilniških odpadkov, kamnolom Trebež, ponvično gospodarstvo 1 ter kontiliv 1 in 2. Obravnavale so nekatere zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za december. Člani SDS elektropeči 1 se pritožujejo zaradi iztrošenosti agregatov. Pravijo, da je s tako dotrajanimi pečmi nemogoče dosegati plan. SDS elektropeči 2 in 3 ter BBC predlagajo, da naj bi bile posade premirane po pečeh. Na sestanku SDS elektropeči 1 je bilo pod razno govora o izpolnjevanju plana v mesecu novembru. Posada EA peči je ugotovila, da je plan izpolnila 107-odstotno. Delavci se zato sprašujejo, zakaj niso prejeli nobenih premij. Prosiijo za natančnejše pojasnilo.

Na zboru delavcev v TOZD LIVARNA so bili delavci med drugim informirani tudi o poročanju osebnih dohodkov. Ugotavljali so, da bi bilo treba žerjavovodje bolje stimulirati, tako da bi bili pripravljeni v primeru potrebe delati tudi na več žerjavih (ur za manjkajoče v TOZD Livarna ni).

Iz TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 1 in 4, adjustaža bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža štek 1, 2 in 3 ter adjustaža štek Javornik. SDS vodstvo TOZD je imela več pripomb v zvezi z gospodarskim načrtom za leto 1983. Ker se ji zdi vprašljiv sam plan dobave vložka, se ji zdi vprašljivo tudi izpolnjevanje letnega plana TOZD. Ugotavlja, da bi moral biti v planu zajet tudi plan kadra, da plan remontov ni vsklajen (adjustaža štek Be-

la) ter da bi bilo remont, ki je planiran ob koncu leta 1983, moč ob ustreznem preventivnem vzdrževanju prestaviti na začetek leta 1984. Tudi SDS adjustaža bluming 1 meni, da je plan v letu 1983 moč izpolniti, če bo na razpolago dovolj materiala. Opozarjajo, da je treba več pozornosti nameniti brusilnim strojem, kajti pokazalo se je, da je mogoče na dobro vzdrževanih strojih mesečni plan celo preseči. To pa seveda pozitivno vpliva na delo v ostalih TOZD. SDS ugotavlja, da v planu remontov žerjavov ni omenjen remont 20-tonskega žerjava. Pod razno SDS predlaga, naj bi odstotke doseženih norm in premij objavljali na oglasnih deskah, tako kot to delajo v drugih temeljnih organizacijah ter da naj bi se na vratih proti blumingu namestila zračna zavesa. SDS adjustaža bluming 2 opozarja na slabo vzdrževanje strojev in žerjavov. Tudi SDS adjustaža bluming 3 ugotavlja, da je treba brusilnim strojem nameniti več pozornosti (čiščenje, nagrajevanje brusilca), saj je zadnje tri mesece dokazano, da se na strojih da veliko narediti. Tudi na tej SDS je bilo pod razno postavljeno vprašanje, zakaj se spisek premij ne objavlja na oglasni deski, kot to delajo v TOZD Valjarna žice in HVB. Pripombe imajo tudi na prehrano v kantini na Beli. Pravijo, da na popoldanski in nočni dnevni dobi za malico salamo, ki je bila narežena že dopoldne, oziroma klobase, ki so bile prav tako skuhanne dopoldne in so potem ponovno kuhane ali pa pogrete. SDS adjustaža bluming 4 opozarja, da je treba bolj vzdrževati naprave, predvsem pa brusilne stroje. SDS adjustaža štek 1 sprašuje, kdo je kriv, da plan za leto 1982 ne bo dosežen ter zakaj se ne izpolni normativ delavcev. Pravijo, da je v takih razmerah, ko je zaradi pomanjkanja delavcev treba ustavljati stroje, nemogoče dosegati planske obveznosti. Podobno je tudi stališče adjustaže štek 2. SDS adjustaža štek 3 sprašuje, zakaj je uvedena premija na doseganje plana, če je nikoli ne dobijo. Za neizpolnjevanje plana se ne čutijo krive, kajti na delo pridejo z namenom, da bodo delali, zaradi pomanjkanja vložka pa jih čaka čiščenje obrata. S čiščenjem se seveda ne da izpolnjevati začrtanega plana. Sprašujejo tudi, na osnovi česa določijo premijo neproizvodne TOZD in zakaj se ne poveča število zaposlenih. V zvezi z disciplinskimi ukrepi se sklicujejo na pregovor, da se »stopnice vedno začnejo pometati z vrha«. Takole pravijo: »Kadar pridemo v »Murko« ali pa »Mlečno« pri gimnaziji, je vedno kakšen notri, ki je na višjem položaju. Celo po trgovinah, kjer so televizorji, hodijo na ogled športnih prireditev.« SDS adjustaža štek Javornik v zvezi z gospodarskim načrtom opozarja na pomanjkanje delavcev ter na potrebo po vsklajitvi cen za luženje, rezanje in žarenje, ker so preizkušne. Pod razno pa postavlja več vprašanj: Kaj je s streho nad lužilnico in z žerjavno progo v lužilnici; kdaj bo na Custodis peči urejena voda in para; kdaj bo v veljavni katalog nalog in opravil. Opozarja tudi na profile, ki že več kot leto leže v lužilnici.

V TOZD VALJARNA ŽICE so se sestale SDS vodstvo TOZD ter valjarna žice 1, 2 in 3. V zvezi z gospodarskim načrtom se SDS v bistvu strinjajo z ugotovitvijo, da je načrt prirejen nekim optimalnim pogojem, da pa ga bo moč izvršiti ob ustreznem vložku ter vzdrževanju in ob zadostnem številu ljudi. Zanimiva je pripomba SDS valjarna žice 2 (Zvelec). SDS meni, da bi bilo treba valjanje betonskega železa v valjarni žice skrajšati na minimum, pri čemer pa je treba tudi upoštevati, da se z valjanjem le-tega rešuje problematika Jeklarn in Valjarne bluming. V zvezi s tem tudi pravijo, da naj bi se cena v poročilih ne upoštevala v poprečju z ostalimi kvaliteta, ampak prikazovala v posebni rubriki. Pritožuje se tudi nad sedanjim »izidom« urejanja garderob. Pod razno pa SDS v zvezi z opozorilom TKR glede rezanja robatih koncev na svitkih žice predlaga, da naj se fototice za škarje na navijalcih premaknejo na bolj ugoden položaj za regulacijo dolžine odreza.

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400-1 in 2, adjustaža ter odprema. Podobno kot drugje tudi tu menijo, da je uresničevanje plana odvisno predvsem od oskrbe z vložkom (pa tudi z energijo in z zemeljskim plinom). Tega bo pač treba zagotoviti, »da ne bo spet prišlo do primera«, kot ugotavlja SDS proga 2400-2, »da je v enem mesecu treba koristiti dopust zaradi pomanjkanja vložka, v naslednjem pa je treba delati nadure za doseganje količinskega plana.« SDS proga 2400-1 je na sestanku dne 20. decembra zavzela odklonilno stališče do dela na proste sobote, kar utemeljujejo predvsem s slabim osebnim dohodkom še zlasti v primerjavi z adjustažo. Delavci adjustaže imajo namreč vedno akordno delo, na progi pa tega ni. SDS proga 2400-2 je podobnega mnenja. Ne zdi pa se jim tudi prav,

Srečanja se je udeležilo 48 upoko-jencev, ki so dolga leta delali v Železarni v oddelku komunala, kasnejši gostinski enoti Železar, delovni enoti družbena prehrana in sodelavci, ki so bili upokojeni zadnja leta, ko so bili že organizirani v TOZD Družbena prehrana.

Upokojenim sodelavcem so se pridružili nekateri člani izvršnega odbora, vodje enot in vodja TOZD.

Srečanje je pozdravila predsednica izvršnega odbora osnovne organi-

zacije sindikata Julka Krejč in se zahvalila za veliko udeležbo.

O delu v temeljni organizaciji in v Železarni je spregovorila vodja TOZD Stanka Treven-Vulejica in nekdanjim sodelavcem zaželela čvrstejša zdravja in prijeten večer. Večer je bil zares prijeten, pogovorom o preteklem delu in sedanjem počutju ni bilo konca.

Razšli smo se zadovoljni z željo, da se prihodnje leto spet srečamo.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Valjarna bluming štek

20. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V petek, 24. decembra, je bila 20. redna seja odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Valjarna bluming-štek, ki jo je sklicala in vodila predsednica odbora Olga Pervanja. Obravnavali so tri točke dnevnega reda.

Po pregledu sklepov predhodne seje, ki jih je članom odbora posredoval namestnik vodja TOZD, so ugotovili, da so sklepi realizirani.

Kadrovik valjarn je v nadaljevanju poročal o gibanju zaposlenih v mesecu novembru. Iz poročila je bilo razvidno, da do plana 408 delavcev manjka 28 delavcev. Skupna odsotnost je bila 13,92% in je za 0,55% nad poprečjem Železarn. Povečala se je odsotnost zaradi nezdov pri delu, in sicer za 0,87% in boleznimi za 0,33%, v upadanju pa je odsotnost zaradi porodiških dopustov. Redni dopust je bil izkoriščen le 68%. Novosprejetih delavcev je bilo pet in dva obračunana.

Člani odbora so obravnavali razporeditev novosprejetih delavcev in interne spremembe ter jih soglasno potrdili. Kadrovik je poudaril, da so izredno velike spremembe nastale v oddelku adjustaže bluming, kar je posledica izredno visoke fluktuacije v tem oddelku.

Člani odbora so obravnavali tri prošnje za prestop v drugo TOZD in

eno od teh ugodno rešili, ostali dve pa zavrnili z utemeljitvijo, da imajo kandidati možnost napredovanja tudi v svoji TOZD. Prošnjo za prestop v TOZD so zavrnili, ker so podatki pomanjkljivi, enako tudi prošnjo za prestop v TOZD, ker na začetnih delovnih mestih ni visokih kategorij oz. ni na razpolago takšnega dela.

Na vlogo organizacijskega komiteja za izvedbo smuka karavanskih kurirjev pri ZB NOV KS Javornik-Koroška Bela so enemu delavcu 3. in 4. februarja odobrili izredno plačan dopust. Ugodno so rešili tudi prošnjo za izredno plačan dopust delavcu, ki se bo udeležil prvenstva v kegljanju na asfaltu v Postojni.

Ob koncu seje so obravnavali še podaljšanje pogodbenega dela delavcu, in sicer za 60 koledarskih dni v letu 1983, tako kot predvideva zakon o delovnih razmerjih. Sklenili so tudi, da se do naslednje seje pripravi predlog razpisa za vodjo OPP, ker sedanjí odhaja v pokoj.

V razpravi so sodelovali vsi člani odbora. SK

da »morajo boljši osebni dohodek reševati z nadurnim delom«. SDS nadalje predlaga tudi za delavce valjarn otežkočeni dodatki ob tedenskih remontih, tako kot ga imajo vzdrževalci, in sicer za prekrivanje pločevine. Po njenem mnenju bi kazalo proučiti tudi možnost premiranja glede na porabo valjev. Zanimajo jo tudi, zakaj ne pride do uporabe kataloga del, če so katalogi izdelani in če je primerjava med valjarnimi narejenja.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisnike SDS lužilnica + priprava vložka 2 in 3, žarilnica 1, 2, 3 in 4, adjustaža 1 in 3, strojna adjustaža 1 in 3 ter valjarna 1, 2 in 3. Tudi tu dvom glede dobave vložka predstavlja osrednji problem pri realizaciji plana. SDS lužilnica + priprava vložka 2, na primer, vprašuje, »kaj se je v proizvodni verigi jeklarna — bluming štek spremenilo na bolje, da nam zagotavlja planirano količino vložka?« SDS lužilnica + priprava vložka 2 meni, da je nerealno pričakovati od predhodnih obratov, ki jim dobavljajo polizdelke, da bi izpolnili svoje obveznosti do TOZD HVB. To jim tudi doslej še nobeno leto ni uspelo niti po kvalitativni, še manj pa po količini. SDS opozarja tudi, da kljub večkratnim zahtevam še vedno niso narejeni manjkajoči pokrovi za potopne valje na obeh linijah za luženje. Tako kisliniski hlapi uhajajo iz banj, delovni pogoji v takih razmerah pa so nemogoči, kar velja še zlasti za žerjavovodje. Ponovno zahtevajo, da se to čimprej uredi. SDS žarilnica 1 ni zadovoljna z odgovorom na zahtevo po postavitvi kabine na vstopu in izstopu linije CRNO. Vprašujejo se, kako je mogoče po pisarnah in toplih prostorih postavljati drage klimatske naprave, za delavca na proizvodni liniji pa ni mogoče postaviti vsaj vetrobrana. Pritožujejo se tudi zaradi slabo vzdrževanih garderob (v kopalnicah ni obešalnikov, vrat itd.). SDS žarilnica 2 kot pogoj za izpolnjevanje gospodarskega načrta v letu 1983 navaja ustrezno oskrbo z vložkom, rezervnimi deli in hitro ter kvalitetno odpravljanje okvar. V zvezi s tem pravi, da naj se »kršitelje za neizpolnjevanje pogoje najstrožje kaznuje«. Tudi na sestanku te SDS so delavci linije CRNO zahtevali, da se na vstopu in izstopu linije napravijo kabine, ki bi jih ščitile pred mrazom in preprihom. Zanimali so se tudi, kdaj bo v pisarno delovodij napeljana topla in mrzla voda. SDS žarilnica 3 ocenjuje, da je plan dinamno kvalitete v višini 35.000 ton previsoko postavljen glede na letošnji devetmesečno realizacijo. Tu je bilo v zvezi z mrazom in preprihom na liniji CRNO rečeno, da če že ne morejo postaviti kabine, naj bi se na vstopu in izstopu linije napravile vsaj zaščitne pregrade, oziroma naj bi se do komandnega pulta napeljala parno ogrevanje (cevi s paro so 3 do 4 metre stran od pulta). SDS žarilnica 4 meni, da je bil plan 1983 postavljen na planskih predvidevanjih TOZD Jeklarna in v zvezi s tem vprašuje ali bodo sestavljenci plana kaj kaznovani, če se ugotovi, da so iz vsem subjektivnih vzrokov hudo zaplanirali. Pripombe imajo tudi v zvezi z denarjem, ki je v planu investicij previden za »zmanjšanje hrupa, ki ga povzročajo ventilatorji.« Ali ni bil že projektant in izvajalec dolžan, da prežvečanje v proizvodni hali izvede do takšne stopnje hrupa, kot jo dopušča zakon, se vprašuje SDS in pravi, da je tisti, ki je zavestno kršil predpise, dolžan kriti tudi stroške za sanacijo hrupa. Zato zahtevajo, da se jim odgovori, kaj se je v zvezi s tem ukrenilo in kaj lahko še ukrene vodstvo TOZD HVB! Tudi ta SDS želi, da se na vstopu in izstopu linije napravijo vetrobrani in priključki na paro. Tudi SDS adjustaža in strojna adjustaža 1 sta zavzeli dokaj ostro stališče glede zagotavljanja oskrbe z vložkom. Vprašujeta, »kako sprejeti plan za leto 1983, če nimamo zagotovila vložka za I. kvartal« in hkrati opozarjata da nikjer ni prikazano, koliko pogodb je podpisanih za leto 1983. Skupini sta predlagali delavskemu svetu TOZD, da na seji »da v sklepe zahtevek, kdo od članov poslovnega odbora Železarn je odgovoren za podpis pogodb in nabavo vložka, s tem da je v primeru pomanjkanja v letu 1983 tudi kazensko odgovoren«. Takšen sklep so predlagali zato, ker po eni strani lahko berejo, da so službena potovanja v tujino zelo uspešna, po drugi strani pa ugotavljajo, da dobava vložka za njihovo TOZD ni najboljša. Pritožuje se tudi nad slabo opravljenimi remonty žerjava in viličarjev. SDS so obravnavale med drugim tudi sklepe odbora za LO in DS. V zvezi s tem naj omenimo le pripombo SDS valjarna 3 glede zapiranja vrat. Skupini se ne zdi pametno, npr. variti in zaklepiti vrata zasilnih izhodov, saj potem izhod nima pravega namena. Predlagala je, da naj bi se zasilni izhod zaklenil, ključ pa naj bi se obesil v zastekleno omarico na vratih zasilnega izhoda.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

»MLADINA SLOVENIJE '82« (5)

DELOVANJE OBČINSKIH KONFERENC

Analiza delovanja občinskih konferenc je potekala v letošnjem letu v obliki ankete, v kateri so sodelovale vse OK ZSMS in obe univerzitetni konferenci.

Eden izmed prvih zaključkov ankete je bil, da delujejo predsedstva preveč suvereno in da občinske konference le sprejemajo in potrjujejo politiko predsedstev. Dejstvo je tudi, da je evidenca članov ZSMS slaba, nestalna, mladinec se lahko pojavlja v več OO ZSMS (šola in krajevna skupnost, društva) in večkrat ne ve, kje je njegovo pravo mesto.

Delo v OK ZSMS je preveč usmerjeno le na kvantiteto — pridobivanje širšega kroga aktivnih mladincev, pozablja pa se na tako zaželeno in potrebno kvaliteto. Anketa je pokazala, da se občinske konference prelokat s sestajajo in še takrat je udeležba na sejah nezadovoljiva. Dve seji OK ZSMS na leto sta vsakekor preloke, da mladi izrazijo svoje interese, potrebe in hotenja. Žal je taka praksa prisotna po vsej Sloveniji in tako se mladi organizirajo tudi mimo »svoje« mladinske organizacije.

3. SEJA PREDSEDSTVA OK ZSMS JESENICE

V sredo, 12. decembra, se je predsedstvo OK ZSMS Jesenice sestalo na tretji seji. Kritično so pregledali zapisnik prejšnje seje in ugotovili, da vsi zadolženi svojih nalog do te seje niso opravili iz opravičljivih, pa tudi iz neopravičljivih razlogov.

Precej časa so posvetili osnutku delovnega programa za leto 1983 in usklajevanju terminov za posamezne prireditve.

Predsedstvo je ugotavljalo, da bo potrebno resno razmišljati o štipendiranju in zaposlovanju mladine. O tem mora ponovno razpravljati družbenopolitični zbor skupščine občine. Dalj časa so razpravljali o delu članov občinske konference in o potrebni aktivnosti mladine v vseh sredinah.

Andrejka Ilenič

SEJA MEDOBČINSKEGA SVETA ZSMS

V četrtek, 23. decembra, je bila v Kranju seja medobčinskega sveta ZSMS za Gorenjsko. Iz OK ZSMS Jesenice so se udeležili predsednik Anton Požar ter člana predsedstva Vitomir Pretnar in Andrejka Ilenič.

Sejo je vodila predsednica medobčinskega sveta Majda Puhar, ki je tudi poročala o delu sveta v letu 1982. V nadaljevanju so govorili o osnutku delovnega programa za leto 1983. Kritično so razpravljali o problematiki profesionalnih funkcionarjev in ugotavljali, da je njihovo število potrebno zmanjšati.

Delegati, udeleženci 11. kongresa ZSMS, so poročali o delu kongresa. Ugotavljali so, da kongres ZSMJ ni izpolnil pričakovanj mladih. Že same priprave so potekale neusklajeno. Mladina ima dosti problemov, o katerih bi se bilo treba smotno in konkretno pogovoriti ter iskati poti za njihovo reševanje.

Andrejka Ilenič

Socialna in starostna struktura članov predsedstev OK ZSMS je različna, ostane pa dejstvo, da je sicer v teh organih več kot tretjina žensk, vendar jih je glede na dejansko stanje še premalo. Starostna struktura članov predsedstva se v poprečju giblje okoli 23 let. Ugotovljeno je, da se mladi družijo po starostnih skupinah, torej te tvorijo tudi skupne interese.

Osrednje tri kategorije, ki tvorijo mladinsko vodstvo v občinah, so fizični delavci, administrativni delavci in šolajoča se mladina. Kmetje so vse premalo vključeni v take organe, tako zaradi neorganiziranosti kot tudi zaradi pomanjkanja časa. Področne konference mladih niso opravile svoje vloge in bo potrebno v bodoče stremeti za tem, da bodo mladi sami prišli do takih organizacijskih oblik, ki se bodo ujemale z njihovimi interesi.

RAZŠIRJENA SEJA PREDSEDSTVA KOORDINACIJSKEGA SVETA ZSMS ŽELEZARNE

Razširjena seja predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS Železarne je bila v ponedeljek, 27. decembra, vabljeni pa so bili tudi člani komisij pri koordinacijskem svetu ZSMS.

Najprej so pregledali sklepe zadnje seje, nato pa obravnavali priporočila o predlogih pravilnikov o delu osnovnih organizacij in koordinacijskega sveta. Pravilnika sta bila v javni razpravi v osemnajstih osnovnih organizacijah, pripombe nanju pa je imela le osnovna organizacija ZSMS TOZD Hladna valjarna Bela.

Pravilnika sta bila poslana tudi občinski konferenci ZSMS, kjer ju je pregledala komisija za statutarna vprašanja. Komisija je imela na pravilnik o delu osnovnih organizacij veliko pripomb, zato so se člani predsedstva koordinacijskega sveta

Vloga mladih komunistov v vodilnih organih ZSM je nujno potrebna, toda le, če se borijo proti birokraciji in neživljenjskemu delu organov, ne pa da so tudi sami nosilci birokracije.

Ugotovljeno je, da je na vodilnih mestih v mladinski organizaciji največ pisarniških delavcev, kar polovica v poprečju jih je v predsedstvih in v taki klimi nastajajo idealni pogoji za razvoj birokracije. To pa je tudi eden od vzrokov, da mladinska organizacija mnogokrat ne najde stika z mladinci v »bazi«.

Fluktuacija članov predsedstev OK ZSMS v Sloveniji je velika. Najpogostejši vzroki za to so odhod na službeno vojaškega roka, družinski problemi, problemi v šoli, doma itd. Vzrok te fluktuacije pa je v nenačrtovani kadrovske politiki, v naključnih izbirah članov predsedstva.

Toliko na kratko o delu predsedstev mladinske organizacije, prihodnjič pa o vsebini dela občinskih konferenc ZSMS.

N. J.

dogovorili, da se pri predsedstvu koordinacijskega sveta oblikuje štiričlanska komisija, ki bo skupaj s komisijo za statutarna vprašanja pri občinski konferenci ZSMS usklajala priporočila na poslovniki o delu osnovnih organizacij.

V nadaljevanju seje so vodje komisij pri koordinacijskem svetu podali predloge programov dela za leto 1983. Bistvenih pripomb na predloge ni bilo in so se z njimi strinjali.

Na koncu seje so evidentirali možnega kandidata za predsednika koordinacijskega sveta ZSMS SOZD Slovenske železarne in se pogovorili o predlogu, da bi uvedli enotno evidenco o aktivnosti mladih v Železarni.

Lilijana Kos

SEJA PREDSEDSTVA OO ZSMS TOZD STROJNE DELAVNICE

V petek, 17. decembra, se je zbralo na drugi seji predsedstvo OO ZSMS TOZD Strojne delavnice. Ugotovili smo, da smo izvršili vse sklepe zadnje seje predsedstva. V nadaljevanju pa smo:

— brez pripomb potrdili predlog pravilnika dela OO ZSMS.

— Na predlog dela KS ZSMS Železarne smo imeli pripombo na program komisije za SLO in družbeno samozasčito, in sicer da ni dovolj razvidno, kakšne konkretne naloge ima ta komisija. Poleg tega smo ugotovili, da bi morali v teoretično komisijo za republiško tekmovanje kovinarjev Slovenije vključiti tudi mlade iz OO ZSMS TOZD Strojne delavnice, ker smo nosilci tega tekmovanja.

— Pri pregledu predloga dela KS ZSMS Jesenice smo bili mnenja, da bi komisija za preživljanje prostega časa morala posvetiti več pozornosti pridobivanju objektov za rekreacijo.

Na pobudo vodje TOZD se je predsedstvo OO ZSMS TOZD Strojne delavnice odločilo za izvedbo prostovoljne mladinske delovne akcije. Akcija je bila organizirana in izvedena 11. decembra v materialnem skladišču na Javorniku. Izvedena je bila zaradi rekonstrukcije skladišča in kadrovske težave v materialni službi. Dela se je udeležilo 18 mladincev iz vseh oddelkov in obratov TOZD. V sedmih urah smo na roke preložili 75 ton ploščatih in okroglih profilov ter jih zložili po kvalitetah. Potrebno je poudariti, da je bil delovni prostor zelo majhen, na njem pa je bilo zelo veliko razmetanega materiala. Poleg zlaganja materiala smo uredili prostor okoli žag. V planu smo imeli zamenjavo velikih starih vhodnih vrat. Zaradi dodatnih del pri montaži smo delo dokončali v rednem delovnem času.

Odziv na prostovoljno delovno akcijo je presegel pričakovanja. Dokazali smo, da solidarnost med sodelavci ni le na papirju in da udarniški duh med mladimi ni povsem zamrl. Na koncu seje smo določili zadolžitve predsedstva za nadaljnje delovanje, se domenili za okrasitev volišča za referendum 23. decembra, za izdelavo stenčasa za 22. december in 31. december. Soglašali smo tudi s povišano članarino za mladinsko organizacijo.

H

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

POGOJI PRI DALJŠEM BIVANJU V ZAKLONIŠČU

Daljše bivanje v zakloniščih je mogoče v primeru, ko bi ljudje v vojni ali ob naravni nesreči ostali brez strehe. V zakloniščih bi ostali, dokler jim štabi za civilno zaščito ne bi priskrbeli primerne bivališča. V obeh primerih lahko bivanje v zakloniščih traja nekaj dni ali tednov ali celo dlje. V tem času bi ljudje občasno zapuščali zaklonišča, da bi uredili vsakodnevna opravila. Tak način bivanja v zaklonišču imenujemo »daljše bivanje s prekinitvami«.

Mogoče bo, da v vojni ljudje dalj časa ne bodo mogli zapustiti zaklonišč, predvsem zaradi neprestanega obstreljevanja, dolgotrajnih posledic napadov (zasuti izhodi, daljša kontaminacija zraka in zemljišča) v neposredni okolici zaklonišča.

Življenje v zaklonišču se po udobu v marsičem razlikuje od življenja v komunalno urejenem okolju. Zato ima zaklonišče le najnujnejše prostore in opremo za preživetje. Oglejmo si nekaj najnujnejših pogojev, ki jih mora izpolnjevati zaklonišče.

Zrak: Zrak v zaklonišču pred prihodom ljudi vsebuje približno 70,8 % dušika, 20,7 % kisika, 0,47 % vodne pare in 0,05 % ogljikovega dvokisa. Predvsem zaradi aktivnosti ljudi v zaklonišču se odstotek kisika zmanjšuje, narašča pa odstotek izdihanega ogljikovega dvokisa in vodne pare. Kot znosen je zrak z 18 % kisika in 1,5 % ogljikovega dvokisa. Tako sorazmerje nastane v napolnjenem zaklonišču po nekaj tednih če v zaklonišče neprestano dovajamo 0,75 kub. m svežega zraka na uro po osebi.

Pravilnik tehničnih normativov za graditev zaklonišč priporoča dovajanje minimalno 2,5 kub. m svežega zraka na uro na eno osebo. Ob upoštevanju naših normativov o minimalnem prostoru, ki znaša pri osnovnih zakloniščih 1,38 do 2,42 kub. m, pri družinskih in dopolnilnih zakloniščih, ki nimajo naprav za umetno prezračevanje, pa 4,0 do 4,6 kub. m na osebo, bi se v zakloniščih lahko zadrževali od 3 do 8 ur. Po preteku tega časa bi narasla koncentracija ogljikovega dvokisa do kritične meje.

Toplota in vlažnost: Z našimi predpisi je določeno, d sme temperatura v zaklonišču znašati največ 29 stop. C pri 100 % relativni vlažnosti. Te anormno težke pogoje prenašamo le krajši čas (ca. 2 uri). Zato naj znaša temperatura 26 stop. C, zlasti če je bivanje podaljšano. S poskusi so v napolnjenem osnovno zaklonišče v letnem času 14 dni dovajali 2,5 kub. m svežega zraka na uro po osebi. Temperatura se je postopoma dvignila na 26 do 30 stop. C, relativna vlaga pa na 78 do 92 %. V zimskem času se je ob enakih pogojih temperatura gibal med 18 do 24 stop. C, relativna vlaga pa med 59 do 78 %. Pri dovajanju 7,5 kub. m svežega zraka na uro po osebi ni bilo med 14-dnevnim bivanjem v napolnjenem zaklonišču nikakršnih težav s temperaturo in vlažnostjo zraka. Čeprav v zaklonišču redno dovajamo sveži zrak, je v njem kljub temu vedno neprijeten vonj.

Pitna voda: Voda je nujna za življenje in biokemične procese v organizmu (vzdržuje potrebni pritisk v organizmu, omogoča metabolizem — presnavljanje). Voda se neprestano izgublja preko pljuč in kože (neodvisno, kolikšno množino je dovajamo organizmu). V zaklonišču zgubi človek dnevno 2 do 3 litre vode. To množino moramo obvezno nadomestiti. Brez vode človek živi le nekaj dni, petnajst do dvajset odstotna izguba telesne teže zaradi dehidracije (pomanjkanja vode) že povzroči smrt. Za vodo ni fiziološke zamenjave in v vajami ne dosežemo boljše prenašanja žeje.

V zaklonišču navadno uživamo le suho hrano, kar še povečuje potrebo po vodi oziroma tekočinah. Naši predpisi določajo, da je potrebno zagotoviti najmanj 2 litre vode dnevno. Poleg te obvezne zaloge vode mora vsak, ki pride v zaklonišče, prinesiti s seboj liter mineralne vode, termovko s čajem, kavo ali sadni sok. Diabetiki potrebujejo znatno večje količine vode, zato je najbolje, da prinesejo s seboj 3–5 l plastično ročko, napolnjeno z željeno tekočino.

Skupno posodo s pitno vodo za ljudi je treba držati v neoporečnem stanju. Predpisane količine vode se ljudem izdajajo ob primerni kontroli.

Hrana: Ob zadostni količini vode živi človek 14 dni brez hrane. Toda pri daljšem zadrževanju v zaklonišču je uživanje hrane nujno. Zakaj? Ob prekinitvi električnega toka morajo ljudje v zaklonišču ročno pogonjati naprave za prezračevanje in razsvetljavo. Po prekinitvi zračne nevarnosti sodelujejo pri reševanju ljudi, odstranjevanju ruševin, gašenju požarov in pri opravljanju ostalih ukrepov službe civilne zaštite.

V skladu z našimi predpisi v zakloniščih z zmogljivostjo do 300 ljudi ni predvidena obvezna skupinska prehrana. Prav zaradi tega v teh zakloniščih ni kuhinje in shrambe. Torej občani prinesejo ob prihodu v taka zaklonišča hrano s seboj. Je pa zajamčena oskrba s potrebno količino pitne vode za 300 ljudi.

Počitek — spanje: V kriznih razmerah bodo ljudje več dni v zakloniščih. Potrebno bo spati in počivati. Pomanjkanje spanja povzroči zmanjšano pozornost, upad discipline in samokontrole, razvije se otopelost in strah, ljudje postanejo manj odporni proti boleznim. Med spanjem je pri človeku zmanjšana potreba po prostoru, zniža se izločanje ogljikovega dvokisa, telesne toplote, vlage in neprijetnega vonja. Ljudje manj odhajajo na stranišče, manj kajajo, varčujejo tudi pri razsvetljavi. Najugodnejše je, če ima vsak svoje ležišče.

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON

SVETOVNA PORABA TITANA

Na zadnji konferenci japonskega združenja za titan, ki je bila v preteklem novembru v japonskem mestu Kobe, so ugotovili, da se bo zmanjševanje povpraševanja po tej kovini nadaljevalo tudi po letu 1983. Titan, ki je bil še do nedavna ena izmed strateško najbolj zanimivih kovin, bo moral v prihodnje najti poleg letalske industrije tudi druge odjemalce, sicer bo njegova poraba pričela padati, so ugotovili udeleženci te konference.

Japonski predstavnik je na konferenci izjavil, da izdelujejo titanovo gobo že od leta 1952 dalje. Leta 1981 je dosegla proizvodnja rekordnih 26.000 ton, vendar imajo trije proizvajalci skupno letno proizvodno zmogljivost 32.000 ton. Približno 40 do 50 % celotne proizvodnje so izvozili. Medtem ko je bila svetovna rast proizvodnje titanove gobe v preteklih letih od 20 do 40 % letno, bo v prihodnjih letih padla na okoli 10 %.

Japonska industrija je v preteklem letu izdelala 6.700 ton titanovih izdelkov. Kemična industrija je prevzela 42 % celotne domače porabe, naprave za odstranjevanje soli iz morske vode, termo in jedrske elektrarne in sorodna industrija 41 % ter elektro industrija 14 %. V nasprotju s situacijo v ostalem zahodnem svetu je prevzela letalska industrija samo 3 do 4 % celotne domače prodaje, medtem ko so 50 % titanovih zlitin za potrebe letalske industrije uvozili. Tudi v prihodnje, predvidevajo na

Japonskem, bosta glavna kupca titana kemična industrija in dobavitelji termo in jedrskih elektrarn, dobre možnosti pa obstajajo tudi pri oceanskih projektih in za medicinske pripomočke.

Za izdelavo ene tone titanove gobe je danes potrebno 25.000 kWh električne energije. To je za japonske razmere, kjer je energija draga, velika obremenitev in bodo zato potrebni napori za njeno zmanjšanje.

Tudi predstavnik industrije titana v ZDA je menil, da bo prodaja te kovine v letu 1983 nazadovala. Vendar je pripomnil, da upajo na ponovno izboljšanje stanja v letu 1984. Tržišče v ZDA je bilo prizadeto zaradi splošne recesije in zmanjšanja porabe v civilni letalski industriji. Poleg tega so narasle tudi zaloge te kovine. Za leto 1984 predvidevajo ponovno povečanje naročil v civilni letalski industriji in s pričetkom proizvodnje novega strateškega bombnika B1.

Leta 1981 so v ZDA izdelali 27.000 ton titanove gobe, medtem ko je skupna letna proizvodna zmogljivost 29.200 ton. V letu 1984 predvidevajo, da bodo v ZDA dosegli proizvodnjo 33.700 ton. Predstavnik je tudi povedal, da so ZDA sposobne kriti vse potrebe po titanu, predvidene do leta 1990 in to brez upoštevanja uvoza, ki dosega danes 20 % vseh potreb po titanovi gobi. Glavni izvoznik v ZDA je Japonska.

Predstavnik Francije je povedal, da uvažajo države EGS vedno več titana iz ZDA in Japonske. Leta 1981 je dosegel uvoz

v te dežele 52 % vseh potreb, kar je za 16 % več kot leta 1979. Narasčanje uvoza ima svoj vzrok v visokih cenah domačega titana. Zato zahodnoevropski proizvajalci titana tudi ne morejo konkurirati ZDA in Japonski na svetovnem tržišču.

Tudi v Franciji pada povpraševanje po titanu. Vzrok za to so velike zaloge in gospodarska recesija. Razmerje med porabo v letalski in ostali industriji je danes 45 : 55 %, vendar predvidevajo, da bo v letu 1985 razmerje 40 : 60 %. Predvsem računajo na povečanje porabe pri izdelavi cevi kondenzatorjev in izmenjevalcev toplote v elektramah. Poleg tega obstajajo tudi velike možnosti v kemični industriji in v bodočem razvoju izkoriščanja kovin z morskega dna (manganovi gomolji). Tudi v avtomobilski industriji računajo na porabo nekaj kilogramov titana na vozilo. To je sicer majhna količina, vendar bo ob velikem številu izdelanih avtomobilov lahko narasla na upoštevanja vredno porabo.

Predstavnik Velike Britanije je povedal zanimivo misel. Za povečanje porabe titana bo treba izpopolniti konstrukcijo posameznih delov iz te kovine. Vendar, ker imajo deli iz titana dolgo življenjsko dobo, se lahko zgodi, da bi bila v primerjavi z ostalimi deli celo predolga. Zato bi lahko bili v tem primeru stroški za titanove dele ne samo absolutno temveč tudi relativno previsoki. To pa seveda ne bi pozitivno vplivalo na povečanje porabe te kovine.

INVESTICIJSKA DEJAVNOST V LETU 1982

(Nadaljevanje s 1. strani)

V Železarni smo načrtovali v letošnjem letu investicijsko porabo v višini 2.600 milij. din. Načrt je obsegal približno 60 večjih in manjših naložb, ki se financirajo iz združenih sredstev amortizacije. Čeprav je bila vrednost planirane porabe sorazmerno visoka, je bil načrt naložb zelo stabilizacijski. Med vsemi načrtovanimi objekti je bilo največ majhnih z vrednostjo do 10 milij. din. S temi bi odpravljali ozka grla ali izboljšali pogoje dela. Glavni delež v porabi je predstavljala jeklarina 2 s 1.800 milij. din.

Izvrševanje plana je potekalo slabše, kot smo načrtovali, saj bo v letošnjem letu porabljenih le približno 500 milij. din. Ta vrednost je sicer na nivoju leta 1981, vendar lahko ocenjujemo to porabo kot delen neuspeh. Nastala razlika med planirano in realizirano porabo gre v višini 1.800 milij. din na račun nerealizirane porabe v jeklarni 2. Del razlike v višini 80 milij. din je nastal zaradi počasnejše realizacije posebnega programa, preostanek 220 milij. din pa je zaradi nepričtetih ali pozneje pričetih ostalih naložb.

Če izvajamo jeklarino 2, ki pomeni v slovenskem prostoru največjo naložbo z vrednostjo prek 10.000 milij. din in je zato razumljivo, da so odločitve pristojnih o pričetku del težke, pa ne bi smelo biti razlogov za pretirano zavlačevanje z mnenji in soglasji za nekatere manjše naložbe. To velja še toliko bolj, ker te naložbe ustrezajo predpisanim kriterijem za njihovo potrditev.

S predpisi, ki so pričeli veljati v letošnjem letu, je odrejen postopek za prijavljanje in odobravanje naložb. Ustanovljene so bile posebne komisije na republiški, regijski in občinski ravni, ki odvisno od vrednosti naložbe te odobravajo. Tu so vključene še druge institucije, kot so temeljne banke (TB), služba družbenega knjigovodstva (SDK) in samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino (SISEOT).

Tako je treba za pričetek izvajanja naložbe izvesti naslednje glavne aktivnosti:

- izdelati je treba investicijski program po predpisani metodologiji;
- pregledati ga mora interna komisija investitorja in če gre za večjo naložbo, tudi komisija na nivoju SOZD SZ;
- investicijski program na osnovi mnenj komisij potrdijo samoupravni organi investitorja in SOZD SZ;
- potrjeni investicijski program skupaj s predpisanimi obrazci je treba dati temeljni banki, da izdela mnenje o investicijskem programu;
- temeljna banka za večje naložbe zahteva oceno inštituta za ekonomiko investicij pri Ljubljanski banki;
- če je ocena pozitivna, da TB pozitivno mnenje, istočasno da tudi mnenje o možnosti zagotovitve sredstev;
- sledi zahtevek pri komisiji za oceno naložbe, opremljen z investicijskimi programi, obrazci, mnenji TB in še drugimi dokazili. Ta zahtevek gre preko SDK;
- če gre pri naložbi za uvozno opremo, je treba dati vlogo tudi na SISEOT za odobritev uvoza opreme;
- pozitivno mnenje komisije za oceno naložb in soglasje za uvoz opreme dobi investitor;
- te in ostale dokumente investitor posreduje TB, ki pripravi dokazila o zagotovljenih sredstvih in ostalo potrebno dokumentacijo za prijavo naložbe. To posreduje SDK;
- SDK izda potrdilo o zagotovitvi sredstev;
- s potrdilom, lokacijskim dovoljenjem in drugimi dokumenti je možno zahtevati gradbeno dovoljenje;
- s pridobljenim gradbenim dovoljenjem je možno pričeti z realizacijo naložbe.

Opisani postopek je zelo obsežen in zahteva mnogo administrativnega dela predvsem sodelavcev na sektorju novogradnje in FRŠ. Ker imajo vse naložbe tudi mnogo vprašanj, pripomb in dodatnih zahtev, postopek traja zelo dolgo.

Po takem postopku smo v drugem četrtletju pričeli pridobivati soglasja za naložbe: proizvodnjo aglomeriranih praškov, proizvodnjo VAC žice in hidroelektrarno Javornik. Ob koncu leta ugotavljamo, da že nekaj mesecev čakamo na mnenje inštituta za ekonomiko investicij in da bomo v najboljšem primeru ostala soglasja in dovoljenja za pričetek gradnje dobili konec prvega četrtletja 1983.

Podobno se je dogajalo tudi z naložbami: proizvodnja diskov in brusilni stroj za slabe, ki sodita v grupo

naložb za namensko proizvodnjo. Za te naložbe je bil prvotni postopek odobravanja mnogo krajši in enostavnejši. Ko smo nameravali pričeti z realizacijo, je bilo potrebno vključiti še nove institucije in od njih dobiti potrebna soglasja. Zaradi tega tudi s tema naložbama še nismo mogli pričeti.

Menimo, da je prav, da smo s temi postopki in težavami seznanili železarje, saj nekateri zaradi nepoučenosti mislijo, da je sektor novogradnje edini krivec, da investicijska izgradnja ne teče, kot je bila načrtovana.

Kljub vsemu povedanemu pa smo v letu 1982 dosegli tudi nekaj uspehov pri večjih naložbah, ki so se nadaljevale iz prejšnjega leta.

Gradnja naprave za vakumiranje jekla je šele v letošnjem letu normalno stekla. Osnovni pogoj — naročilo tuje opreme in s tem tehnične dokumentacije — je bil izpolnjen v lanskem letu. Tako je bilo letos možno naročiti vse domače projekte in domačo opremo. Pričeli smo lahko tudi z gradbenimi deli, in sicer na temeljih naprave in podaljšku hal. Dela so tekla zelo uspešno, saj so se odgovorni za gradnjo objektov, proizvodni in transportni delavci v jeklarni ter izvajalci del maksimalno potrudili, da je bila ob gradnji čim manj prizadeta proizvodnja jekla. Istočasno z gradbenimi deli se izdeluje potrebna domača oprema. Kljub nekaterim težavam zaradi prilagajanja načrtov in pomanjkanja materiala oziroma delov opreme bodo glavne dobave pravočasne. Največ težav je z dobavo tiste domače opreme, ki smo jo naročili že pred dvema letoma, to so livne ponve in livni žerjav. Oboje bo kasnilo eno leto pri pogodbenem dobavnem roku leto in pol.

Glede na sedanje stanje načrtujemo, da bo v začetku leta 1983 stekla montaža opreme in ob polletju tudi poskusno obratovanje nove naprave. Vzpostavitev z gradbenimi aktivnostmi intenzivno tečejo tudi kadrovske, organizacijske in druge priprave na novo proizvodnjo, da bi s tem zagotovili čim hitrejši pričetek redne proizvodnje.

Druga pomembnejša naložba v TOZD Jeklarina je bila postavitev naprave za vpihovanje CaSi. Ta naprava je po poskusno obratuje brez večjih tehničnih in tehnoloških težav. Poleg te ugotovitve je še pomembnejše, da smo napravo uspeli skoraj v celoti sprojektirati in izdelati doma. To je bil uspeh tehnologov in projektantov jeklarne, TKR in sektorja novogradnje ter projektantov — konstruktorjev Inženiring Bled. Z združenim znanjem je nastala naprava, ki bi jo pred leti, ko ni bilo pretiranih uvoznih omejitev, v celoti kupili v tujini. To je tudi naprava, ki je zanimiva in potrebna tudi v drugih jugoslovanskih železarnah in bi jim jo lahko ponudili mi, skupaj z vsem potrebnim znanjem za njeno uporabo.

Podobno kot naprava za vpihovanje CaSi nastaja tudi nov brusilni stroj za gredice. Tudi tu smo se v Železarni odločili, da stroj sprojektiramo in izdelamo doma. Tako so tehnično dokumentacijo izdelali sodelavci biroja Jesenice, izdelave stroja pa so

se lotili delavci iz TOZD Vzdrževanja in Strojne delavnice.

V tem letu je intenzivno tekla izdelava stroja, ki je že v preizkušnjo. Istočasno so tekla gradbena dela pri izgradnji temeljev in pomožnih objektih. Načrtujemo, da bo stroj stestiran do konca februarja, ko naj bi ga prestavili na temelj v adjustaži valjarne bluming. Tudi ta stroj bi lahko ponudili in izdelali za druge jugoslovanske železarne.

Ena pomembnejših naložb v Železarni, ki je v teh dneh praktično zaključena, je parni kotel na Beli. Naložbo zaključujemo z enoletno zamudo, za katero je v celoti kriv projektant in dobavitelj kotla podjetje Djuro Djaković. Ta zamuda je nastala predvsem zaradi premalo resnega pristopa k projektiranju in zaradi težav, ki jih je podjetje imelo pri uvozu dela opreme. Na srečo ni bistveno vplivala na ogrevanje Železarne in mesta Jesenic, čeprav je bila zaradi tega vrsta težav. Zagon kotla je trenutno pomemben predvsem zaradi boljše ureditve ogrevanja in uporabe zemeljskega plina namesto mazuta, ob štartu vakuumske naprave pa bo kotel pokrival povečano porabo pare.

Največja naložba, ki trenutno teče v Železarni, je finalizacija debele pločevine, ki je v okviru naložbe »posebnega programa«. Naložba bi zaradi posebnega pomena morala biti zaključena v letu 1983. Toda tudi pri tako pomembnih naložbah nastajajo težave, za katere nismo mogli najti rešitev.

Po sorazmerno dobrem začetku izvajanja naložbe v lanskem letu in nadaljevanju projektiranja in gradbenih del v letošnjem letu se je pričelo zatikati pri financiranju dela uvozne opreme. Tenutno je to rešeno, kljub temu pa ostaja zamuda nekaj mesecev, ki jo bo zelo težko nadoknaditi in tako zaključiti naložbo v planiranem roku.

Tu je bil opisan le tisti del investicijske dejavnosti v Železarni, ki se vidi, kjer je rezultat dela zgrajen objekt. Težko pa je naštetati vrsto drugih del, ki sodijo v priprave za začetek izvajanja naložbe in reševanje raznih tehnično-proizvodnih problemov v Železarni. Predvsem na teh področjih je bila aktivnost v tem letu zelo obsežna, saj se je s tem nadomestilo delo, ki je izpadlo zaradi zmanjšanja obsega naložb.

SEKTOR NOVOGRADENJ

Železarski globus

ITALIJA

Za železarno Cornigliano v Genovi, ki pripada državnemu koncernu Italsider, kaže, da bo za železarno Bagnoli druga na vrsti, ki bo drastično zmanjšala svojo proizvodnjo. Zaradi majhne konjunkturo in ker je valjarna vroče valjanih trakov v tej železarni v zelo slabem stanju in je ne nameravajo rekonstruirati, ostaja predlog, da bi vse obrate pred to valjarno, to je valjarno slabov, jeklarino in plavže, ustavili. Obratovalec naj bi samo hladna valjarna, ki bi dobivala vroče valjane trakove iz železarne Taranto. Dokončne odločitve še ni, vendar kaže, da bo sprejeta v prihodnjih mesecih.

BSG - 4000 · D

Ob letošnjem trudu, ki so ga vložili posamezniki, skupine in obrati pri gradnji brusilnega stroja gredic, namenjenega oddelku površinske obdelave v TOZD Valjarna bluming-štekel, ki pripravljajo gredice za vložek v TOZD Valjarna žice in profilov za izdelavo kvalitetne žice,

ČESTITAMO K NOVOLETU LETU 1983!

Zahvaljujemo se in čestitamo tudi vsem sodelujočim, ki so kakorkoli pripomogli, da je ta domača naprava tudi časovno v okviru določenih rokov preizkušena, čeprav še nedokončana.

Novoletne čestitke namenjamo sodelavcem TOZD Strojne delavnice, ki so poleg remontnih del v letu 1982 le nekako sledili zahtevam rokov, posebno čestitka pa sodelavcem strojnih delavnic na Javorniku, ki so bili vsak čas na voljo.

Tudi brez truda in prizadevnosti sodelavcev z nabave, posebno pa uvoznega oddelka, skladiščnikov, oddelka za varstvo pri delu, soferjev in še nekaterih drugih ne bi uspeli. Čestitka tudi O.I.D. — novogradnje in vzdrževalcem na Beli in Javorniku ter vodstvu TOZD Valjarna bluming-štekel in TOZD Remontne delavnice.

Posebna čestitka v pričakovanju nadaljnje prizadevnosti pri finalizaciji stroja velja projektantom, montažerjem in preizkuševalcem — testologom stroja.

Novoletne čestitke in želje za še večje uspehe pri delu v 1983. letu izrekamo tudi sodelavcem izven Železarne: Tehničnemu biroju Jesenice, delovni organizaciji Prva petoletka Trstenik — Srbija, Automerkur Ljubljana, delovnim organizacijam Iskra in Sava Kranj, Bagat Zadar, Kovinarska Krško, Brodomaterial Reka, Pleskar Ptuj, Tekstil Indeks Medvode, Gostol Nova Gorica ter predstavništvu firme Friedmann z Dunaja.

Uspešno delo v letu 1983 in sodelovanje želimo še delavcem novogradnje Železarne pri njihovem postavljanju brusilnega stroja in vključitvi v tehnološki proces.

Snovalska grupa
brusilnega stroja

PANTZOVA NAGRADA MIROSLAVU NIKOLIČU, NAGRADA »NOVATOR LETA« IVU CUNDRIČU

(Nadaljevanje s 1. strani)

val. Njegov nemirni duh je bil ob velikem optimizmu in veri, da tretji raj ni nepremagljiv, uprt v nadaljnji razvoj jesenjskih predelovalnih obratov. Z znanjem, pridobljenim na študiju, na delovnih mestih asistenta in pomočnika obratovodja, je v ujetniškem taborišču pripravil in v miniaturni izvedbi izdelal vse načrte ter izračune za izgradnjo novih predelovalnih obratov. Njegovo teoretično in praktično znanje ter spremljanje strokovne literature tudi v taborišču so bili osnova, da je obnovo in povečanje predelovalnih obratov lahko oblikoval na sodobnem in takrat modernem principu.

Dipl. inž. Miroslav Nikolić

Na osnovi njegovih miniaturnih skic, ki jih je lahko skrival pred Nemci in varno hranil, je po osvoboditvi, ko se je vrnil iz vojnega ujetništva, Projektantski zavod Slovenije izdelal ustrezne risbe in načrte ter pripravil celotno dokumentacijo za izgradnjo novih predelovalnih obratov. Nove hale so bile v letih 1952 in 1953 postavljene in pripravljene za preselitev strojev in naprav.

Z brezhibno organizacijo in koordinacijo preseljevanja strojev in naprav, kar je hkrati že z uvajanjem proizvodnje vodil osebo, so v letu preseljevanja dosegli planirano proizvodnjo, in sicer 5.500 ton hladno valjanih trakov in 18.300 ton vlečene žice. Njegova sodobna koncepcija razporeditve in postavitve strojev in naprav je bila potrjena s skoraj 100 % povečano proizvodnjo v letu 1957, ko so dosegli 10.000 ton hladno valjanih trakov in 35.600 ton vlečene žice. Dosežen uspeh je bil toliko pomembnejši, ker so rezultate dosegli na zastarelih, preseljenih strojih in napravah iz starega obrata. Omenimo naj, da je bila ob preselitvi postavljena samo nova lužilnica in pocinkovalnica.

V času, ko je izgradnja in preseljevanje predelovalnih obratov zahtevala od inž. Nikolića največje napore in angažiranje časa, je vodil skupino za izdelavo projekta za novo hladno valjarno v železarni Nikšič, ki je najsodobnejše projektirana.

Svoje bogate izkušnje je prenašal tudi na svoje sodelavce ter vzgojil več strokovnjakov na področju hladne predelave jekel, ki še danes uspešno delajo na področju hladne predelave in uresničevanju njegovih zamisli. Proizvodnja, ki jo je vodil in usmerjal, je iz leta v leto naraščala. Njegova skrb je bila usmerjena tudi v kvaliteto rast in v tem času je bilo osvojenih več novih kvalitet hladno valjanih trakov in vlečene žice iz ogljčnih, nizko in visoko legiranih jekel. Za modernizacijo in obnovo obrambne industrije SFR Jugoslavije je bilo pod njegovim strokovnim vodstvom osvojenih več novih kvalitet hladno valjanih trakov oziroma vlečene žice.

Vedno večje potrebe tržišča so narekovala razširitev in povečanje proizvodnje, zato je vodil in ustvarjal novi projekt za razširitev oziroma povečanje proizvodnje hladno valjanih trakov, ki je z novim valjnim ogrodjem postopoma naraščala in leta 1966 dosegla 26.000 ton. Prav tako je sodeloval pri projektu zamenjave in modernizacije žičarskih strojev in naprav. Modernizacija in obnova strojnega parka je ob njegovi prisotnosti potekala vsa leta in bila v glavnem zaključena v letu 1965. Vse to je pogojevalo povečanje proizvodnje vlečene žice od 18.300 ton letno na 46.100 ton v letu 1966.

Razvoj dveh osnovnih obratov — hladne valjarne in žičarne je bila dobra osnova za nadaljnji razvoj izdelkov iz žice in hladno valjanih trakov. Povečana proizvodnja žice je omogočila povečanje proizvodnje elektrod od skromnih 285 ton v letu 1946 na 8.500 ton v letu 1966.

Njegovo delo je povezano z vsem nadaljnjim razvojem izdelkov iz vlečene žice in hladno valjanih trakov. Razvoj proizvodnje hladno predelanih izdelkov v Železarni od skromnih 40.000 ton do približno 240.000 ton letno, lahko ocenjujemo kot življenjsko delo in zaslugo inž. Miroslava Nikolića.

Nagrajenec je bil od leta 1950 do 1960 šef predelovalnih obratov, nato pa do upokojitve 31. oktobra 1967, šef delovne enote predelovalni obrati.

Vodja oddelka valjarne v TOZD Hladna valjarna Bela Ivo CUNDRIČ je nagrađo »novator leta« prejel za v letu 1981 najvišje doseženi inovatorski prihranek, ki je znašal 4.621.220 dinarjev, kot soavtor naslednjih tehničnih izboljšav:

— štev. 2552 »predelava lakirnega stroja v žarilni liniji za silicijeva jekla« s 50 % udeležbo,

— štev. 2452 »zamenjava sredstva za razmaščevanje in predelavo razmaščevalnika na liniji za razogličenje« s 35 % udeležbo,

— štev. 2411 »rekristalizacijsko žarjenje nizko ogljičnih hladno valjanih trakov« v TOZD Hladna valjarna Bela s 45 % udeležbo.

Pri izboljšavi »predelava lakirnega stroja v žarilni liniji za silicijeva jekla« so avtorji obstoječi lakirni stroj za nanašanje laka na površino hladno valjanih trakov predelali tako, da ga je mogoče zapeljati po tirnicah izven območja linije. Pred tem so morali pri popravilu lakirnega stroja ali pri menjavi gumiranih valjčnic linijo ustaviti in prerezati trak, nov način pa omogoča popravilo ali menjavo valjev izven območja linije, zato ni potrebno ustavljati linije oziroma prerezati traku. S to predelavo so se zastoji na liniji zmanjšali, proizvodni proces pa poteka bolj tekoče.

Namen izboljšave »zamenjava sredstva za razmaščevanje in predelavo razmaščevalnika na liniji za razogličenje« je bila zamenjava drugega in nevarnega sredstva za razmastitev hladno valjanih trakov pred žarjenjem na razmaščevalniku, ki je vgrajen na liniji za razogličevanje.

Ta razmaščevalnik je bil v originalni izvedbi prirejen za razmaščevanje s trikloretilom. To sredstvo ima toksične učinke in ni primerno za delo v zaprtem prostoru, problem in nevarnost pa sta predstavljala čiščenje in popravilo naprav, ki so bile pod učinkom tega sredstva. Razen tega je trikloretilen zelo drag, izgube pri obratovanju so bile velike, velik problem pa je predstavljalo tudi odstranjevanje odpadka, ker se zaradi zaščite okolja odpadki trikloretilena ne sme zlivati ali odlagati na odprtem prostoru oziroma zemljišču. Vse to je spodbudilo avtorje, da so začeli razmišljati o zamenjavi sredstva za razmaščevanje. Odločili so se, da to poskušajo rešiti na osnovi detergentov in po raziskavi tehnoloških lastnosti detergentov izbrali detergent »Degresimat P 18«. Obenem so predelali tudi razmaščevalnik in s tem izboljšali učinek razmaščevanja in izpiranja.

Pobuda za avtorje tehnične izboljšave »rekristalizacijsko žarjenje nizko ogljičnih hladno valjanih trakov« so bile težave pri žarjenju trakov v žarilnih pečeh po tehnološki, ki jo je predpisala firma Wilson, ki je bila tudi dobavitelj peči.

Ta tehnologija, ki jo je mogoče zaslediti tudi v strokovni literaturi in ki jo uporabljajo tudi v drugih železarnah, je splošno znana. Vendar pa presaditev te tehnologije v naše razmere ni dala želenih rezultatov. S takim načinom žarjenja so dosegli zelo slabe rezultate, storilnost peči je bila nizka, kvaliteta hladno valjanih trakov slaba zaradi močnega lepljenja in klikavosti. Da bi odpravili navedene nepravilnosti, pomanjkljivosti in napake, so morali znižati temperaturo in čas žarjenja. Avtorji so uspešno uvedli rekristalizacijsko žarjenje nizkoogljičnih hladno valjanih trakov in s tem močno dvignili storilnost peči, povečal pa se je tudi izplen, ker sta odpadka lepljenje trakov in njihova klikavost.

Obema nagrajencema v imenu vseh delavcev TOZD in delovnih skupnosti naše železarne in v imenu bralcev Železarja iskrene čestitke.

REŠITVE SO V ODLOČNEM IN DOSLEDNEM URESNIČEVANJU STALIŠČ IX. KONGRESA ZSJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na teh vprašanjih so opredeljene jasne in precizne naloge, kar je bistven pogoj za najširšo mobilizacijo delavskega razreda in drugih družbenih dejavnikov.

Resolucija je politični dokument, oblikovan na splošnih usmeritvah aktivnosti in stališč. Za njihovo uresničevanje se moramo dosledno, uporno in odločno, kritično in samokritično boriti s polno odgovornostjo. Kako iz te celovite vsebine potegniti naloge za konkretno politično delovanje osnovnih organizacij zveze sindikatov? Predvsem bi rekel, da je »aktivnost« postala pasiven pojem in da mora prepušiti prostor pojmu »delovanje«. To ni formalno vprašanje. V dosedanjih praksi smo namreč imeli veliko enostavnega, formalističnega prevzemanja in prepisovanja delov splošnih dokumentov organov zveze sindikatov, namesto da bi njihov duh in bistvo vnašali v delovne programe, na konkretne naloge in delovanje v svojih sredinah. Ne moremo vsi govoriti s istim jezikom. Kongres niti organi zveze sindikatov ne moremo v svojih dokumentih konkretizirati posameznih rešitev, ker se problemi in vprašanja pojavljajo v različnih ekonomskih in socialnih okoliščinah, to pa morajo opredeliti osnovne organizacije. Ker nismo delali tako, je naša dosedanja praksa več, kot je bilo potrebno, slonela na posplošenosti, kritizirali smo stanje in probleme ter protislovja v samoupravnem družbeno-ekonomskem razvoju, konkretno pa nismo naredili dovolj, da bi se s temi stvarmi spopadli.

Na vprašanje, kaj bi priporočil osnovnim organizacijam zveze sindikatov v zvezi z uresničevanjem nalog, ki izhajajo iz kongresne resolucije, bi rekel, da morajo izhajati iz zahtev IX. kongresa ZSJ: da se morajo članstvo, organizacije in organi zveze sindikatov odločno boriti in delovati v smeri krepitve samoupravnega položaja delavcev in na tej osnovi pri povečanju proizvodnje in dohodka ter boljšega koriščenja kvalitativnih dejavnikov gospodarjenja, pri hitrejšem združevanju dela in sredstev, ustvarjanju večjega izvoza, odgovornejšega odnosa do dela, koriščenja družbenih sredstev in doseganju večje učinkovitosti gospodarjenja. Z eno besedo: potrebno je s konkretnim, organiziranim in sinhroniziranim delovanjem ustvariti opredeljene in naloge, ki izhajajo iz resolucije IX. kongresa ZSJ. Kaj nam novega sporoča kongres?

— Zapletena ekonomska situacija zahteva odločno prekinitev s staro prakso in znatno večjo učinkovitost vseh dejavnikov v družbi in naslonitev na lastne sile in to na samoupravni način.

— Da bi naloge, opredeljene v programu ekonomske stabilizacije, ne samo sprejeli, upoštevali, prenašali na druge, ampak da jih bomo odločno in skrajno odgovorno uresničevali vsi in da bodo vtkane v vsebino delovanja organizacij in organov zveze sindikatov.

— Da se zveza sindikatov ne izpravi več z ocenami in kritiko, da nekateri samoupravni procesi in izhod iz ekonomskih težav ne potekata z zaželeno hitrostjo, temveč da vsakodnevno gradi sistem družbenih odnosov, v katerih se lahko samo z delom in učinkovitim gospodarjenjem zagotavlja materialni in družbeni položaj vsakega posameznika, v katerem bo krepil samoupravni položaj delavcev in njihov materialni in socialni položaj.

— Da se začne široka družbena akcija za jasno opredeljevanje in dosledno uresničevanje odgovornosti na vseh področjih družbeno-ekonomskega življenja, da bo stopnja odgovornosti odvisna od funkcije, ki jo delavec — posameznik opravlja in podobno. Z eno besedo rečeno: odgovornost mora biti v funkciji uresničevanja samoupravljanja, da se ustvari enotnost in nedeljivost pravic, obveznosti in odgovornosti.

RAZLIČNI IZGOVORI ZA FORMALNO ODLOČANJE O DOHODKU

Vprašanje: V referatu na kongresu ste ugotavljali, da je eden od osnovnih vzrokov sedanjih težav in

problemov v tem, ker delavci premalo odločajo o pogojih in rezultatih svojega dela. Rekl ste, da je to bistveno razredno vprašanje, odločujoče za nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja. Zato vprašanje tudi izdajamo iz množice drugih, trajnih nalog. Kje so pri tem naloge osnovnih organizacij zveze sindikatov?

Odgovor: To je tudi centralno vprašanje in smisel borbe naše celotne socialistične družbe. Uresničevanje in doseganje tega cilja je zgodovinski interes delavskega razreda. Neodtujljive pravice delavcev glede razpolaganja z realiziranim dohodkom se največkrat uresničujejo s formalnimi odločitvami. Da je to tako, krivdo predvsem nosijo osnovne organizacije in organi zveze sindikatov in zveze komunistov pa tudi mladinske organizacije, z eno besedo — vsi, kajti vsi smo člani teh organizacij. Toda vsi se ne obnašamo tako, da bi se s skupnimi močmi, enotno in odločno uprli formalističnemu odločanju pri pridobivanju in razporejanju dohodka in čistega dohodka. Motivi za to so različni: od izgovorov o pomenu, nujnosti, predpisih, rokih in podobno, nezadovoljivo informiranje delavcev, do oziroma interesov ali osebnih ambicioznih načrtov tehnobirokratskih struktur, ki želijo zadržati oblast in moč nad odločanjem o dohodku.

Sindikalne organizacije bi v svoje programe delovanja morale kot najvažnejše načelo vgraditi ta cilj in se enotno do konca boriti za njegovo uresničitev.

To pomeni, da odločanje o celotnem dohodku ne smemo in ne moremo več predstavljati kot neki cilj v naslednje obdobje. To mora postati naša vsakodnevna praksa, način družbenoekonomskega življenja in odnosov. Na IX. kongresu ZSJ je bila postavljena odločna zahteva, da delavci odločajo o pogojih pridobivanja dohodka, o tem, koliko bodo namenili za skupno in splošno porabo, koliko bodo čistega dohodka namenili za razširitev materialne osnove, za osebne dohodke, rezerve in drugo. Posebno je bilo poudarjeno, da morajo delavci odločati o cenah, naložbah, kreditno-monetrni politiki, skratka s celotno družbeno reprodukcijo.

SINDIKAT MORA ZAŠČITITI ODLOČNE BORCE ZA SOCIALISTIČNO SAMOUPRAVLJANJE

Vprašanje: Prosimo vas, da bi nam bolj razložili besedi »da se borijo«, glede na to, da je bilo v praksi dosti primerov, da so taki borci včasih in ponekod potegnili »krajši konec«.

Odgovor: To je res. Številne pritožbe in spomenice organom zveze sindikatov take primere potrjujejo. Predvsem mislim, da ima dober in discipliniran delavec polno moralno pravico, da kritizira in da se odločno bori za dosledno spoštovanje stališč svoje politične organizacije. To je tudi etično vprašanje. Taki ljudje so velika vrednost naše družbe, a na žalost včasih naletijo na nerazumevanje, celo na šikaniranje s strani ljudi, katerih nepravilno delo ali obnašanje so kritizirali. Želim reči, da mora biti kritika konkretna in argumentirana, dobronamerna in konstruktivna. Mislim, da to ni sporno. Vprašanje pa je, kako očuvati moralno vzdržljivost in dostojanstvo človeka, delavca, samoupravljalca, sindikalnega oziroma partijskega aktivista. Doslej je bilo dosti primerov, da so se v delovnih sredinah in druge organi zveze sindikatov in zveze komunistov v glavnem solidarizirali s stališči in interesi ožjih strokovnih vodstvenih grup. Taki »aktivisti« se ne borijo za ustvarjanje interesov delavskega razreda, o čemer je bilo prej govora.

Naše neposredne širše in ožje naloge zahtevajo, da v sindikalna vodstva izberemo ljudi, ki se bodo brezkompromisno spoprijemali s vsemi problemi, toda z vsemi samoupravnimi silami, ki jih ni težko prepoznati. Sindikalna organizacija mora stati za vsakim svojim članom, ki se bori za uresničevanje njenih programov in interesov delavcev, delavskega razreda, socialističnega samoupravljanja.

DOSLEDNO SPOŠTOVANJE IN URESNIČEVANJE STALIŠČ KONGRESA

Vrnimo se še enkrat k predhodnemu vprašanju. Stališče kongresa, da delavci morajo odločati o pridobivanju in delitvi celotnega dohodka in da je njegova poraba pod neposredno kontrolo delavcev, mora postati osnovni motiv slehernega plana in programa razvoja, vseh naših prizadevanj in pristopov k razpravam o odločanju v združenem delu in družbenopolitičnih skupnostih na vseh nivojih. Samo tako

bomo uspeli eliminirati dosedanje predimenzionirane in neracionalne naložbe, neusklajenost želja in možnosti, večkrat pa tudi vsiljevanje uresničevanja osebnih neodgovornih ambicij posameznikov in grup pri odločanju družbenih sredstev.

Le tako bomo uspeli omejiti apetite struktur izven združenega dela za zajemanje iz dohodka združenega dela, kar zavira razvoj njegove materialne osnove. Brez krepitve samoupravljanja, brez bolj odgovornega odnosa do dela in sredstev za proizvodnjo, brez večjega in boljšega koriščenja vseh notranjih rezerv in večjega izvoza ne bo niti večjega dohodka niti boljšega življenjskega standarda.

Sindikalna organizacija, ki ni nihče drug, ampak vsi zaposleni delavci in delovni ljudje, v kateri so vse progresivne sile, a na žalost tudi tehnobirokratske in druge ovire samoupravljanju, mora torej ločiti odpre in se boriti, da se v samoupravnem življenju dosledno spoštujejo in ustvarjajo vsa ta in druga načela in naloge IX. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije oziroma stališča kongresov in konferenc republik in pokrajinskih organizacij.

»Vloga sindikata, kadar je beseda o vsebinskih vprašanjih samoupravnega združenega dela« — želim spomniti na besede tovariša Tita, izrečene na VIII. kongresu ZSJ — »se ne sme omejevati na razjasnjevanje ponudnih rešitev, temveč se sindikat mora zavzemati za lastna stališča.« To njegovo sporočilo velja za celotno našo organizacijo. Danes, ko se soočamo z različnimi težavami in slabostmi, so te izvirne Titove misli, kakor tudi mnogokrat prej, najboljši kazipot v naši skupni družbeni akciji.

Uporabljam to priložnost, da vsem delovnim ljudem naše domovine prek njihovih glasil čestitam k novemu letu 1983 in jim zaželim, da uspešno uresničujejo cilje in naloge ekonomske stabilizacije in krepitve svojega materialnega in socialnega položaja.

DOPIŠUJTE V ŽELEZARJA

ZAHVALA UREDNIŠTVA

Uredništvo Železarja je v teh dneh prejelo številne novoletne čestitke od posameznikov, družbenih organizacij, vzgojnoizobraževalnih organizacij in drugih, nemalokrat z zelo spodbudnimi in vedrmi željami pa tudi neprikritimi priznanji za naše delo pri oblikovanju in urejanju glasila.

Vsem se za izražene želje v novoletnih čestitkah iskreno zahvaljujemo, kakor tudi za priznanje, ki nas še bolj obvezujejo, da bo naš teden Železar še boljši.

Uredništvo Železarja

Sodelavci ob analitskih tehnikah v kemičnem laboratoriju (Foto S. Kotalj)

Stara in nova delavska stanovanja (Foto S. Kotalj)

LETNA SKUPŠČINA MEDNARODNEGA INSTITUTA ZA VARJENJE V LJUBLJANI

V septembru 1982 je bila v Ljubljani v Cankarjevem domu petintrideseta letna skupščina Mednarodnega instituta za varjenje. Organizator letošnje skupščine je bil jugoslovanski organizacijski komite v sodelovanju z Institutom za varjenje v Ljubljani.

Mednarodni institut je ustanova nacionalnih institutov in drugih strokovnih ali visokošolskih ustanov in oddelkov akademij znanosti, ki stalno in organizirano obravnavajo razvojno in znanstveno raziskovalno delo v varilstvu. Zbor v Ljubljani je bil eden od rednih letnih sestankov vseh državnih delegacij, ki so članice Mednarodnega instituta. Poleg javnega dela letne skupščine je bil glavni del štiridnevni sestanek šestnajstih stalnih strokovnih komisij, ki obravnavajo naslednjo tematiko:

- komisija I: toplotni postopki spajanja, rezanja in navarjanja,
- komisija II: obločno varjenje,
- komisija III: uporovno varjenje,
- komisija IV: specialni načini varjenja,
- komisija V: preiskave, meritve in kontrola zvarov,
- komisija VI: terminologija,
- komisija VII: znanstveno raziskovalno delo — programiranje in koordinacija raziskav ustanov — članic,
- komisija VIII: zaščita in varnost,
- komisija IX: varivost kovin,
- komisija X: preostale napetosti in njihova sprostitve, krhki lom,
- komisija XI: tlačne posode, parni kotli in cevovodi,
- komisija XII: postopki električnega varjenja v zaščiti plina in pod praškom,
- komisija XIII: preizkusi zvarnih spojev na utrujanje,
- komisija XIV: izobraževanje v varilstvu,
- komisija XV: zasnova in izvedba varjenih konstrukcij ter izračun zvarnih spojev,
- komisija XVI: varjenje plastičnih mas.

Poleg omenjenih komisij so se sešale še študijske skupine in ožji odbori, in sicer za:

- fiziko varjenja,
- standardizacijo in dokumentacijo,
- varjenje pod vodo,
- aluminij in njegove zlitine.

Javni del skupščine je obsegal uvodno predavanje v čast prof. Hondremonta, javno sejo in kolokvij.

Na otvoritvi so bile podeljene tudi medalje za dolgoletno delo v institutu, in sicer švedskemu strokovnjaku g. Rosendhalu, predsedniku sveta Instituta za varilstvo g. Gauthierju za najboljše poučni film s področja varjenja v zadnjem letu.

Za uvod je japonski profesor dr. Suzuki predaval o varivosti modernih konstrukcijskih jekel.

Na javni seji je bila obravnavana tema Varjenje in sorodni postopki, energija in ekonomičnost, ki jo je izbral jugoslovanski organizacijski komite na predlog Instituta za varilstvo v Ljubljani.

Na kolokviu je bila obravnavana tema Toplotno rezanje in postopki plamenske tehnike. Skupščine se je udeležilo čez sto jugoslovanskih strokovnjakov iz institutov, univerz in razvojnih oddelkov industrije. Jugoslovanski prispevek je bil poleg organizacijskega tudi strokoven. Obravnavali so 11 strokovnih tem s področja varjenja, ki so jih prijavili jugoslovanski strokovnjaki.

Železarno Jesenice je zastopal dr. Božidar Brudar z raziskovalnega oddelka s predavanjem o določanju napak v zvarih z neporušno metodo.

V organizacijskem komiteju je zastopal Železarno in Zvezo društev za varilno tehniko Slovenije avtor članka. Na posameznih predavanjih, zanimivih za področje razvoja dodatnih materialov za varjenje in področja varivosti jekel, so bili prisotni še dva strokovnjaka iz raziskovalnega oddelka in eden iz TOZD Elektrode.

Omogočili smo tudi strokovni ogled Železarne strokovnjakom, ki so si to želeli. Obiska so se udeležili Japonci, Američani, Italijani, Kitajci in nekateri drugi.

Poleg tega smo sodelovali na razstavi proizvajalcev varilne opreme in dodatnih materialov, ki je bila organizirana v času skupščine v Ljubljani.

Železarno Jesenice so v času skupščine obiskali tudi strokovnjaki švicarske firme Oerlikon, ki so sodelovali na skupščini na različnih strokovnih področjih. Bila je izkoriščena možnost poglobitve strokovnega sodelovanja z Oerlikonom, s katerim imamo kooperacijsko-licenčno pogodbo in tudi sicer dobro sodelujemo.

V času skupščine so bile organizirane še naslednje dejavnosti:

- izdaja večjezičnega slovarja s področja varilstva,
- razstava strokovnih knjig in revij, ki so izšle v zadnjih petih letih v svetu,
- razstava varjenih skulptur,
- ekskurzije v delovne organizacije in ustanove v Ljubljani,
- ekskurzije v različne tovarne slovenske strojne in kovinske predelovalne industrije ter industrije varilskih strojev in naprav ter daljše ekskurzije po vsej Jugoslaviji.

— kulturni in družabni program.

Udeleženci letne skupščine so se s pisnimi priznanji zahvalili za izredno uspešno skupščino v Ljubljani, za dobro organizacijo, za izredno lep Cankarjev dom in za prijaznost naših ljudi povsod, kjer so prihajali z njimi v stik. Orneniti je potrebno, da je pri celotni organizaciji Institut za varilstvo v Ljubljani nosil glavno breme od prijav do izpeljave skupščine. Pomoč slovenske industrije in ustanov s področja varilstva je bila prisotna, odziv ostale industrije iz države pa je bil pod pričakovanjem.

Skupščine se je udeležilo 720 udeležencev iz 30 držav, na svečani otvoritvi pa je bilo 1200 udeležencev in gostov.

Financiranje skupščine je bilo v glavnem iz prispevkov udeležencev in le v manjši meri iz reklamnega in drugega sodelovanja z jugoslovansko industrijo.

Ker se na strokovno tako visokem zboru strokovnjakov iz vsega sveta lahko dobi vpogled v celotno delo na področju varilstva, je potrebno, da se v Železarji ustrezno organiziramo in v prihodnje strokovno bolj sodelujemo na področjih, ki so zanimiva za razvoj varilstva v Železarji. Na ta način bodo naši sedanji in novi izdelki postali bolj konkurenčni na domačem in svetovnih tržiščih.

Miha Stojan

PROIZVODNI STROŠKI ŽELEZARNE V NOVEMBRU

V novembru izkazuje delovna organizacija Železarna zvišanje načrtovanih stroškov za 30,5 milijonov dinarjev. Nižji od planiranih so bili stroški vložka, medtem ko so bili stroški predelave višji od načrtovanih.

Planirane stroške vložka so temeljne organizacije znižale za 28,7 milijona dinarjev s spremenjenimi strukturami vložka, manjšo porabo kovinskih dodatkov ter nižjimi cenami nabavljenega vložka. Nižje cene nabavljenega vložka štirih temeljnih organizacij so stroške znižale za 19,2 milijona dinarjev. Z uporabo tujega vložka so temeljne organizacije imele za 2,6 milijona dinarjev dodatnih stroškov.

Planiranega izplena niso dosegle le tri temeljne organizacije: Jeklar-na, Valjarna bluming-štel in Profilarna. Zaradi nedoseganja planirane izplena v TOZD Valjarna bluming-štel so bili stroški vložka glede na izplen na nivoju Železarne višji za 8 milijonov dinarjev.

Stroški predelave so bili višji za 59,2 milijona dinarjev zaradi nedoseganja dvanajstine letnega plana, višjih kalkulativnih odpisov remontov, višjih stroškov za osebne dohodke. Nižje stroške predelave je imelo le šest temeljnih organizacij.

Nižje stroške od planiranih so imele temeljne organizacije: Plavž, Livarna, Valjarna žice in profilov, Hladna valjarna Bela, Hladna valjarna Jesenice, Žičarna, Jeklovlek in Energetika.

V temeljni organizaciji PLAVŽ so bili v novembru dejanski stroški nižji od planiranih za 9,7 milijona dinarjev.

Stroški vložka so bili višji za 1,9 milijonov dinarjev. Poraba koksa je bila višja od planirane tako na plavžu kot v aglomeraciji, kar je stroške vložka zvišalo za 4,7 milijona dinarjev. Nižja poraba rude v aglomeraciji, spremenjen asortiment vložka na plavžu ter sprememba asortimenta proizvodnje, pa višji dobropisi, so stroške znižali za 2,8 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili nižji za 11,6 milijona dinarjev zaradi presežanja planirane proizvodnje tako na plavžu kot v aglomeraciji.

Temeljna organizacija JEKLARNA je v novembru planirane stroške presežala za 69 milijonov dinarjev.

V SM jeklarni so bili stroški višji za 40,9 milijona dinarjev. Manj, kot so predvideli, so porabili kovinskih dodatkov, več pa surovega železa, zato so bili stroški višji za 9,5 milijona dinarjev. Interne reklamacije so stroške zvišale še za 7,2 milijona dinarjev. Izplen je bil nižji za 0,7 odstotne točke in je stroške zvišal za 1,2 milijona dinarjev. Vrednost proizvodnje je bila nižja za 2,9 milijona dinarjev. Predelavni stroški so bili višji za 20,1 milijona dinarjev predvsem zaradi višjih kalkulativnih odpisov remontov.

V elektro jeklarni so planirane stroške presežali za 39,8 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili nižji za 43 milijonov dinarjev. Zaradi nižje porabe kovinskih dodatkov in večje porabe kokilne zlozmine namesto grodila so stroške znižali za 50,4 milijona dinarjev. Na valjarne so se razbremenili za 6,1 milijona dinarjev. Planiranega izplena niso dosegli, in tako so stroške zvišali za 1,3 milijona dinarjev. Predelavni stroški so bili višji za 29,9 milijona dinarjev predvsem zaradi višjih stroškov remontov. Zaradi manj odlitih visoko legiranih jekel je bila vrednost proizvodnje nižja za 53 milijonov dinarjev.

Na kontilivu so planirano proizvodnjo presežali in stroške znižali za 7,6 milijona dinarjev. Tudi na PTO oddelku so bili stroški nižji za 4,2 milijona dinarjev.

V temeljni organizaciji LIVARNA so planirane stroške znižali za 0,2 milijona dinarjev. Višje stroške je imel le oddelk kovinolivarne zaradi nedoseganja plana. V jeklolivarni so stroške znižali zaradi presežanja planiranega izplena ter zahtevnejšega asortimenta.

V temeljni organizaciji VALJARNA BLUMING-ŠTEKL so planirane stroške presežali za 17,1 milijona dinarjev.

Slabši izplen na blumingu kot na štelu ter preklasifikacije so stroške zvišali za 17,7 milijona dinarjev. Z internimi reklamacijami so stroške znižali za 9,1 milijona dinarjev. Dobropisi so bili nižji za 0,8 milijona dinarjev. Znižanje za 6,8 milijona dinarjev je nastalo zaradi manjše porabe domačih slabov. Skupno so bili tako stroški višji od načrtovanih za 2,6 milijona dinarjev.

Stroške pri predelavi so bili višji za 14,5 milijona dinarjev zaradi nedoseganja planirane proizvodnje ter višjih stroškov pomožnega materiala, osebnih dohodkov ter materiala za popravilo.

Temeljna organizacija VALJARNA ŽICE IN PROFILOV je planirane stroške znižala za 3,6 milijona dinarjev.

Stroške vložka so bili nižji za 1,2 milijona dinarjev. Manj doseženih dobropisov ter višje cene gradic iz kontiliva so stroške zvišale za 0,9 milijona dinarjev. Interne reklamacije so bile v višini 1 milijon dinarjev. Doseženi izplen je bil višji za 1 odstotno točko ter je stroške znižal za 1,1 milijona dinarjev. Tudi predelavni stroški so bili nižji od načrtovanih za 2,4 milijona dinarjev zaradi nižjih stroškov pomožnega materiala, materiala na delovni nalog in orodja.

V temeljni organizaciji VALJARNA DEBELE PLOČEVINE so presežali načrtovane stroške za 2,8 milijona dinarjev.

Planirani izplen so presežali za 1,1 odstotno točko in tako stroške znižali za 1,9 milijona dinarjev, toda spremembe v zalozah nedovršne proizvodnje ter manj dobropisov za odpa-dek so stroške zvišali, zato so bili stroški vložka višji za 1,4 milijona dinarjev. Predelavni stroški so bili višji za 1,4 milijona dinarjev predvsem zaradi nedoseganja dvanajstine letnega plana.

V temeljni organizaciji HLADNA VALJARNA BELA so bili doseženi stroški za 38,2 milijona dinarjev nižji od predvidenih.

Stroški vložka so bili nižji za 55,2 milijona dinarjev. Planirani izplen so presežali za 4,5 odstotne točke ter stroške tako znižali za 5,5 milijona dinarjev. Zaradi nižjih cen nabavljenega vložka so bili stroški nižji za 15,3 milijona dinarjev. Dodatni stroški pri uporabi tujega vložka niso nastali. Znižanje za 31,9 milijona dinarjev je zaradi manjše porabe domačega vložka ter nedoseganja planiranega asortimenta vložka. Interne reklamacije so stroške znižale za 2,5 milijona dinarjev.

Stroški predelave so bili višji za 17 milijona dinarjev zaradi višjih stroškov za osebne dohodke, materiala na delovni nalog, orodja ter fiksnih stroškov.

Temeljna organizacija HLADNA VALJARNA JESENICE je v novembru planirane stroške zmanjšala za 5,1 milijona dinarjev. Stroški pri predelavi so bili višji za 0,8 milijona dinarjev zaradi nedoseganja plana proizvodnje.

Stroški vložka so bili v skupnem nižji za 5,9 milijona dinarjev. Planirani izplen so presežali za 2,9 odstotne točke ter tako stroške znižali za 2 milijona dinarjev. Zaradi nižjih cen nabavljenih toplo valjanih travkov so bili stroški nižji za 1,9 milijona dinarjev. Z uporabo tujega vložka so imeli dodatne stroške za 0,7 milijona dinarjev. Znižanje za 2 milijona dinarjev je zaradi internih reklamacij ter sprememb v zalozah nedovršene proizvodnje.

Temeljna organizacija ŽIČARNA je imela v novembru za 2,2 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih.

Stroški pri predelavi so bili višji za 0,8 milijona dinarjev zaradi nedoseganja dvanajstine letnega plana. Stroški vložka so bili nižji za 3 milijone dinarjev zaradi presežanja planiranega izplena za 0,1 milijona dinarjev ter nižjih cen nabavljenega žice za 2,9 milijona dinarjev. Nižja storilnost pri proizvodnji s tujim vložkom je povzročila dodatne stroške v višini 1,9 milijona dinarjev.

ZVIŠANJE — ZNIŽANJE STROŠKOV V NOVEMBER 1982

TOZD	November	Jan. — november	poprečno
Plavž	9.754.196	78.862.007	7.169.273
Jeklar-na	69.002.109	37.505.630	3.409.603
Livarna	184.610	3.648.270	331.661
Valj. bluming-štel	17.166.090	126.911.907	11.537.446
Valj. žice in prof.	3.596.945	12.118.904	1.101.719
Valj. debele pločevine	2.876.388	28.049.326	2.549.939
Hladna valj. Bela	38.187.448	252.384.290	22.944.026
Hladna valj. Jesenice	5.078.176	152.182.170	13.834.743
Žičarna	2.193.791	34.982.765	3.180.251
Profilarna	2.212.076	9.531.477	866.498
Vratni podboji	574.378	8.222.614	747.510
Jeklovlek	1.535.923	15.998.770	1.454.434
Elektrode	2.167.974	11.119.764	1.010.888
Želbljarna	1.031.254	19.719.980	1.792.725
Strojne delavnice	1.650.387	74.116	6.738
Remontne delavnice	2.158.002	738.189	67.108
Vzdrževanje	3.706.471	4.057.563	368.869
Energetika	12.600.678	116.714.349	10.610.395
Transport	1.128.930	1.556.211	141.474
Skupaj	30.542.292	557.722.220	50.702.020

V temeljni organizaciji PROFILARNA so planirane stroške presežali za 2,2 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili nižji za 1,9 milijona dinarjev. Zaradi nedoseganja planiranega izplena so bili stroški vložka višji za 0,8 milijona dinarjev. Nižje cene nabavljenega vložka so stroške znižale za 2,8 milijona dinarjev. Stroški pri predelavi so bili višji za 4,1 milijona dinarjev predvsem zaradi nedoseganja dvanajstine letnega plana, višjih stroškov za osebne dohodke ter višjih obremenitev storitvenih TOZD.

V temeljni organizaciji VRATNI PODBOJI so bili nastali stroški v novembru za 0,6 milijona dinarjev višji od predvidenih. Planirani izplen so presežali in stroške znižali za 0,2 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili višji za 0,8 milijona dinarjev zaradi nedoseganja plana proizvodnje, precej višji pa so bili tudi stroški energije, stroški za osebne dohodke ter stroški pomožnega materiala.

V novembru je temeljna organizacija JEKLOVLEK imela za 1,5 milijona dinarjev nižje stroške od planiranih.

Stroški vložka so bili nižji za 0,5 milijona dinarjev. Višje stroške od planiranih so imeli zaradi višje cene nabavljenega vložka za 0,3 milijona dinarjev ter sprememb v zalozah nedovršene proizvodnje za 0,4 milijona dinarjev. Planirani izplen so presežali za 2,2 odstotne točke, kar je stroške vložka znižalo za 1,2 milijona dinarjev.

Predelavni stroški so bili nižji za 1 milijon dinarjev predvsem zaradi presežanja planirane proizvodnje.

Planirane stroške so presežali tudi v temeljni organizaciji ELEKTRODE za 2,1 milijona dinarjev.

Stroški vložka so bili višji za 2,8 milijona dinarjev. Znižanje za 0,6 milijona dinarjev je nastalo zaradi presežanja planiranega izplena. Nižja cena kupljene Emone je stroške znižala za 1,8 milijona dinarjev. Uvožena žica za elektrode pa je stroške zvišala za 5,2 milijona dinarjev.

Stroški predelave so bili nižji za 0,7 milijona dinarjev predvsem zaradi presežanja plana proizvodnje in manjše porabe.

V temeljni organizaciji ŽEBLJARNA so planirane stroške presežali za milijon dinarjev.

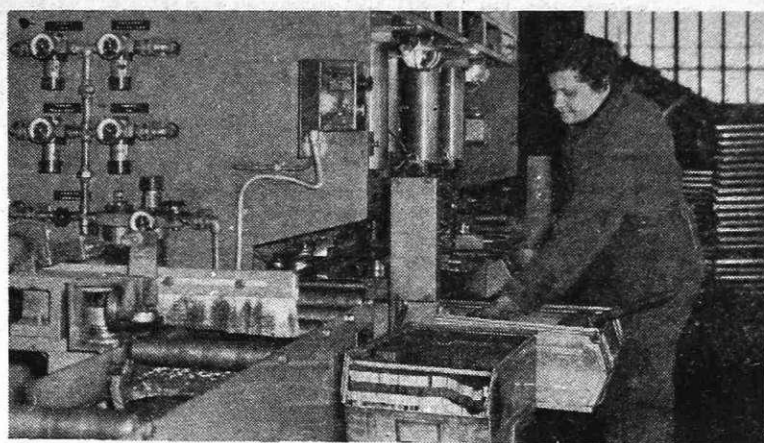
Stroški vložka so bili nižji za 0,4 milijona dinarjev zaradi presežanja planiranega izplena ter večje porabe valjane žice za 0,1 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili višji za 1,5 milijona dinarjev zaradi nedoseganja planirane proizvodnje ter višjih primarnih stroškov, saj je bila dejanska cena izdelave žičnikov v Karlovcu višja od dogovorjene.

V temeljnih organizacijah STROJNE DELAVNICE, REMONTNE DELAVNICE in VZDRŽEVANJE so planirane stroške presežali predvsem zaradi manj izvršenih izdelavnih ur.

Znižanje planiranih stroškov izkazuje tudi temeljna organizacija ENERGETIKA za 12,6 milijona dinarjev. Največje znižanje odpade na manjšo porabo mazuta in zemeljskega plina, ker novi kotel na Beli še ne obratuje.

Temeljna organizacija TRANSPORT je planirane stroške presežala zaradi višjih stroškov za osebne dohodke.

Stroški v delovnih skupnostih so se gibali v okviru planiranih, razen v delovni skupnosti KO-FI, kjer so dejanski stroški presežali planirane za 76 % zaradi višjih cen nabavljenega materiala v centralnih skladiščih.

Sodelavka ob stroju (Foto S. Kokalj)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD STROJNE DELAVNICE

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Strojne delavnice so se na izredni seji sestali v četrtek, 9. decembra.

Strinjali so se s predlaganim kandidatom za predsednika občinskega sindikalnega sveta.

Sklenili so, da vsak delavec temeljne organizacije dobi kot novoletno darilo tri voščilnice. Ob novem letu bodo obiskali tudi težko bolne bivše sodelavce-upokojujence. Za darila so namenili 2.000 din.

Ker po ogledu cirkusa v Ljubljani niso organizirali skupne malice, članom kolektiva — udeležencem izleta, ni treba plačati prispevka za ogled. Svoji morajo plačati polno ceno 220 dinarjev.

Seznani so se z referendumom 23. decembra in sklenili, da na letni konferenci v februarju 1983 nagradijo tri najboljše tekmovalke in tekmovalce iz temeljne organizacije.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Sestanek izvršnega in nadzornega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarna debele pločevine je bil v petek, 10. decembra.

Niso se strinjali s predlaganim kandidatom za predsednika občinskega sindikalnega sveta, ker menijo, da je bolj potreben Železarni kot vrhunski strokojnjak, čeprav ne zanikajo njegovih političnih kvalit.

Izleta v Ljubljano in ogleda cirkusa niso mogli organizirati, ker so bile vse predstave ob sobotah in nedeljah že razprodane.

Petim sodelavcem so odobrili po 1.500 din denarne pomoči, za pomoč za sodelavca pa so zaprosili tudi izvršni odbor sindikata Železarne. Bolne sodelavce bosta obiskala dva člana izvršnega odbora in jim izročila darilo in novoletno čestitko.

Seznani so se z informacijo o zbiranju in stimulaciji za odpadni papir in z odgovorom oddelka za družbeni standard na prošnjo za prioriteto dodelitev stanovanj.

Za vse člane izvršnega odbora bodo pri Delavski enotnosti kupili rokovnike za leto 1983.

TOZD REMONTNE DELAVNICE — sindikalna grupa RTA

Sedma seja odbora sindikalne grupe RTA je bila 10. decembra.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje so ugotovili, da jim komisija za družbeno aktivnost žensk ni poslala odgovora, da od vodstva TOZD niso dobili pojasnila o poteku vrednotenja del in nalog. Sklep odbora samoupravne delavske kontrole Železarne, da mora biti katalog dokončan do konca tega leta, se jim zdi neresen, enako kot je neresno vse delo v zvezi z vrednotenjem. V zvezi z nagrajevanjem so bili seznanjeni z ugotovitvijo odbora za uveljavljanje zakona o združenem delu, da trenutni poskusni pravilnik za izplačevanje premij ni vsklajen z veljavnimi pravilniki. Od vodstva TOZD in obratovodstva pričakujejo ustrezna pojasnila, vodje sindikalnih grup pa so dolžni navedeno problematiko obravnavati na sestankih delovnih skupin.

Nesprejemljiv je tudi odnos do vprašanja organiziranosti RTA kot samostojne temeljne organizacije. Tako ni bilo posredovano mnenje aktivna ZK o organiziranosti, svojega mnenja ni dal tudi poslovodni odbor, čeprav je bilo objuljeno, da bo na podlagi dostavljenih dokumentov že na seji 13. septembra oblikoval svoje stališče. Menijo, da jasno zastavljeno vprašanje zahteva jasn odgovor, ne pa tolažbe in zavlačevanja, ki s samoupravljanjem nimata nič skupnega.

Ugotovili so, da so udeleženci zadovoljni z izletom v Pulo in z obiskom v Ravnah.

Pregledali so aktivnost sindikata v pokrogresnem obdobju. Menili so, da bodo delegati poročali o svoji aktivnosti, a teh informacij niso dobili. Zahtevajo, da delegati pojasnijo, če je bil predlog sindikalne grupe RTA za republiški kongres upoštevan in če ne, razloge za zadržanost.

Če na svoje predloge ne bodo dobili komentarja, jih v prihodnje ne bodo več oblikovali.

Ugotovili so, da je obveščnost delavcev o načinu žigosanja prisotnosti na delu pomanjkljiva. Od obratovodstva zahtevajo, da po treh mesecih poskusne uporabe ur posredujejo ugotovitve, kakšen je vpliv uporabe ur na količino in kvaliteto opravljenega dela, saj cena registrirane ure ni majhna (13.000 din), na drugih področjih pa se pretirano varčuje (kolesarske gume).

Seznani so se z informacijo o podaljšanem delovnem času. Za podaljšani delovni čas se odločajo tiste temeljne organizacije, ki jim objektivni pogoji omogočajo povečati proizvodnjo z delom na sicer proste dni. Ovira za tako delo v Železarni je neizdelan pravilnik o dohodku za tako delo, ki naj bi se štel v osnovo za pokojnino, ne upošteval pa pri dohodku za priznavanje otroškega dodatka. Odbor je podprl delo za povečanje proizvodnje, saj je njihova naloga zagotoviti maksimalne obratovalne sposobnosti proizvodnih naprav in so zato dolžni svoje delo prilagoditi delu proizvodnih obratov, seveda pod enakimi pogoji.

Pregledali so še nekatere tekoče zadeve in zanje zadolžili posamezne člane odbora.

TOZD JEKLOVLEK

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Jeklovlek je imel osmo sejo 13. decembra.

Obravnavali so oceno poslovanja do konca leta in ugotovili, da so realne možnosti za izpolnitev planirane proizvodnje. V letu 1983 načrtujejo večjo in kvalitetnejšo strukturo blagovne proizvodnje, predvsem pa krepitev dohodkovnih odnosov.

Delavskemu svetu so predlagali nadomestna kandidata za člana odbora za gospodarstvo.

Strinjali so se s predlaganim kandidatom za predsednika občinskega sindikalnega sveta, vendar menijo, da to ni najboljše rešitev.

Za dva sodelavca so za denarno pomoč zaprosili konferenco sindikata Železarne, dvema sodelavkama pa so odobrili denarno pomoč v znesku 1.000 din.

Za upokojene sodelavce bodo kupili novoletne čestitke, za letovanje v CSSR pa imajo na voljo tri prosta mesta.

TOZD VZDRŽEVANJE

Na sedmi seji izvršnega odbora osnovne organizacije TOZD Vzdrževanje, ki je bila 14. decembra, so najprej obravnavali samoupravne sporazume, ki jih po programu aktivnosti za mesec november in december morajo obravnavati zbori delavcev oziroma SDS.

Pregledali so tudi gospodarsko situacijo Železarne glede na pogoje vzdrževanja. Predvsem so opozorili na problem nadur. Potruditi se morajo, da jih nekateri ne bodo opravili več, kot dovoljuje zakon. Potrdili so sklepe, ki so bili sprejeti na sestanku vodij 7. decembra zaradi izrednega povečanja nadur v novembru.

Vodja temeljne organizacije je člane izvršnega odbora informiral o dodatnem predlogu izvajanja disciplinskih ukrepov. Odškodninski postopek bo uveden za zamujanje na delo, za predčasni odhod z dela, vinjenost, odklonitev dela iz malomarnosti. Ustanovljena naj bi bila 3-članska komisija, ki jo potrdi odbor za delovna razmerja. Razložil je tudi pavšalno škodo v procentnem deležu za posamezni nivo delavcev.

Strinjali so se z imenovanjem predlaganega kandidata za predsednika občinskega sindikalnega sveta s pripombo, zakaj se iz Železarne kadruje strokovnjaki, ki so v neposredni proizvodnji potrebni.

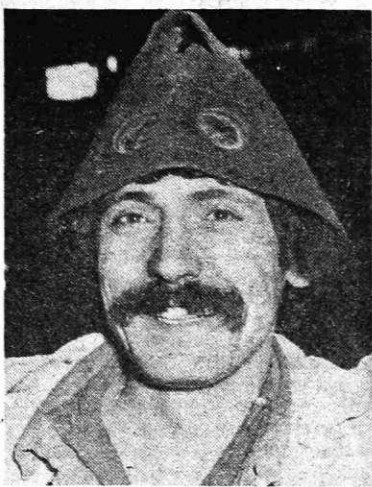
Potrdili so, da lahko sodelavka-žerjavovodkinja dela tudi ponoči, s čimer se tudi sama strinja.

Blagajnik je podal poročilo o porabi in ostanku denarja iz dotacij in članarin.

Pred novoletnimi prazniki bodo obiskali bolne sodelavce in jim izročili denarno pomoč.

ŽELEZARJI O LETU 1982

Leto 1982 je že skoraj za nami. V njem je bilo veliko lepega, veselega in žalostnega pa tudi trpkega. Kako so leto 1982 doživljali nekateri naši sodelavci in kao so zadovoljni z njim, so nam povedali sami.

Mitar STOPAR, topilec v TOZD Plavž: »Z letom 1982 nisem preveč zadovoljen. Pri nas je veliko dela, denarja dobimo pa malo. Drug problem je, da nikoli nismo prosti. To je zelo težko, predvsem za nas mlade, saj družino komaj še vidimo.

V prihodnjem letu bi morali imeti talilci približno enake plačilne grupe, saj opravljamo enako delo. Ne bi smeli toliko gledati na delovno dobo.

Silvo LESKOVAR, livar v TOZD Livarna: »Defali smo dokaj dobro in je bilo leto kar v redu, le osebni dohodki so bolj majhni. Sicer pa denarja nikoli ni dovolj.

V prihodnjem letu bomo morali zboljšati pogoje dela, saj je pozimi v obratih zelo hladno. Vprašanje je, če bo denar za to.

Pavla PREŽELJ, prva pomočnica v TOZD Elektrode: »Osebnih dohodkov nisem najbolj, čeprav smo dobro delali. V TOZD Elektrode smo pri osebnih dohodkih zmeraj bolj pri zadnjih, ker smo zaposlene same ženske.

Lepo bo, če bomo drugo leto bolje preskrbljeni s surovinami, da bomo lahko več naredili. Problem je le velika bolezenska odsotnost, ker delamo v takem mrazu in prepihu.

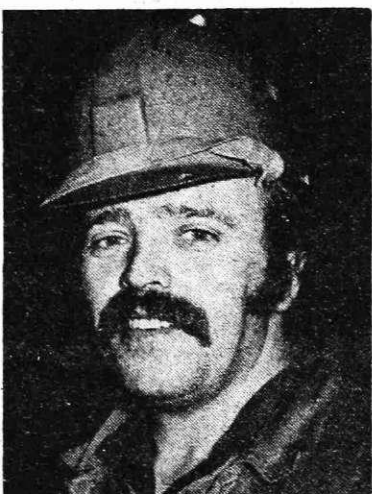

Ramadan CRNOVIČ, pomočnik pri SM pečeh v TOZD Jeklarna: »Leto 1982 je bilo kar dobro, če upoštevamo, kakšne težave smo imeli. Lahko bi malo bolj poskrbeli za delovne pogoje, saj so zelo slabi. Predvsem mislim na prepih, ki je najbolj pereč. V naslednjem letu bomo lažje delali, če bomo imeli dosti surovin in delavcev.

Jožica CENČEK, prva skladiščnica v delovni skupnosti za komercialne in finančne zadeve: »Z letom 1982 smo še kar zadovoljni, čeprav poslovni rezultati niso najbolj.

V prihodnjem letu bi morali več in bolje delati, izboljševati pa bo treba tudi delovne pogoje (slaba razsvetljava, prah, prepih, miši), pa tudi osebni dohodek bi bil lahko višji, saj je že več let skoraj nespremenjen.

Čazim BABIČ, delovodja montažnega oddelka v TOZD Remontne delavnice: »Poslovni uspehi v letu 1982 so kar v redu, saj so naprave dobro obratovali. Pa tudi delavci so se trudili po svojih močeh.

Drugo leto bi morali malo več misliti na same delavce, na njihove težave. Tu mislim na izboljšanje delovnih pogojev in njihov osebni standard.

Sabina PIŠČEVIČ, delavka v adju- stazi v TOZD Željalna: »Leto ni bilo niti dobro niti slabo. Osebnih dohodkov so bili tudi srednji, a ker je vse tako drago, bi bili lahko bolj.

Drugo leto bomo morali vsi več delati, da bomo imeli boljše osebne dohodke.

Zilka ALIŠIČ, strojna varilka v TOZD Vratni podboji: »Dohodki so srednji, vendar so glede na visoke cene prenizki. Imam tri otroke v šoli in je to zame velik strošek. Poleg tega sem bila še veliko bolezensko odsotna. Letos smo kar dobro delali, bolje kot lani.

V naslednjem letu bi morali bolje organizirati prodajo naših izdelkov in se dogovoriti, da bomo več gradili. Če bi več gradili, bi tudi mi imeli več dela, to si pa vsi želimo.

Joža KLIČEK, prvi valjavec dresirnega ogrodka v TOZD Hladna valjarna Bela: »S proizvodnjo v letu 1982 nismo preveč zadovoljni, ker smo imeli slab vložek. Če bi bil vložek boljši, bi bil tudi naš osebni dohodek večji. Problemi pa nastajajo tudi pri vzdrževanju strojev.

Rešitev je v tem, da vzdrževalci ne bi bili temeljna organizacija zase, ampak bi bili delavci tiste temeljne organizacije, kjer opravljajo največ svojega dela. Skratka, tako kot je bilo včasih, je bilo bolje.

Drugo leto bo eno najtežjih let v našem gospodarstvu. Če bomo hoteli izpolnjevati mesečne in letne plane proizvodnje, nam vložka ne bi smelo primanjkovati. Še bolj se bomo morali usmeriti v izvoz, da bomo dobili devize in zagotovili delo.

Franc JAKOPIČ, skupinovodja adju- staze v TOZD Valjarna žice in profilov: »Letos smo imeli veliko težav z vložkom, saj ga je bilo vedno premalo. Tako smo šli celo za petnajst dni na dopust, ker nismo imeli dela.

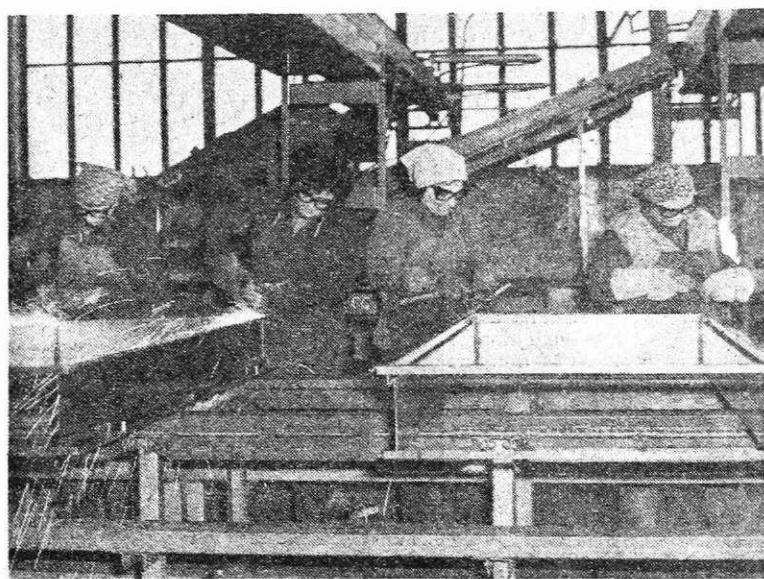
V letu 1983 bi morali vodje bolj skrbeti za organizacijo dela in preskrbo, da ne bo toliko motenj. Dobro bi bilo razmisliti, da bi začeli delati na tri izmene, saj v sistemu 4+1 ne vidim izhoda.

IZID GLASOVANJA NA REFERENDUMU 23. DECEMBRA

Samoupravni sporazum o enotnem urejanju stanovanjskih zadev

TOZD-DS	Po imeniku	ZA	PROTI	% ZA
Plavž	229	147	35	64,2
Jeklarna	706	385	94	54,5
Livarna	86	56	23	65,1
Valjarna bluming štekel	383	205	71	53,5
Valjarna žice in profilov	164	129	13	78,7
Valjarna debele pločevine	157	89	36	56,7
Hladna valjarna Bela	275	181	54	65,8
Hladna valjarna Jesenice	218	142	41	65,1
Žičarna	257	143	46	55,6
Profilarna	70	52	13	74,3
Vratni podboji	62	35	16	56,5
Jeklovlek	150	114	17	76,0
Elektrode	250	166	26	66,4
Željalna	85	55	14	64,7
Strojne delavnice	329	221	47	67,2
Remontne delavnice	506	321	98	63,4
Vzdrževanje	550	310	80	56,4
Energetika	247	152	35	61,5
Transport	373	229	49	61,4
DS KO-FI	276	175	50	63,4
DS KSI	351	227	36	64,7
DS ETN	482	330	68	68,5
Družbena prehrana	167	122	13	73,1
SKUPAJ	6373	3986	975	62,5

Referenduma se je udeležilo 80,30 % vseh vpisanih delavcev.

Sodelavke v podbojarni (Foto S. Kokalj)

DELO KOMISIJ SINDIKATA V DECEMBRU

V decembru so se sestale: komisija za kadre, komisija za socialna vprašanja in komisija za kulturo.

Tretja seja komisija za kadre je bila šestega decembra. Na njej so obravnavali sporočilo centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje (CPSI), v katerem navede, da v občini ustanovljajo samoupravno interesno skupnost za ceste. V skupščino te skupnosti je potrebno imenovati dva delegata Železarne.

Komisija za kadre predlaga delavskemu svetu Železarne, da v skupščino SIS za ceste Jesenice imenuje Boga Mališa in Draga Kolenca iz TOZD Transport.

Peta seja komisije za socialna vprašanja je bila 14. decembra. Komisija je obravnavala devet vlog za denarno pomoč sodelavcem in jih šest ugodno rešila, tri pa zavrnila. Obravnavali so tudi štiri vloge za pomoč pri zdravljenju v toplicah in vse ugodno rešili.

Na koncu seje je tovarš Gorenc iz TOZD Žičarna predlagal, da bi sredstva za socialne pomoči, ki jih ima na razpolago komisija, razdelili med osnovne organizacije.

Komisija za kulturo se je sestala v torek, 28. decembra, obravnavala pa je tekočo problematiko.

Lilijana Kos

Železarški globus

EGIPT

V tej državi so ustanovili egiptovsko-japonsko mešano družbo Alexandria National Steel Co. Zgradila bo železarno z napravo za proizvodnjo železne gobe z letno zmogljivostjo 600.000 ton, jeklarno s štiri obločnimi električnimi pečmi z letno proizvodnjo 800.000 ton surovega jekla in tremi napravami za kontinuirno vlivanje gredic ter dvema valjarnama za paličasto jeklo in žico. Japonske družbe Nippon Kokan, Kobe Steel in Toyo Menka bodo dobavile večji del opreme, poleg tega pa bodo sodelovale pri gradnji in uvajanju obratovanja. Pričetek obratovanja te železarne je predviden za leto 1985.

INDIJA

Na osnovi uradnih podatkov namerava Indija v petih državah železarnah (Bokaro, Bhilai, Durgapur, Rourkela, Salem) do konca tega desetletja povečati proizvodnjo surovega jekla s sedanjih 9,4 milij. ton na 14,5 milij. ton. Ta načrt ne upošteva predvidene gradnje treh novih integralnih železarn z letno zmogljivostjo prek 10 milij. ton surovega jekla. Modernizacijo obstoječih železarn bodo izvedli v glavnem s pomočjo Sovjetske zveze.

JAPONSKA

V železarni Muroran, ki pripada železarski družbi Nippon Steel Co., uporabljajo v koksarni kot prvi na Japonskem že dve leti postopek predgrevanja premoga. Prednosti tega postopka so: ob 20 % uporabi premoga, ki ni primeren za koksiranje, je trdnost koksa celo večja kot pri postopku brez predgrevanja in ob uporabi samega premoga za koksiranje. Skupna poraba toplote je manjša, produktivnost pa se je povečala za več kot 35 %.

SIERRA LEONE

V tej afriški državi je ponovno pričel obratovati rudnik železove rude Marampa, ki so ga leta 1975, ko je prešel v državno last, zaprli. Pri njegovi obnovi je imelo glavno vlogo avstralsko podjetje Austramineral, ki vodi proizvodnjo in prodajo. Zmogljivost rudnika je milijon ton koncentrata železove rude s 64 % železa. Zaloge rude bodo zadostovale za obdobje 15 let. Bližnje pristaniške Pelpier lahko sprejme ladje do nosilnosti 100.000 ton.

SREČNO 1983

Zapisala Lilijana Kos

PRIPOMBE KONFERENC DELEGACIJ V DECEMBRU

Po treh mesecih so se zopet sestali delegati delegacij posameznih samoupravnih interesnih skupnosti na sejah konferenc delegacij v Železnari in na sejah skupščin posameznih samoupravnih interesnih skupnosti. V času štirih tednov je bilo deset sej konferenc delegacij, na katerih je bilo prisotnih 112 delegatov iz temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, kar pomeni povprečno 50 % udeležbo na eni seji, to je enajst do dvanajst delegatov od 23 možnih.

Ugotovitev ni prav nič pohvalna, saj so to delegati novega mandatskega obdobja, ki so do sedaj imeli le po tri seje konferenc delegacij. Iz podpisanih prisotnostnih list je razvidno, da se sej konferenc delegacij udeležujejo le delegati iz nekaterih TOZD in delovnih skupnosti, čeprav je vseh 23 delegacij vabljenih na enak način in istočasno. 26. novembra so se sestali delegati na konferenci delegacij za zaposlovanje, 8. decembra delegati skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja, 13. decembra delegati posebne raziskovalne skupnosti za energetiko, mineralne surovine in metalurgijo, 14. decembra delegati za zdravstvo, 17. decembra delegati za vzgojo in izobraževanje, prav tako 17. decembra delegati za kulturo, 20. decembra delegati za telesno kulturo in delegati za otroško varstvo, 21. decembra delegati za socialno skrbstvo in delegati za občinsko raziskovalno skupnost.

PRIPOMBE S SEJE KONFERENCE DELEGACIJ ZA ZAPOSLOVANJE

Vse delegacije iz temeljnih organizacij in delovnih skupnosti so pred sejo konference delegacij dobile povzetek gradiva za 4. sejo skupščine skupnosti za zaposlovanje. Povzetek gradiva je pripravila strokovna služba kadrovskega sektorja — oddelek za kadre, da bi delegate opozorila na bistvene točke v gradivu. Enajst delegacij iz temeljnih organizacij in delovnih skupnosti je delegiralo svoje delegate na sejo konference delegacij.

Konferenca delegacij je že pri prvi točki dnevnega reda, to je v zvezi s predlogom rebalansa finančnega načrta občinske skupnosti za leto 1982, pripomnila, naj se dohajanje materialnih stroškov ter usklajevanje rasti osebnega dohodka z rastjo osebnega dohodka v gospodarstvu ne bi doseglo le z valorizacijo, ampak bo v prihodnje potrebno iskati notranje rezerve. Prav stroški, na katere imajo delavci strokovne službe manjši vpliv, oziroma se gibljejo neodvisno od programa skupnosti (na osnovi zakona), bi se morali urediti. Vprašanje je namreč, ali sedanji način motiviranja brezposelnih, da bi sprejeli kakršnokoli zaposlitev in po določnem času glede na potrebe in njihovo prizadevnost napredovali k opravljanju del in nalog, za katere so usposobljeni.

Prav na obravnavanem področju bo potrebna večja doslednost in poostrežnost kriterijev za dodeljevanje denarnih nadomestil in pomoči. V določbah pravilnika o postopku za uveljavljanje pravic in zavarovanja za primer brezposelnosti naj bi bilo opredeljeno, kdaj delavec nima pravice do te pomoči, oziroma kdaj to pravico izgubi. Priprava za zaposlovanje naj bi se uredila tako, da se realno dogovori, kateri stroški iz 36. člena zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti naj se krijejo iz sredstev skupnosti, katere stroške pa krije organizacija združenega dela, saj v večini primerov delavec poleg pripravljanja tudi že opravlja delo. Torej bi vse organizacije združenega dela v večini primerov krile največji del teh stroškov in bi pripravile glede na neustrezen kader, ki je na razpolago, lahko celo ob enakih sredstvih razširili.

Za predlog poslovnika o delu skupščine in skupnih organov konference delegacij meni, da sodi na prvo sejo in ne na četrto.

V zvezi z gradivom za četrto sejo skupščine zveze skupnosti za zaposlovanje SR Slovenije pa konferenca delegacij predlaga, naj se v grobem specificira, kje in za kakšna dela so bile sklenjene pogodbe in opravljene nadure. Nato se naj naredi plan zmanjšanja za leto 1983, da bi s tem omilili problem brezposelnosti. Konferenca delegacij se ni strinjala s pripombo strokovne službe občinskih skupnosti za zaposlovanje Gorenjske, da obseg pogodbenega dela ni visok, dalje pa tudi navaja, da ima predvsem v negospodarstvu še značaj stalnega dela skozi vse leto. Konferenca delegacij se ne strinja, da bi bil uspeh nadomeščanja z nezaposlenimi minimalen in to predvsem zaradi pomanjkanja delovnih izkušenj, ampak poudarja, da bi moral proizvodno delo biti bolj cenjeno, hkrati pa ugotavlja nesorazmerje v primerjavi med pokojnino in denarno podporo.

Po končani razpravi je konferenca delegacij delegirala osem delegatov za četrto sejo skupščine skupnosti za zaposlovanje.

PRIPOMBE S SEJE KONFERENCE DELEGACIJ ZA SKUPNOST INVALIDSKEGA IN POKOJNINSKEGA ZAVAROVANJA

Konferenca delegacij je tri točke dnevnega reda obravnavala združeno: predlog programa dejavnosti SPIZ v SRS za leto 1983, predlog finančnega načrta za leto 1983 in informacijo o finančnem poslovanju SPIZ. Zavzela je stališče, da je od ustreznih organov skupnosti PIZ treba poiskati način, kako čimprej obkrožiti obratna in rezervna sredstva, da bodo lahko izplačevali pokojninske prejemke brez najemanja kratkoročnih kreditov.

Dvanajst prisotnih delegatov je v nadaljevanju seje konference delegacij obravnavalo še pet točk dnevnega reda in zavzelo ustrezna stališča in pripombe.

Ocena gmotnega položaja upokojencev v SRS s 5 % povečanjem pokojnin s 1. 1. 1983 je sicer pozitivna in zaradi materialnega stanja skupnosti se konferenca delegacij z oceno strinja. Na osnutek samoupravnih sporazumov o listi telesnih okvar in o listi poklicnih bolezni konferenca delegacij ni imela pripomb.

V zvezi z informacijo o beneficirani delovni dobi v letu 1981 konferenca delegacij vprašuje, katera so delovna mesta v kulturnosocialni dejavnosti, za katera se delovna doba šteje s povečanjem, hkrati pa od strokovne službe v Železnari zahteva, naj odgovori, ali so in kakšne so razlike pri beneficiranju delovnih mest v istih delovnih pogojih z različno strukturo delavcev (npr.: vzdrževalci imajo beneficirano delovno dobo, delavci v proizvodnji v istih delovnih pogojih pa ne).

V nadaljevanju se je konferenca delegacij strinjala z dodelitvijo solidarnostnih sredstev enoti SPIZ v občini Radovljica.

Pod zadnjo točko je konferenca delegacij zavzela stališče, da se po novem zveznem zakonu in statutu republike o pokojninskem in invalidskem zakonu, ki je izšel šele aprila, mora izračun nadomestil za invalide na drugem delovnem mestu poravnati s 1. 1. 1982. Pri izračunu so nastale velike razlike v plus in minus. Ali so podatki za izračun na individualnih mestih preteklega obdobja pravilni in kako naj invalid vrne negativno razliko, če je preko tega leta dobival previsoko akontacijo?

Konferenca delegacij je obravnavala tudi problem neaktivnosti oziroma neresnosti nekaterih delegatov. Zato morajo v tisti temeljni organizaciji in delovni skupnosti, kjer je ugotovljena neaktivnost delegacij, družbenopolitične organizacije, samoupravni organi in vodstva temeljnih organizacij in delovnih skupnosti delovanju delegacij posvetiti večjo pozornost. Na koncu seje je konferenca delegacij na sejo skupščine delegirala sedem delegatov od deset možnih.

PRIPOMBE S SEJE KONFERENCE DELEGACIJ ZA POSEBNO RAZISKOVALNO SKUPNOST

Na drugi seji konference delegacij je bilo »rekordno« prisotnih 16 delegatov iz temeljnih organizacij in delovnih skupnosti za SIS posebne raziskovalne skupnosti za energetiko, mineralne surovine in metalurgijo.

Vodja delegacije je poročal o poteku prejšnje seje skupščine PoRS, ki se je udeležil kot delegat naše konference, in poudaril, da so bile pripombe s prejšnje seje konference upoštevane, da pa pisnega odgovora v zvezi z njenim vprašanjem še ni bilo.

V zvezi s sklepi in priporočili sveta za znanost pri republiški konferenci SZDL je konferenca delegacij iznesla dilemo, ali se sme prenašati sredstva iz ene v drugo posebno raziskovalno skupnost? Verjetno bi se moral presežek sredstev vrniti članicam, ki so prispevala ta sredstva, ali pa bi ga morali upoštevati v planu sredstev za prihodnje leto. V vsakem primeru bi verjetno to moralo veljati vsaj 26 milijonov dinarjev, kolikor jih je bilo zbranih več, kot je bilo planirano za vse posebne raziskovalne skupnosti skupaj. Zakaj je bilo v l-

tošnjem letu planiranih več sredstev za PoRS za elektrokovinsko dejavnost kot pa za katerokoli drugo PoRS?

Konferenca delegacij tudi vprašuje, zakaj je v zvezi z izhodišči za pripravo plana PoRS za leto 1983 predvidena različna rast sredstev pri posamezni PoRS. Ali je to odvisno od vrednosti raziskav, oziroma ali raziskave na različnih področjih različno stanejo? Zakaj je delež sredstev interdisciplinarnega programa za PoRS 02 nad dovoljenim 10,3 %?

K analizi pogojev in možnosti dolgoročnega razvoja raziskovalne dejavnosti do leta 2000 konferenca delegacij ni imela pripomb in prav tako ne k izvajanju skupnih nalog RSS in PoRS, ki se uresničujejo v RSS.

Pod točko »razno« konferenca delegacij naroča, da je treba v seznamu konference delegacij spremeniti nosilca konference delegacij v Železnari Jesenice, ki je že vseskozi temeljna organizacija Remontne delavnice in ne delovna skupnost za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje, v seznam članic te konference pa je treba vključiti tudi temeljno organizacijo Remontne delavnice.

Po končani razpravi je konferenca delegacij za drugo sejo posebne raziskovalne skupnosti za energetiko, mineralne surovine in metalurgijo delegirala dva delegata, in sicer iz temeljnih organizacij Jeklarna in temeljne organizacije Hladna valjarna Bela.

PRIPOMBE S SEJE KONFERENCE DELEGACIJ ZA SIS ZA ZDRAVSTVO

Seje konference delegacij za SIS za zdravstvo so bile vedno ene najživljnejših sej konferenc delegacij na ravni Železnare. Zato tudi tokrat ni bilo izjem. Skoraj vseh dvanajst delegatov je sodelovalo v razpravi pri posameznih točkah dnevnega reda. Predlog sprememb in dopolnitev SaS o temeljnih plana občinske zdravstvene skupnosti za obdobje 1981—1985 za leto 1983 je konferenca delegacij sprejela v informacijo s pripombo, da je v predlogu prikazana solidarnost za leto 1982 in 1983, čeprav ne vemo, če je bomo prenesli v naslednje leto (to je 7.018.000 za leto 1983). Tudi stroški za diagnostiko v internistiki bi morali biti bolj definirani. Ukrepi za zmanjšanje stroškov se pišejo, vendar jih bo treba tudi realizirati, zato konferenca delegacij predlaga, da se konkretizirajo nosilci nalog in postavijo roki za realizacijo. Po mnenju konference delegacij bi znižali stroške za zdravstveno varstvo v organizacijo posebne nege na domu v domu učencev Železarskega izobraževalnega centra. Tudi v Železnari bi morali več narediti predvsem za zmanjšanje bolniškega staleža, zato predlog konference delegacij ni odveč, ko predlaga, da kadrovski sektor skupaj z Obratno ambulanto ter delegacijami za zdravstvo pripravi predloge za zmanjšanje bolniškega staleža.

V obravnavo so delegati dobili tudi predlog valorizacije cen in določitev odkupa programa za TOZD Zdravstveni dom Jesenice in TOZD Obratna ambulanta Železnare Jesenice in predlog določitve prispevka k ceni oskrbnega dne v socialnem zavodu dr. France Bergeja Jesenice, na katerega pa delegati niso imeli pripomb.

Konferenca delegacij apelira na tiste temeljne organizacije, ki so dobile analizo o bolniškem staležu v Železnari iz Obratne ambulante, naj v mesecu januarju prihodnje leto odgovorijo in ustrezno ukrepajo. Konferenca delegacij je razpravljala tudi o organizaciji in sodelovanju oziroma udeležbi na seminarju za SIS za zdravstveno varstvo.

Po končani razpravi so delegirali deset delegatov (ravno toliko, kolikor je delegatskih mest na seji skupščine) za četrto sejo skupščine zdravstvene skupnosti.

PRIPOMBE S SEJE KONFERENCE DELEGACIJ ZA SIS ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

Šestnajst delegatov iz posameznih delegacij iz temeljnih organizacij in delovnih skupnosti je bilo delegiranih na četrto sejo konference delegacij za SIS za vzgojo in izobraževanje. Ob strokovni razlagi sekretarke omenjene samoupravne interesne skupnosti so najprej razpravljali o osnutku dodatka k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana izobraževalne skupnosti Jesenice za obdobje 1981—1985 za leto 1983 in ugotovili, da je treba v pogojih zmanjšanih materialnih možnosti temeljito presoditi, kakor uskladiti potrebe z možnostmi. Zato je treba čimbolj racionalno izvajati planirane, da ne bo treba čez nekaj časa oziroma v šolskem letu 1982/83 spet ponovno obravnavati in sprejemati sprememb in dopolnil. Konferenca delegacij se zaveda, da ima celodnevna šola takšne slabosti kot prednosti, vendar se še vedno zavzema za to, da jo obdržimo v doseženi ravni. To utemeljujejo z dejstvom, da so bila v razvoj COŠ vložena občutna družbena sredstva in bi obraten proces pomenil nazadovanje. COŠ je vse potrebnejša tudi zaradi spremenjenega delavnika nekaterih delovnih organizacij v občini.

V nadaljevanju so razpravljali tudi o prostorskih problematiki osnovnih šol v jeseniški občini, saj že sedaj, po dograditvi nove šole, manjka precej prostora, zato konferenca delegacij vprašuje, kateri so vzroki za tako stanje.

Mnenje konference delegacij v zvezi s poročilom odbora o gradnji objektov s sredstvi drugega samoprispevka je, da bi bilo potrebno sredstva trošiti bolj racionalno in ne prekoračevati planiranih sredstev. Sicer se delegati strinjajo s predlogom o prenosu sredstev z zbirnega računa za dokončanje investicije v Mojstrani, hkrati pa predlagajo, da se ugotovi odgovornost za nastala odstopanja, saj menijo, da je do prekoračitve prišlo predvsem zaradi napak pri izdelavi investicijskih načrtov oziroma zaradi napačnih odločitev tehnične narave.

Na poročilo zavoda SR Slovenije za šolstvo o delu posameznih šol konferenca delegacij ni imela pripomb. Program dela skupščine izobraževalne skupnosti Jesenice za leto 1983 naj deluje tako, da bodo osnovne šole lahko upoštevale specifične značilnosti in pogoje Jesenic oziroma vse občine. Na seji skupščine bodo delegati predlagali še morebitne dodatne predloge za program dela.

Po enoinpolurni razpravi so delegirali devet delegatov na sejo skupščine izobraževalne skupnosti Jesenice.

PRIPOMBE S SEJE KONFERENCE DELEGACIJ ZA SIS ZA KULTURO

Četrta seja konference delegacij za SIS za kulturo je bila še isti dan, to je po seji konference delegacij za SIS za vzgojo in izobraževanje. Ker je gradivo s strani skupščine bilo dostavljeno le štiri dni pred sejo konference delegacij in teden dni pred sejo skupščine (medtem je bil še konec tedna) kulturne skupnosti, je bilo nemogoče sejo konference delegacij določiti na kasnejši dan. To bi bil tudi eden od vzrokov, zakaj je bilo na seji konference delegacij prisotnih samo deset delegatov. Če pa je bila seja nesklepčna, so delegati obravnavali posamezne točke dnevnega reda. (Seje konference delegacij lahko zasedajo nesklepčne, ker po poslovniku ne odločajo, ampak usklajujejo stališča svojih delegacij).

Dodatek k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana kulturne skupnosti Jesenice za obdobje 1981—1985 za leto 1983 in program izvajalcev za leto 1983 so delegati obravnavali skupaj in imeli pripombo k 4. členu, kjer so navedena za

amatersko gledališče Tone Čufar sredstva za izvedbo celotnega programa v višini 2.865.000 dinarjev in so naprej razčlenjena, v predlogu finančnega načrta pa je poleg teh sredstev od kulturne skupnosti za redno dejavnost predviden prihodek iz lastne dejavnosti v višini 1.110.000 dinarjev. Po mnenju delegacije, naj bi izvajalci v letu 1983 poskrbeli, da bo program ostal na kvalitetni ravni, ki je že dosežena in naj bi se izogibali novih akcij. Delegati tudi sprašujejo, kakšen bo boljši filmski program, zlasti kaj je s programom za otroke in mladino in zakaj v samoupravnem sporazumu ni omenjeno varstvo tehničnih spomenikov? Konferenca delegacij se strinja z ustanovitvijo skupnosti muzejev v jeseniški obini in predlaga, da se skupnost ustanovi tako, da za ustanavljanje ne bo potrebnih dodatnih sredstev in novega zaposlovanja. O predlogu statuta kulturne skupnosti Jesenice konferenca delegacij ni razpravljala, saj je o tem razpravljala že na prejšnjih dveh sejah konferenc delegacij. V zvezi s samoupravnim sporazumom o podeljevanju Prešernovih nagrad delegacija vprašuje, če je darna nagrada treh povprečnih mesečnih osebnih dohodkov res najprimernejša oblika in ali se vseh sedem nagrad podeli v eni občini. Po mnenju delegacije bi se lahko letno podeljevalo vseh sedem nagrad za celo Gorenjsko za področje literature, dramske umetnosti, glasbe in baleta, upodabljajoče umetnosti, filma, arhitekture in oblikovanja.

Na seji skupščine kulturne skupnosti ima naša konferenca delegacij deset delegatskih mest, kar bi pomenilo, da bi se seje skupščine morale udeležiti vseh deset delegatov, toda za omenjeno sejo je bilo delegiranih le pet delegatov.

PRIPOMBE S SEJE KONFERENCE DELEGACIJ ZA SIS ZA TELESNO KULTURO

Ob prisotnosti sekretarja telesnokulturne skupnosti in prisotnosti samo desetih delegatov je bila tretja seja konference delegacij za SIS za telesno kulturo precej živahna, toda pripomb v zvezi z gradivom je bilo manj kot doslej.

Konferenca delegacij je dobila ustne odgovore na vsa delegatska vprašanja s prejšnjih sej konferenc in pisni odgovor z zadnje seje konference. Odgovor je bil prebran na seji in bo shranjen v arhivu na centru za proučevanje samoupravljanja in informiranje. Osnutek dodatka samoupravnega sporazuma o temeljnih plana TKS za obdobje 1981—1985 za leto 1983, ki bo obravnavan tudi na samoupravnih delovnih skupinah v temeljnih organizacijah in delovnih skupnosti, je bil sprejet brez pripomb. Vprašali so le, kaj se uvršča med vrhunski šport in kaj med tekmovalni šport, zakaj v sporazumu ni omenjena množična rekreativna športa v občini. Drugih bistvenih pripomb ni bilo, zato so delegirali osem delegatov na sejo skupščine telesnokulturne skupnosti.

PRIPOMBE S SEJE KONFERENCE DELEGACIJ ZA SIS ZA OTROŠKO VARSTVO

Osrednja točka dnevnega reda je bil osnutek dodatka k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana SOV Jesenice za obdobje 1981—1985 o izvajanju programa skupnosti v letu 1983. Delegati (prisotnih je bilo 14 delegatov od 23 možnih) so sprejeli stališče, da se predvideva krčenje zagotovljenega (minimalne pomoči), dogovorjenega (za VVE in VVO in višje cene storitev) in dodatnega (dva oddelka za 80-urni program, sredstva za humanitarne organizacije) programa.

Zato jih zanima, kako bodo druge interesne skupnosti krčile svoje programe in ali je v pristojnosti delegatov skupščine posamezne interesne skupnosti, da prenašajo sredstva iz ene interesne skupnosti v drugo in kakšne so zakonske osnove za tak prenos sredstev? Ob razpravah o dodatkih k sporazumu o temeljnih plana SOV za posamezno leto bi morale delegacije prejeti tudi informacijo o krčenju programov, stabilizacijskem obnašanju in prispevnih stopnjah v drugih SIS. Na podlagi novih usmeritev planske službe občine Jesenice je zaradi novih postavk razen 6. člena osnutka treba popraviti tudi 3. člen osnutka.

V zvezi z osnutkom delovnega načrta SOV za leto 1983 konferenca delegacij meni, da bi bilo že letos treba opredeliti politiko na področju družbenega varstva otrok za leto 1983 ter usklajevanje te politike s SSV Jesenice, ne pa šele v prvem polletju 1983. Obenem tudi predlaga, naj bi kot nalogo za drugo polletje 1983 sprejeli, da se v drugem polletju 1983 že opredeli politika na področju družbenega varstva otrok za leto 1984. Na nadaljnje štiri točke dnevnega reda konferenca delegacij ni imela pripomb.

Vlivanje grodlja v SM peč (Foto S. Kokalj)

VARSTVO IZUMOV IN TEHNIČNIH IZBOLJŠAV

V letu 1981 je bil sprejet zvezni zakon o varstvu izumov, tehničnih izboljšav in znakov razlikovanja. Takoj je treba poudariti, da je bil ta zakon sprejet po številnih osnutkih in večletnih razpravah, kar pomeni, da je ta problematika zelo zahtevna.

Zakon ureja pravno varstvo šestih kategorij, ki jih uvrščamo v vsebinski krog predmetov varstva industrijske lastnine: to je varstvo izumov oziroma patentov, vzorcev in modelov, blagovnih in storitvenih znamk ter označb porekla izdelkov. Namen zakona je, da spodbuja ustvarjalnost, s katero se razvija sodobna domača tehnologija, povečuje družbeno produktivnost družbenega dela, zboljšuje kakovost izdelkov, postopkov in storitev ter razširja materialna osnova znanega dela, nadalje da bi se ustvarjali pogoji za razširjanje na enakopravni podlagi tehnološkega sodelovanja z drugimi državami in za vključevanje v mednarodno delitev dela na področju tehnološke ustvarjalnosti. Poseben poudarek je dan izkoriščanju izumov v proizvodnji in zavarovanju interesa potrošnika in interesov OZD na celotnem jugoslovanskem trgu ter da bi se varovalo in izboljševalo človekovo okolje.

Zakon določa, da se s patentom zavaruje izum, ki pomeni novo rešitev opredeljenega tehničnega problema, ki je rezultat ustvarjalnega dela, ki je industrijsko in tehnično izvedljiv in ki se da uporabiti v industrijski proizvodnji ali v kakšni gospodarski ali negospodarski dejavnosti. Za izume se ne štejejo načela in pravila, zdravstvena odkritja in računalniški programi.

Izum je nov, če pred vložitvijo zahteve za priznanje, torej pred vložitvijo patentne prijave, ni bil dosežen s stanjem tehnike. Postavlja se vprašanje, kaj to pomeni, da je izum dosežen s stanjem tehnike? Zakon določa v dveh točkah glede tega vprašanja naslednje:

1. Če je postal dostopen javnosti z objavo, razstavitvijo, prikazovanjem ali uporabo na način, ki omogoča strokovnjakom, da ga lahko uporabljajo.

2. Če se bistveno ne razlikuje od tistih, ki so bili prej prijavljeni, ali so bili pred vložitvijo patentne prijave dostopni javnosti, razen od tistih, za katere je bila prijava umaknjena pred objavo odločbe, s katero se prizna patent.

Na presojo, ali je prijavljen izum nov, ne vpliva dejstvo, da je postal izum v obdobju največ šestih mesecev pred vložitvijo patentne prijave dostopen javnosti, ne da bi v to privolil izumitelj.

Po zakonu se šteje, da je izum rezultat ustvarjalnega dela, če za strokovnjaka rešitev tehničnega problema očitno ne izhaja iz znanega stanja tehnike. Pod pojmom znano stanje tehnike gre razumeti vse tisto, kar svetovna strokovna javnost pozna na podlagi dostopnih objavljanih opisov rešitev tehničnih problemov, oziroma s čimer je bila seznanjena na kakršenkoli drug način. Vsekakor bo življenje oziroma konkretna praksa dala jasnejši in uporabnejši odgovor na vprašanje, ki se postavlja v zvezi s to zakonsko določbo, in sicer, kdaj gre neko rešitev šteti za tako, ki za strokovnjaka očitno ne izhaja iz znanega stanja tehnike. Kot opora za presojo, ali določene rešitve izhajajo, oziroma ne izhajajo iz znanega stanja tehnike, lahko rabijo, na primer, ugotovitve, ali gre za bistvene spremembe konstrukcijskih elementov naprave; za drugačen izbor, razvrstitev in delovanje njenih sklepov; za razlike v postopku zaradi uporabe drugih kemičnih elementov ali sestavin, npr. topil, kislinskih, soli ali drugih dodatkov; ali gre npr. za zamenjavo postopka kondenzacije s postopkom redukcije pri pridobivanju nekega proizvoda in podobno.

Zakon posebej določa, da se s patentom ne morejo zavarovati izumi, katerih objava ali uporaba nasprotuje zakonu ali morali socialistične samoupravne družbe: kemični proizvodi, razen kemičnih postopkov za njihovo pridobivanje; zlitine, razen postopkov za njihovo pridobivanje; farmacevtski in živilski izdelki za ljudi in živali; umetna gnojila, pesticidi, herbicidi in fungicidi, razen kemičnih postopkov za njihovo pridobivanje. Izumi, ki se nanašajo na pridobivanje in izkoriščanje jedrskega goriva. Naprave in sredstva za varstvo pred kontaminacijo in postopki za pridobivanje teh sredstev. Rastlinske in živalske vrste, biološki postopki za njihovo pridobivanje in mikroorganizmi, razen postopkov za pridobivanje mikroorganizmov in postopkov za pridobivanje proizvodov s pomočjo mikroorganizmov ter zmesi dveh ali več snovi.

Novost zakona je glede trajanja patenta. Patent traja sedem let, šteto od dneva, ko je objavljena patentna prijava. Vendar je potrebno opozoriti še na določila zakona, ki pravi, da če se med trajanjem patenta zavarovani izum resno in dejansko izkorišča v proizvodnji v SFRJ tako, da proizvodnja pretežno zadovoljuje potrebe jugoslovanskega trga, se na zahtevo nosilca trajanje patenta podaljša še za sedem let.

Za vpis v register patentov se plačujejo ustrezne takse.

Posebno pozornost velja nameniti poglavju zakona z naslovom: Samoupravno urejanje pravic do izkoriščanja v združenem delu stvarjenih izumov. Kot smo že omenili, so navedeni zakon pripravljali dolgo časa. V navedenem poglavju sta se soočili dve stališči. V prvih pripravah zakona se je uveljavljala težnja po popolnem podružbljanju patentov in znakov razlikovanja. Predlagano je bilo, da bi lahko vsaka zainteresirana OZD že na podlagi zakona uporabljala izum, zavarovan na ime posameznika ali OZD, oziroma druge družbeno pravne osebe, seveda proti plačilu nadomestila za izkoriščanje. To stališče je izhajalo iz mnenja, da je patent kot oblika varstva izuma pravni institut, ki služi izključno monopolističnim težnjam njegovega nosilca. Drugi so uveljavljali stališče, da je izum, zavarovan s patentom, na eni strani rezultat dela delavcev, ki so ga ustvarili in da imajo predvsem le-ti pravico razpolagati s svojimi rezultati dela, na drugi strani pa tudi, da je izum proizvodno oziroma delovno sredstvo in da imajo le delavci OZD, med katere sredstvo spada, pravico uporabe, upravljanja in razpolaganja ter da druge zainteresirane OZD lahko pridobijo pravico do izkoriščanja izuma le na podlagi svobodne menjave na trgu oziroma na podlagi samoupravnega sporazumevanja z nosilcem patenta.

V bistvu je prevladalo stališče oziroma koncepcija, ki je izume obravnavala kot rezultate dela njihovih ustvarjalcev in obenem kot proizvodno ter delovno sredstvo, s katerim upravljajo, jih uporabljajo in z njimi razpolagajo delavci OZD. Vendar je narava izumov in njihov namen v tem, da se z zagotovitvijo čim širšega izkoriščanja vpliva na večjo produktivnost dela, prepreči monopolizem in skupinskolaštinske težnje. Iz tega izhaja specifična ureditev izkoriščanja teh materialnih pravic, ki do določene mere odstopajo od sicer veljavnih pravic o uporabi, upravljanju in razpolaganju z družbenimi sredstvi. S tem je v bistvu dosežen kompromis med obema stališčema.

Zakon določa, da ima TOZD pravico izkoriščati vsak izum, zavarovan s patentom na ime druge TOZD, ki je v sestavi iste delovne organizacije, ki je združena v isto SOZD, pod pogoji in na račun, ki jih ureja samoupravni sporazum o združitvi v delovne organizacije oziroma SOZD. Če stranki nista združeni v OZD ali poslovno skupnost oziroma samoupravno interesno skupnost, uredita medsebojna razmerja v zvezi z ustvarjenim izumom s samoupravnim sporazumom o združevanju dela in sredstev, oziroma s pogodbo za finansiranje raziskovalnega dela pri ustvarjanju izumov, sklenjeno med OZD, ki se zavezuje, da bo opravila izumiteljsko delo in organizacijo, ki to delo financira. Če samoupravni

sporazum oziroma pogodba ne določa drugače, pripada izum OZD, v kateri je bil ustvarjen.

Vsaka OZD ima pravico, da v svoji proizvodnji izkorišča izum, zavarovan s patentom na ime druge OZD ali druge družbeno pravne osebe, če sklene z nosilcem patenta samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev, v katerem določi pogoje za izkoriščanje s patentom zavarovanega izuma in delež pri skupnem dohodku, ustvarjenem z izkoriščanjem izuma.

Delež nosilca patenta pri skupnem dohodku, ustvarjenem z izkoriščanjem s patentom zavarovanega izuma, obsega povračilo vrednosti dela skupnih sredstev, vloženih v izum in nadomestilo za gospodarjenje z njim, sorazmerno z doseženimi rezultati gospodarjenja. Skupna sredstva, omenjena zgoraj, zajemajo tudi skupna sredstva, vložena v raziskovalno delo, ki je posredno ali neposredno omogočilo, da je prišlo do izuma.

V samoupravnem sporazumu, ki ga sklenejo v zvezi z izkoriščanjem izuma, zavarovanega s patentom na ime OZD ali druge družbeno pravne osebe, lahko udeleženci pri sklepanju samoupravnega sporazuma določijo poseben postopek za reševanje sporov, tudi z arbitražo, ki bo uporabljen, preden gre do sporom pred sodišče združenega dela.

OZD, ki želi izkoriščati izum, zavarovan na ime druge OZD, mora začeti postopek za sklenitev samoupravnega sporazuma o njegovem izkoriščanju. OZD, na ime katere je izum zavarovan, mora v 60 dneh, to je zakonski rok in šteje od dneva, ko se je začel postopek za sklenitev samoupravnega sporazuma o njegovem izkoriščanju, odgovoriti na pobudo za začetek tega postopka.

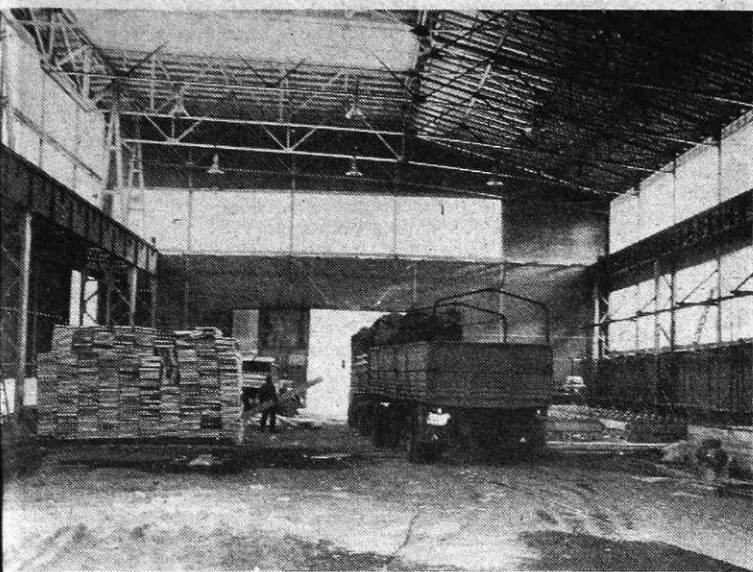
Če OZD, na ime katere je izum zavarovan, ne odgovori v predpisanim roku na pobudo za sklenitev samoupravnega sporazuma o izkoriščanju zavarovanega izuma, oziroma če odgovori, da ne sprejema pobude, obvesti o tem OZD, ki želi izkoriščati s patentom zavarovani izum, družbenega pravobranilca samoupravljanja, regionalno gospodarsko zbornico in občinski sindikalno organizacijo, na območju katere je sedež OZD, na ime katere je zavarovan izum, in sicer v roku osmih dni po poteku za odgovor predpisanega roka, oziroma po prejemu odgovora, s katerim ni sprejeta pobuda za sklenitev samoupravnega sporazuma o izkoriščanju izuma.

Udeleženci lahko v navedenih spornih primerih ustanovijo arbitražo, ki mora v 30 dneh, ko je bila ustanovljena, obravnavati sporna vprašanja, sprejeti o njih stališče in z njimi seznaniti udeležence.

OZD, ki je dala pobudo za sklenitev samoupravnega sporazuma o izkoriščanju zavarovanega izuma, lahko po poteku šestmesečnega roka od dneva, ko je bila predlagana njegova sklenitev, predlaga sodišču združenega dela, naj odloči o pravici do izkoriščanja tega izuma. Zakon tudi določa, da s patentom zavarovanega izuma ni mogoče začeti izkoriščati, dokler ni sklenjen samoupravni sporazum o izkoriščanju izuma, oziroma dokler ne postane pravomočna odločba sodišča združenega dela.

Zakon je usmerjen predvsem na urejanje odnosov v zvezi z izkoriščanjem v združenem delu ustvarjenih izumov. Predvideno je samoupravno sporazumevanje za spodbujanje, organiziranje in finansiranje skupnega raziskovalnega dela pri ustvarjanju izumov, vendar zakon v celoti prepušča urejanje teh odnosov samoupravnemu odločanju.

(se nadaljuje)
S. R.

Notranjost novega prizidka valjarne debele pločevine (Foto S. Kokalj)

Seje skupščine za SIS za otroško varstvo se je udeležilo devet delegatov od desetih možnih.

NIČ PRIPOMB S SEJE KONFERENCE DELEGACIJ ZA SIS ZA SOCIALNO SKRBSTVO

Delegati so v obravnavo dobili gradivo za deset točk dnevnega reda za četrti sejo skupščine socialnega skrbstva. Konferenca delegacij (prisotnih je bilo 14 delegatov od 23 možnih) je obravnavala vseh deset točk dnevnega reda in k nobeni točki ni imela pripomb, razen vprašanja, kdo ne upravičen do družbene denarne pomoči kot edinega vira preživljanja. Čeprav ni bilo pripomb, za katere bi delegati glasovali na seji skupščine, je bilo za to sejo delegiranih devet delegatov. Odveč tudi ni, če rečemo, da se dva delegirana delegata nista udeležila omenjene seje skupščine.

PRIPOMBE S SEJE KONFERENCE DELEGACIJ ZA SIS ZA OBČINSKO RAZISKOVALNO SKUPNOST

Pripombe 13 prisotnih delegatov te konference so se nanašale na določitev sredstev za kritje stroškov

delovanja ORS, na aktivnost OZD na področju raziskovanja in na predlog plana nalog za leto 1983 in tekoče srednjeročno obdobje. Po mnenju konference delegacij je treba med naloge za srednjeročno obdobje vključiti tudi izgradnjo predora skozi Karavanke in gradnjo obvozne avtoceste. Raziskati bi bilo tudi treba, kako ta projekt vpliva na porabo energije, na razvoj gospodarstva in na zaščito okolja. V zvezi s tem zahteva odgovor od izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice, zakaj še niso ustanovljene skupne službe SIS družbenih dejavnosti in kdaj bodo ustanovljene. Ker drugih pripomb ni bilo, so za drugo sejo skupščine občinske raziskovalne skupnosti nesklepčna. Ponovna seja skupščine je bila v ponedeljek, 27. decembra in upajmo, da je bila to pot seja sklepčna.

PRIPOMBE S SEJE KONFERENCE DELEGACIJ ZA SIS ZA STANOVANJSKO GOSPODARSTVO

V petek, 24. decembra, je bila tretja seja konference delegacij za SIS za stanovanjsko gospodarstvo. Na seji konference delegacij je bilo prisotnih trinajst delegatov (od triindvajset možnih) iz temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. Delegati so pred omenjeno sejo dobili v obravnavo gradivo za tretjo sejo zbora uporabnikov skupščine samoupravne stanovanjske skupnosti in gradivo za tretjo skupno sejo zbora uporabnikov in zbora izvajalcev skupščine samoupravne stanovanjske skupnosti. Na seji konference delegacij so delegati uskladjali stališča svojih delegacij, ki jih v nadaljevanju navajamo.

Pri realizaciji finančnega načrta za devet mesecev 1982 in v poročilu o vzdrževanju stanovanj in stanovanjskih hiš je treba dati več poudarka organiziranemu vzdrževanju že obstoječih objektov. V središču občine so še stanovanjski objekti, ki nimajo urejenih sanitarnih prostorov in bi bilo zaradi tega potrebno narediti seznam prioritete del. Konferenca delegacij se sicer strinja z dodatkom samoupravnega sporazuma o temeljnih plana, vendar predlaga, da se zemljišča najprej komunalno uredijo, šele nato naj se planira stanovanjska gradnja. Po razpravi glede predloga za odpis posojila za energotiko delegacija meni, da se ga odpiše. Razprava je tekla tudi o samoupravnem sporazumu o ustanovitvi posebnega sodišča združenega dela na področju stanovanjskega gospodarstva v Sloveniji. Iz sporazuma ni razvidno, kakšen bo način financiranja sodišča po SIS in iz kakšnih virov, ali bo zaradi tega sodišča združeno delo kaj razbremenjeno in ali bodo njihovi proračuni nižji, kajti zdi se, da je to širjenje administracije. Konferenca predlaga, naj se posebno sodišče vključi v okvir sodišča združenega dela, kjer naj bi bili sodniki specializirani tudi za področje urejanja stanovanjskih in komunalnih zadev. V nadaljevanju so obravnavali še tri točke dnevnega reda in nanje niso imeli pripomb.

Pri obravnavi gradiva za zbor uporabnikov so prve štiri točke bile sprejete brez pripomb. Na pravilnik o delnem nadomeščanju stanarin je konferenca delegacij dala pripombo na 9. člen tega pravilnika, in sicer, da se nadomesti oziroma pomensko spremeni »odločiti v 30 dneh od vložitve zahtevka« z »odločiti v 30 dneh od zaključka razpisa«. Bistvenih pripomb v nadaljevanju ni bilo, zato je konferenca delegacij delegirala na sejo skupščine osem delegatov od desetih možnih.

CPSI
Diana Huseinbašić

Železarski globus

JAPONSKA

V letošnjem fiskalnem letu (1. april 1982 – 31. marec 1983) bodo japonske železarne prodale v Sovjetsko zvezo 795.000 ton cevi velikih premerov, ki jih bodo uporabili pri gradnji cevovoda za transportiranje zemeljskega plina. V teku so tudi pogajanja za dobavo milijon ton cevi v prihodnjem fiskalnem letu.

ZRN

Zahodnonemška vlada je za leto 1982 sklenila subvencionirati domači premog za koksiranje z 21,7 marke na tono. S tem bo krila razliko med svetovno ceno premoga in višjimi proizvodnimi stroški zahodnonemških premogovnikov. Ti dosegajo ceno 220 mark na tono v primerjavi s svetovno ceno 192,8 marke. Razliko med ceno krijejo poleg vlade še železarska industrija in sami premogovniki.

ITALIJA

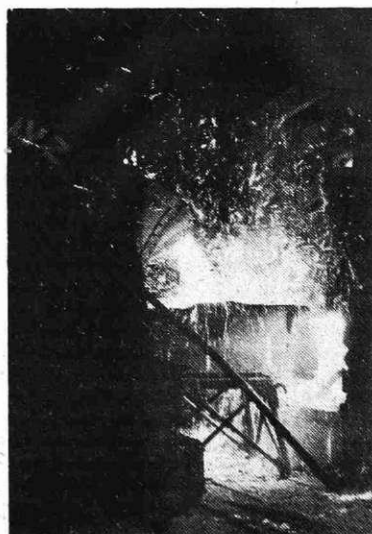
Železarna Dalmine, ki je največji italijanski izdelovalec cevi, je predložila državnemu železarskemu koncernu Finsider projekt o racionalizacijskih ukrepih pri izdelavi cevi. Vzrok za ta ukrep je slaba situacija na tržišču. Pri teh ukrepih naj bi sodelovala tudi manjša podjetja, ki se ukvarjajo z izdelavo cevi. Dalmine ima težave predvsem s prodajo živnih cevi in je zato uvedla skrajšanje delovnega dne.

VELIKA BRITANIJA

Po britanskih podatkih je potekala od leta 1900 naprej svetovna poraba jekla in njena rast v posameznih desetletjih tako, kot je razvidno iz spodnje razpredelnice:

Leto	proizv. milij. ton	rast, %
1900/10	520	—
1910/20	700	35
1920/30	900	29
1930/40	1200	33
1940/50	1700	42
1950/60	2700	59
1960/70	4800	78
1970/80	6900	44
1980/90	10200	48
1990/2000	13800	35

Iz podatkov vidimo, da se je do leta 1970 rast proizvodnje stalno povečevala, nato je prišla zaradi naftne krize in recesije upadati in do leta 2000 je ocenjeno, da bo precej manjša kot je bila leta 1970.

V martinarni (Foto S. Kokalj)

DOPISUJTE
V ŽELEZARJA

POJAV DOMOBRANSTVA IN NJIHOVE PRVE POSTOJANKE NA GORENJSKEM

Odlomek iz knjige Kokrški odred

Za kraj njegovega taborjenja je vedel odredni komandant, ki je pri načrtovanju nalog računati tudi nanj.

Dne 6. oktobra dopoldne so bile po četah konference. Njihov namen je bil utrditi na novo ustanovljeni bataljoni. Ob tej priložnosti so komaj imenovani mladi funkcionarji od desetarjev do komandirjev in politkomisarjev čet zvedeli, kakšne so njihove naloge in zakaj je bil njihov bataljon sploh ustanovljen. To je bilo nad vse potrebno, kajti ne le moštvo, temveč tudi nižji voditelji bataljona so bili mladi partizani in kot združena enota še neizurjeni.

Že zgodaj popoldne je bilo osem tovarišev z dvema strojnica poslatih v dolino proti Križam, kjer so delavci morali po nemških navodilih izsekavati dreve, da bi bil teren bolj pregleden. Zaradi pogostega prehajanja partizanov v dolino in nazaj so Nemci tod hoteli imeti širok presek gozda, da bi na njegovih robovih postavljali zasede.

Patrolja je uspešno opravila nalogo, saj je zaustavila izsekavanje in mobilizirala vseh 10 delavcev, ki so podirali smrečje. Ti se niso niti dosti upirali in vsi so bili sposobni za vojko.

Ker je ta dan rojstvo triškega okraja poslalo v bataljon 5 novincev in ker je enota tudi med potjo mobilizirala nekaj ljudi, je 3. bataljon do 6. oktobra 1944 zvečer iz prvotnih 97 narasel na 120 borcev. S tem je bilo v bataljonu seveda še več neoboroženih in neizkušenih, vendar so bili v poveljstvu takega porasta veseli.

Zaradi vse večjega števila borcev je narasla tudi potreba po večjih količinah hrane. Bataljonsko poveljstvo se je skupno s terenskimi delavci vred odločilo za večjo prehranjevalno akcijo. To so nameravali izvesti na Slemenu pri Seničnem, in sicer pri zagriznem domobrancu Alojzu Zaplotniku-Suli. V ta namen je 6. oktobra zvečer odšlo v dolino 40 borcev, ki so kazensko nalogo tudi uspešno opravili, niso pa mogli dobiti nevarnega domobranskega, gospodarja.

Zaradi teh dveh akcij so v bataljonskem štabu upravičeno sklepali, da bodo Nemci in domobranci po sledeh, ki jih ni bilo težko odkriti, poskušati priti za partizani v Gozd. Zato je 7. oktobra 1944 že navezgo, da jutraj odšlo iz Gozda proti Križam dvajset borcev s štirimi strojnimi. Vodil jih je komandir 2. čete Mihael Karo-Korel. Tako močno oborožena patrolja naj bi ob poti proti Gozdu na primernem kraju postavila zasedo, ki naj bi zaustavila Nemce, če bi se bližali Gozdu.

Ker je bilo v opisovanju tega boja že veliko nejasnosti in tudi poudarjanja in ker je bil to eden najbolj odmevnih dogodkov, nam bodo zdaj priskočili na pomoč avtentični dokumenti. Predvsem to velja za posebno poročilo o borbi v Gozdu dne 7. 10. 1944, ki je bilo napisano v štabu 3. bataljona KO in ki nam bo še koristilo. V njem o tej jutranji patrulji beremo:

... Patrola je vodil komandant Lenart (Franc Ribnikar), prisotna pa sta bila tudi komandant odreda (J. Prezelj-Stane) in odredni sekretar SKOJ tov. Vojko (Ivo Porenta). Bili pa smo še malo prepozni in je naša patrola srečala »švabsko«, ki se je pomikala proti Gozdu. Bila je gosta megla, zato nismo opazili drug drugega, dokler tovariš, ki je bil na čelu patrrole, ni prišel le na razdaljo par metrov s čelnim iz »švabske« patrola.

Švaba je takoj zavpil »aufpassen«, naš je pa odgovoril z dvema streloma iz puške. Meril je dosti točno, da je »švaba« takoj zbil. Ostali tovariši iz patrrole ter naši mitraljezci so takoj ušgali vzdolž ceste. Takoj nato so se »švabi« umaknili... Takrat Nemci niso nudili nobenega pravega odpora. To se je zgodilo blizu korita, ki ob tisti cesti stoji še danes.

Potem poročilo navaja, da je padlo več Nemcev, vendar je bilo v resnici le nekaj ranjenih, med partizani pa nihče. Proti Gozdu je namreč v gostem redu in z velikim razmakom med posamezniki tedaj prihajala precej močna patrolja orožnikov iz Križev, kjer je bilo na postaji 24 mož. Ker nadaljnje gonjenje orožnikov v megli in v negotovih okoliščinah ni bilo smiselno, se je tudi partizanska patrolja veselo razpeložena vrnila v Gozd. S tem dejanjem je patrolja med preostale borce in domačine vnesla dobro bojno razpoloženje. Ognjeni krst bataljona je bil uspešen.

Prav tedaj, ko je pokalo, pa se je sredi strelav zanašel tudi mitraljezec 3. bataljona Pavel Košir iz Žej (zdaj Žigantja vas), ki se je z Mihom Pajkom od doma vračal v bataljon. Del noči pa sta prespala na Zgorjem Vetrnem. Ne da bi vedela, sta na poti proti Gozdu zašla med orožnike, da so se celo fizično zgrabili. Nazadnje sta se jim iztrgala in se umaknili navzgor. Takrat je zaradi pokanja iz skritega bunkerja pod Gozdom prišel na plan tudi stari Princ, 60-letni partizan Anton Zaplotnik iz Gozda, možak, ki je bil s sinom Viktorjem 13. julija ušel domobrancem. Hotel je videti, kaj se dogaja. Partizana sta potem skozi goščavo lezla navzgor, da bi se izognila novim presečenjem. Zato ju tudi ni prestregla patrolja Andreja Zupana, domačina, ki jo je v skrbi zanj za usak primer poslal komandir Mihael Karo-Korel. Ker ju tudi potem ni bilo v bataljon, so bili tam vse do večera prepričani, da so ju pokosili Nemci ali domobranci, kar ne bi bilo tako čudno.

Kmalu nato je ves bataljon šel na položaje pod vasico in zahodno od nje, ker so bili v štabu prepričani, da bodo Nemci in domobranci zdaj z močnejšimi silami navalili proti Gozdu. Zaradi majhne oddaljenosti nemških postojank se je to kmalu moralo

pokazati. Največ borcev je bilo razporejenih blizu znamenja, zahodno od naselja, tako da so imeli pregled nad terenom. Na vzhodno stran vasi ce pa so poslali le eno mitralješko trojko in težki fiat.

Slabo zavarovana je torej ostala vzhodna stran, kjer je bila senožet. Zato je komandant 3. bataljona Franc Ribnikar-Lenart poslal v 2. bataljon k Lovrencu pod Storžič kurirja s prošnjo, naj čimprej vsaj z delom bataljona skušajo priti na pomoč. Tretji bataljon namreč za tako razporejene položaje le ni imel zadosti sil.

Mladi kurir tretjega bataljona je poldrugo uro dolgo pot pretekel v dobre pol ure. Komandant 2. bataljona KO Stane Dobre-Karlo je naglo zbral 22 borcev prostovoljcev. Skupina je bila oborožena s tremi stojnicami, s tremi brzostrelkami in s petnajstimi puškami. Izmed komandirjev je bil odbran novi komandir 1. čete Janko Bogataj, kajti 2. četa je šele prišla s poti in je bila utrujena.

Borci 2. bataljona so odhiteli proti Gozdu, kot bi jim gorelo pod nogami. Medtem pa so borci 3. bataljona še ležali na položajih, pričakujoč napadalce. Bili so prepričani in pripravljeni, da jih bodo ta dan dobro nažgali.

Medtem pa so kuharji 3. bataljona sredi Gozda v štirih velikih loncih pripravljali okusno kosilo, kajti preskrbovalna akcija prejšnji večer je bila bogata. Tudi domačini iz Gozda, v glavnem le ženske, so bili s partizani vred dobre volje in brez strahu.

Obeševalci pa so sporočili, da se Nemci in domobranci v dolini že zbirajo za hajko.

Bil sem (avtor kronike) v skupini 2. bataljona, ki je hitela od Lovrenca proti Gozdu. Zato tu navajam odlomek iz 1956. leta objavljenih, pozneje pa dopolnjenih spominov:

»Večji del smo tekli proti dogroženemu kraju. V slabi uri smo dosegli vzhodni rob gojzanskih senožeti. Tam sta nas že čakala komandant in politkomisar 3. bataljona s spremstvom, da bi nam razložila njuno zamisel obrambe. Povedala sta, da je njihov bataljon zahodno in jugozahodno od vasi, kjer pričakujejo sovažnikovo glavnino, tu pa, kjer verjetno ne bo nobenega Nemca, bo nas zadost, da bomo od vrha do dna zasedli in nadzorovali vzhodni predel. Zasede naj bi razmestili na stičišču gozda in senožeti.

Pokazala sta tudi na kakih 300 metrov oddaljen in z grmičjem obraščeni hriček in povedala, da nas tam že varujeta njihova težka strojnica fiat in ena breza.

Skupina borcev 2. bataljona z dvema strojnica in eno brzostrelko je s komandirjem Jankom Bogatajem že odšla navzgor proti severovzhodnemu kotu planjave. Tovariši iz poveljstva 3. bataljona pa so se začeli veselo poslati od nas v upanju, da tod ne bo prišlo do napada.

Prav tedaj pa je prav na tej strani blizu nas, tik ob robu gozda nekajkrat rezko počilo. Debelo smo pogledali, a nismo si mogli misliti, kaj je. Tedaj je zaropotalo tudi s spodnjega kota: nemška izvidnica, vodená po domobrancih, je najprej udarila na našo mitralješko trojko, ki je odhajala v zasedo, takoj nato pa je druga skupina ušgala proti naši skupini. Stali smo na čistini in tisti, ki so streljali proti nam, so ušgali pregodaj in pa neprečeno.

(SE NADALJUJE)

Na hišnem vogalu ustavi Orlitsch Katrico. Očetu pomigne. Grozče in s počasno, a izkušeno kretnjo seže k pasu in počasi, preklešni počasi privleče pištolo na dan:

— Tako, zdaj boš povedal, kdaj so bili banditi zadnjič tukaj?

Od ovčjaka sem je zeleno streljal z očmi Tarasa.

Ali se je kaj ganilo v njegovi Judeževi duši?

Kaj neki misli?

Človek je vse nekaj drugega tudi kot človek!

— Še enkrat te vprašam!

Oče Podgorec je gledal odprto v Orlitscha:

Ne boš me strašil s svojo grdo pištolo!

Da te ni sram, ko se toliko let poznavata?

Dolgo sta stala. Minute napetosti so vekovi, ko v prebistih tnutkov obletajo človeške misli vsemirja upanja in strahu, vere in zbljenosti. Zdaj se postavi Orlitsch pred zalo Katrico in ponovi svoje do vprašanje. Dekle se ne da:

— Zakaj delate to?

Ko ste rekli, da gremo samo za dve uri na zaslišanje v trg?

Neki uniformiranec vseka od zdej:

— Tako čedno dekle, pa tako izpričeno zaradi banditov!

Tako močna kot oče je bila tudi hčerka.

Taras, ki je presleplil neko partizansko edinico, z njo obhodil celo vrsto podgorskih in sosednih krajev iz tržanske okolice, se ni počel zdaj nikjer varnega.

VALENTIN POLANŠEK

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Ali mu je šlo na bruhanje?

Kot pred dnevi, ko je spodaj pri Podgorčevem mlinu obesil mladega človeka? Obesil samo zato, ker bi lahko dotični zanesel na partizansko uho vse resnice preteklosti tega zlikovca Tarasa.

Kar je najhuje, je bilo to, da se je nekaj dni po tistem zločinu bhal vprico Katrice! Podgorčeva hčerka ga je odločno zavrnila.

Zdaj pa je prišlo najhuje: Zlobni človek si je zmisлил zgodbo, podtaknil zločin Podgorčevemu gospodarju in spodnjemu sosedu. K pelskemu komandantu pa je natvezil, da je bil ubiti dober zaupnik njegovega kova, ki bi mu pomagal odkriti vse skrivne partizanske mreže okrog Peece in se daleč naokoli.

Orlitsch je bil lisjaški tip. Vsega ni požrl, kar mu je Dravogradja natvezil. A odobral je, da se toliko žene za uničenje banditskega varjenja. Orlitsch je upošteval antikomuniste, ki so prihajali po razuradnih, pa tudi po drugih nepreglednih vezeh v kraje dvojezičnega ozemlja. Misli pa si je o vseh podobno:

Same podgane!

Kadar se je tržanski komandant spomnil tiste akcije pri Golobu tik nad trgom, ga je zopno stiskalo v drobju:

Prekleti norec! Ne drži se napotkov »komunisteninstruktorja« Merharja. Pa Hansa Schneiderja! Dezertirja iz nemške vojske in macega prekuha. In vseh drugih! Odlikovanje bi bil dobil takrat, bi se akcija uspešno iztekla. Tako pa ti ta »rajstajcar aus Haab« vse pokvari, ker ni tako ravnal, kot sem mu zabil, ko smo sestavili napadalni načrt. Idiot se že tako postavi v bajti, da sem prav njega pčil. Nehote! In potem so vsi navzoči komunisti ušli. Iz moje pesti ušli! Za vruga s temi banditi!

Orlitsch je bil lahko previden glede Tarasa. Seveda je imel to podatke od pristojne gestapovske izpostave v Dravogradu. Vse je bilo pozitivno ocenjeno pri delu. A naravni čut je svaril tržanskega komandanta, naj bo vseeno oprezen, kajti ti jugoslovanski tipi vseh kategorij simpatizerjev za nemško stvar so vseeno za nos Korošce nekaj tujega. Tako se je tudi sedaj Orlitsch razdvajal, ko je stal s Podgorčevim v grapi blizu mlina, kjer je bil nesrečni neznanec obešenec pokopan. Katricin policist zamomlja svojemu tovarišu:

— Kaj je tako živčen?

Kot da ga je strah? — Misli je na Tarasa.

Katrica pogumno vmes:

— Če ima količjak človeškega v sebi, mu ne more biti vseeno. Sam se je pred mano bahal, kako ga je obešal!

Orlitsch se je zdril nad dekletom:

Polijska tolpa je gnala aretirance prek Blajevega, spotoma pobrala še nove nesrečne domačine. Vse je bilo posledica Tarasovega »partizanjevanja«.

Dijakovega brata Joha so naduti policisti odgnali štiri dni pred očetom in sestro. Za ovčami je hodil. Zakaj jeseni ovce rade gredo v gobani in se ne držijo domačih planinskih predelov. Plotov pa ni bil povsod in tudi popravljali jih niso zaradi vojnih razmer.

Tako so Joha zagrabil pod Topico, kot bi zajeli največjega bandita. Pa je bil tržanski orožnik Platnar zraven. On je poznal fanta. Nič mu niso pomagali. Izgledalo je, da mu ničesar ne verjamejo. Lisici so mu na taknili na roki in ga gonili od hiše do hiše, pa bedasto spraševali, ali se je pojavil kdaj ta bandit tu. Domačini so Joha poznali in to policistom tudi zatrjevali. Ničesar ni zalego. Vlačili so ga s sabo. Le na dolgo prigovarjanje in prošnje so ga toliko sprostiti, da je šel na potrebo. Se pri tem so ga stražili z napetimi brzostrelkami.

(SE NADALJUJE)

MIHA KLINAR

23

TANGENTE OB BOROVM ROMANU »ODLOŽENI«

(IZPISI IZ DNEVNIKA)

Toda Hitlerjev strah je bil odveč. Pacelli — papež Pij XII., se v svojem sovraštvu do »komunizma« — to se pravi do partizanstva na severu Italije (torej na našem primorskem, istrskem in ljubljanskem ozemlju), s tem pa tudi v »zvestobi« fašističnim in nacističnim krvnikom ni prav nič spremenil. Decembra 1943 je Wolff že tretjič od septembra 1943 pohitel poročat Hitlerju direktno v njegov glavni stan — v »Wolfschanze« v Vzhodno Prusijo o papežu in seveda prav gotovo tudi o močnem partizanskem delovanju v italijanskih pokrajinah h katerim so šli tudi vse pred kapitulacijo Italije po italijanski vojski okupirane pokrajine Jugoslavije.

Pri svojem tretjem obisku je Wolff glede papeža Hitlerja v celoti pomiril: »Edina avtoriteta, ki je na ozemlju Italije (za Nemce) neoporečna je avtoriteta katoliške cerkve... BREZ POMOCI KATOLIŠKE CERKVE... BI BIL (NEMCEM) KOMAJ MOGOČE DRŽATI V SAHU 150.000 do 200.000 PARTIZANOV IN NJIHOVH ENOT... ZA NAS BO PAPEŽ V BODOČE ŠE BOLJ KORISTEN...«

O tem se je esesovski general Wolff do tretjega srečanja s Hitlerjem prepričal s pomočjo svojih vatikanskih posrednikov dne 10. maja 1944 pa se je sestel sam s papežem, Pijem XII. O

čem sta ob tem srečanju govorila, o tem ta vojni zločinec reporterju tednika Stern, ni hotel odgovoriti: »Ich habe mich verpflichtet, darüber zu schweigen. Es ging um Probleme, die damals aktuell waren. (Zakle sem se, da bom o tem molčal. Šlo je za probleme, ki so bili takrat aktualni).«

Nam Sloveniji ni težko uganiti, kakšni so bili ti »aktualni problemi«, o katerih sta esesovski general in vojni zločinec Karl Wolff in papež govorila. Sicer pa je že pred tem v svojem dolgem intervjuju povedal, da je on obljubil papežu da bodo nemške sile čuvale vso cerkveno lastnino v Italiji, v zahvalo zato pa bo papež s pomočjo cerkve zaviral partizanstvo in zmanjševal »komunistično« nevarnost. Kako, to je pokazal škof Rožman v svoji ljubljanski škofiji z zaprisego in podreditvijo Rupnikovih domobrancev Nemcem, prav tako pa so tudi drugi škofje v »italijanskih« in zares italijanskih pokrajinah s svojim pritiskom na nižjo duhovščino sodelovali z Nemci v boju proti partizanom, med njimi zlasti tržaški škof Santin in goriški škof Margotti.

Toda, ali sta se res menila samo o tem? Wolffova zveza z Vatikanom je ostala tudi potem, ko so dan po njegovem sestanku s papežem Pijem XII. dne 11. maja 1944 zavezniki vendarle prebili tako imenovano menško Gustavovo obrambno linijo in 4. junija 1944 osvobodili Rim, dokler se zaveznikiše ofenziva ni ustavila v Apeninih.

Dne 20. julija 1944 je spodletel atentat na Hitlerja, s katerim se je nemška buržoazija hotela rešiti popolnega poraza, višji militaristični krogi pa so podobno kakor v prvi svetovni vojni skušali ohraniti nemško vojsko in doseči separatni mir z zahodnimi zavezniki, ki so 6. junija 1944 po dveletnem odlaganju vendarle odprli tako imenovano drugo fronto na zahodu, in nadaljevati vojno proti Sovjetski zvezi.

Iz vseh teh nemških kombinacij ni bilo nič. Položaj Nemčije je bil v tem času mnogo slabši kakor pred koncem prve svetovne vojne. Mimo tega je bil v ZDA še vedno živ predsednik Roosevelt in ne njegov namestnik Harry Truman. Zanj so Nemci vedeli, da je 22. junija 1941, ko Amerika še ni bila v vojni in ko je Hitler napadel Sovjetsko zvezo, v ameriškem senatu predlagal, naj bi Amerika v primeru, da bi Rdeča armada po

22. juniju 1941 odbila nemški napad in začela prodirati v Nemčijo, podprla v boju proti Sovjetski zvezi Nemce, v nasprotnem primeru pa Ruse. Trumanov glas je bil takrat verjetno zelo osamljen, saj je bila leta 1941 v škripcih tudi Velika Britanija.

Kamor je Hitler maja 1941 poslal svojega namestnika Rudolfa Hessa s posebno tajno misijo (o tem Churchill molči, zato pa je to misijo odkril Stalin v svojem govoru ob obletnici oktobrske revolucije leta 1941). Ta misija, da bi Nemčija in Britanija sklenili premirje, Hitler pa bi obračunal s SZ, pa je seveda vplivala na Churchilla drugače, kakor je Hitler pričakoval. Stari »proti boljševik« je namreč želel prav to, da bi se zapletla v vojno Hitler in Stalin. Nemčija in Rusija naj bi se medsebojno tako izčrpali, da bi bila britanska zmaga naposled relativno zelo lahka.

in popolna, Britanija bi bila potem zopet tista sila, ki bi diktirala mir. Napad Nemčije na Sovjetsko zvezo je prav tisto, na kar je Churchill čakal še za Chamberlainove vladavine v Veliki Britaniji že od češkoslovaške krize leta 1938. To pa se je zgodilo šele 22. junija 1941, ko je bil Hitler gospodar vse Evrope in njenega gospodarskega potenciala. Churchill je vedel, da je Anglija bitko v Evropi s kapitulacijo Jugoslavije in Grčije dokončno izgubila, vojna Nemčije s Sovjetsko zvezo pa bi lahko napravila Britanijo zopet močno. Le pustiti bi moral, da bi si med seboj čim dalj »puščali kri.«

Kakšen je bil v resnici Churchill v tistem času, nam najbolje pokaže Adamičeva knjiga Večerja v Beli hiši. Na to večerjo januarja 1942 (torej v času naše dražgoške bitke v Sloveniji in uziške republike v Srbiji) je ameriški predsednik Roosevelt povabil tudi ameriškega pisatelja slovenskega rodu Louisa Adamiča s soprogo. Torej je bil Adamič živa priča. Svoj vtis Churchill, kako je gledal na SZ, je izrazil v naslednjih citiranih odlomkih:

»Rusija? Ves večer F. D. Roosevelt ni omenil Rusije, a tudi nihče drug ne. Vendar sta se onadva morala zgovarjati o njej. Kljub strašnim vojaškim izgubam je Rdeča armada še zmerom glavna postavka na protiosni strani, ker veže kakih sto nemških divizij in jih potiska nazaj (mišljena je decembrska sovjetska ofenziva pred Moskvjo)«

(SE NADALJUJE)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Osrednja proslava dneva JLA v radovljiški občini je bila sočasno s proslavo krajevnega praznika v Bohinjski Bistrici 21. decembra v domu Joža Azmana. Slavnostni govor je imel sekretar občinskega komiteja ZKS Radovljica Branko Čop, v kulturnem programu pa so nastopili pevci, recitatorji iz Bohinja, harmonikar in vojaška glasbena skupina. Na proslavi so podelili priznanja, odlikovanja in nagrade 5 učencem osnovnih šol za najboljši spis o ustanavljanju divizij in korpusov. Priloženostne proslave in slovesnosti z udeležbo predstavnikov DPO, rezervnih in upokojenih starešin ter mladine, so bile v vojašnicah v Radovljici in Bohinjski Beli.

Izvršni svet OS Radovljica je na 29. seji 14. decembra sprejel predlog odloka o začasnem financiranju proračunskih potreb v I. tromesečju 1983 in predlog izhodišč za pripravo odloka o proračunu za leto 1983. Na seji so razčlenjevali izvajanje resolucije o družbenoekonomskem razvoju občine za devet mesecev 1982 in informacijo o izvajanju družbenega dogovora o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka za III. tromesečje 1982. Obravnavali so še program obnove kmetijstva in gozdarstva v hribovskem območju in informacijo o kmetijski proizvodnji v letu 1982. Podrobno so preučili potrebe po osnovnih življenjskih potrebščinah. Sprejeli so poročilo o nedovoljenih gradnjah, predlog za odpis davkov, predlog odlokov o ustanovitvi delovnih teles občinske skupščine in potrdili samoupravni sporazum o ustanovitvi stanovanjske skupnosti ter izrekli soglasje k sporazumu o ustanovitvi SIS za varstvo pred požarom in k statutu te SIS.

Na 30. seji 21. decembra je izvršni svet obravnaval poročilo začasnega upravitelja o izvajanju začasnih ukrepov družbenega varstva v TOZD TIO Veriga Lesce in poročilo delovne skupine o stanju Gozdarsko kmetijske zadruge Srednja vas v Bohinju. Obravnaval je tudi predlog družbenega dogovora o varstvu in gojitvi določenih vrst divjadi na območju gojitvenih lovišč, ki imajo značaj narodnega ali krajinskega parka. Na seji so izrekli soglasje k imenovanju članov komisije za vozniške izpite na območju občin Jesenice in Radovljica.

Komite ZKS Radovljica je na 6. seji 20. decembra obravnaval osnutek resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju občine Radovljica v letu 1983 in osnutek družbenega plana občine za obdobje 1981-1985. Sprejeli so stališča v zvezi z uresničevanjem sklepov in usmeritev pri obvladovanju izgub v OZD. Na seji so razen tega sprejeli spremembe in dopolnila statutarnega sklepa občinske organizacije ZKS, potrdili programe dela komisij komiteja ter se dogovorili o pripravah za problemsko konferenco o turizmu v občini Radovljica, o vključevanju mladih v vojaške poklice ter o svečanosti ob podelitvi priznanj članom ZKS s 30-letnim stažem ter sprejemu novih članov v ZKS.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je na 25. seji 20. decembra razpravljalo o gradivu za programsko sejo občinske konference SZDL, ki je bila 22. decembra ter sprejelo sklepe o kadrovske dopolnitvah predsedstva in drugih teles OK SZDL Radovljica. Ponovno so razpravljali o dopolnitvenem programu prireditve in proslav občinskega pomena, ki bodo prihodnje leto, pri čemer upoštevajo tudi varčevalne ukrepe.

V sejni dvorani občinske skupščine je bila 22. decembra programska seja občinske konference SZDL Radovljica. Osrednja točka dnevnega reda je bila posvečena poročilu in razpravi o delu občinske konference SZDL Radovljica v letu 1982 in sprejetju programskih usmeritev za delo OK SZDL in njenih organov v letu 1983. Opravili so tudi nekatere kadrovske spremembe v delovnih telesih OK SZDL.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je ob sklepu leta 21. decembra sklicalo 2. sejo plenuma SZDL občine Radovljica. Udeležencem, najvidnejšim zaslužnim družbenopolitičnim, gospodarskim, kulturnim in drugim javnim delavcem iz občine, je bilo posredovano v obravnavo gradivo o delu občinske organizacije SZDL in njenih organov v letu 1982 in usmeritveni program za leto 1983. Predsednik izvršnega sveta OS Radovljica je razložil družbeni plan občine Radovljica za obdobje 1981-1985 ter predlog resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju občine Radovljica v letu 1983.

Na tretji seji obeh zborov skupščine izobraževalne skupnosti Radovljica 23. decembra so delegati ocenili finančni načrt in zbiranje sredstev za program izobraževalne skupnosti. Obravnavali so družbeni plan občine Radovljica za obdobje 1981-1985 in resolucijo o družbenoekonomski politiki in razvoju občine Radovljica v letu 1983. Sprejeli so aneks k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana izobraževalne skupnosti za obdobje 1981-1985 ter izhodišča za pripravo plana skupnosti in prispevne stopnje za leto 1983. Potrdili so uskladištev statuta skupnosti s pripombami statutarno pravne komisije OS Radovljica. Sprejeli so tudi poslovnik o delu odbora za programsko pripravo investicij za osnovno šolstvo, imenovali so kandidate za člane odbora Izobraževalne skupnosti Slovenije za samoupravno delavsko kontrolo. Na ločeni seji zbora uporabnikov pa so imenovali delegate v svet osnovnih šol.

Na tretji seji, zadnji v letu 1982, skupščine občinske skupnosti socialnega skrbstva Radovljica 23. decembra so delegati sprejeli aneks k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana skupnosti za obdobje 1981-1985, sklep o akontacijski prispevni stopnji iz BOD za januar in februar 1983, rebalans finančnega načrta skupnosti za leto 1982, samoupravni sporazum o enotnih merilih za oblikovanje denarnega dodatka oskrbovancem v socialnih zavodih. Potrdili so spremembe in dopolnila samoupravnega sporazuma o ustanovitvi skupnosti, cenik oskrbnega dne v domu dr. Janka Benedika in še nekatere akte.

Predsedstvo občinskega sveta ZSS Radovljica je na 6. seji 14. decembra obravnavalo osnutek programa dela zborov občinske skupščine Radovljica ter ugotavljalo, kako se uresničuje dogovor o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka v devetih mesecih 1982. Poročilo je tudi devetmesečno gospodarjenje v občini in obravnavalo osnutek resolucije in družbenega plana občine za prihodnje leto. Na seji so potrdili rebalans finančnega plana občinskega sveta ZSS za leto 1982.

Od 6. do 22. decembra je Delavska univerza Radovljica v sodelovanju z občinskim komitejem ZKS Radovljica organizirala seminar za novospregate člane ZKS - program seminarja zajema teme po enotnem programu usposabljanja v ZKS.

Na drugi seji komisije za ohranjanje revolucionarnih tradicij delavskega in sindikalnega gibanja pri občinskem svetu ZSS Radovljica, v decembru so se dogovorili o pristopu in organiziranju izpeljavi akcije zbiranja gradiva. Na seji so razmišljali o opredelitvah pri izboru ustreznega gradiva v OZD. Ugotavljali so, kje se gradivo zbira in piše kronika delavskega gibanja vključno z NOB. Razpravljali so tudi o načinu zagotavljanja vira informacij, nudenju pomoči OZD in o pobudi, da se v okviru SZDL zagotovi sodelovanje vseh za to akcijo poklicanih teles iz družbenopolitičnih organizacij.

Na decembrski skupni seji sveta za informiranje pri OK SZDL Radovljica in komisije za agitacijo, propagando in informiranje pri občinskem komiteju ZKS Radovljica so sprejeli stališče, da bi v letu 1983 financirali program LRP Triglav Jesenice po enotni prispevni stopnji, za katero bi se združevala sredstva vseh podpisnikov samoupravnega sporazuma pri Kulturni skupnosti Radovljica.

Delegati obeh zborov skupščine samoupravne stanovanjske skupnosti Radovljica so na četrti seji 23. decembra obravnavali družbeni plan občine 1981-1985 in resolucijo o družbenoekonomski politiki in razvoju občine v letu 1983. Sprejeli so plan vzdrževanja stanovanjskih in poslovnih objektov v družbeni lastni za leto 1983 in potrdili pravilnik o lastni udeležbi pri pridobitvi stanovanjske pravice na družbenih stanovanjih.

Na pobudo skupščine skupnosti otroškega varstva občine Radovljica so se decembra sešli na delovni razgovor predsedniki skupščin in zborov ter strokovni delavci SIS družbenih dejavnosti. Dogovorili so se o takojšnjem postopku ustanavljanja skupnih strokovnih služb. V zvezi s tem so pripravili akcijski načrt ter rokovnik in določili odgovorne nosilce nalog. Predvidevajo, da bodo takoj začeli z razpravami o samoupravnih in ustanovitelskih aktih skupnih služb, ki naj bi bile dokončno ustanovljene in začele delovati 1. julija 1983.

V sklopu proslav dneva JLA je krajevna organizacija SZDL Radovljica 21. decembra v prostorih krajevnih skupnosti

pridredila priložnostno slovesnost ob podelitvi priznanj in bronastega znaka OF v KO SZDL Radovljica. Priznanja so za dolgoletno požrtvovalno delo v SZDL in drugih krajevnih organizacijah prejeli: Stanko Adam, Marjan Bajželj, Jensterle Magda, Jakob Kapus, Franc Markelj, Alojz Maček, Jurij Petek, Mihajlo Pilipovič, Florjan Skofic in postaja Gorske reševalne službe Radovljica.

Delavska univerza Radovljica je v sodelovanju s strokovno službo LIP Bled v soboto, 18. decembra, organizirala za delegate delavskih svetov v tej delovni organizaciji seminar. O družbeno-gospodarskih problemih radovljiške občine je govoril predsednik izvršnega sveta Janez Smole. O problematiki lesne industrije v Jugoslaviji in Sloveniji je govoril Alojz Leb, sekretar splošnega združenja lesarstva Slovenije, o planiranju razvoja SR Slovenije do leta 2000 pa Emil Pintar, pomočnik predsednika republiškega komiteja za družbeno planiranje.

V sejni dvorani občinske skupščine v Radovljici je bila v soboto, 18. decembra, dopoldne letna skupščina Društva upokojencev Radovljica. Udeležence so najprej seznanili s svojimi enoletnimi uspehi in težavami predsednik društva Alojz Špilar in predsedniki pevskega zbora LIPA, kegljaškega kluba in balinarske sekcije, šahovske sekcije, odbora za izlete in nadzorne odbora. Po razpravi so izvolili nove organe društva ter sprejeli plan dela in finančni načrt za leto 1983. Dogovorili so se, da bo od naslednjega leta članarina 50 din. Skupščino so popeli na nastopom moškega, ženskega in mešanega zbora upokojencev LIPA.

V galerijskih prostorih Šivčeve hiše v Radovljici so 10. decembra svečano odprli tradicionalno novoletno razstavo. Predstavljajo se likovniki in oblikovalci iz radovljiške občine s slikami, plastikami in nakitom ter voščilnicami. Razstavljene izdelke je moč kupiti kot uporabna novoletna darila. Razstava bo na ogled do 31. decembra.

Iz poročila sekretariata za občo upravo in družbene dejavnosti občinske skupščine Radovljica je razvidno, da je od vseh zaposlenih v radovljiški občini še vedno kar 2.315 delavcev, ki nimajo dokončane osnovne šole in da se zaenkrat izobražuje ob delu za dokončanje osnovne šole le 63 delavcev. Podatek je vsekakor zaskrbljujoč, zato bi kazalo sprejeti čimprej ustrezne ukrepe za odpravo takšnega nezavirljivega stanja.

V okviru programa kulturne akcije za delovne kolektive v radovljiški občini je v soboto, 11. decembra, zvečer gostovalo v Podnartu Prešernovo gledališče iz Kranja s Partljičevo igro Nekoč in danes. V nedeljo, 12. decembra, je v kulturnem domu v Zasipu nastopil s Partljičevo monodramo Debele zgodbe Petra Fuleža član DPD Svoboda Rudi Jedretič Ribno Rado Mužan, ki se je z isto monodramo predstavil tudi na Linhartovi proslavi v Radovljici.

Na isti dan, 11. decembra, sta se rodila dva velika moža slovenske kulture in znanosti. Prvi, Anton Tomaž Linhart, leta 1756 v Radovljici, drugi, prof. dr. Josip Plemelj, leta 1873 na Bledu. Medtem ko 11. december slavimo v radovljiški občini kot Linhartov dan, so letos učenci osnovne šole z Bleda, ki nosi ime slavnega rojaka prof. dr. Josipa Plemelja, izdelali pod vodstvom likovnega pedagoga Janeza Ravnika veliko leseno skulpturo, ki ponazarja slavnega matematika v krogu mladine. Svečano odkritje skulpture je bilo 10. decembra na dvorišču tamkajšnje šole.

V okviru programa kulturne akcije za delovne kolektive v radovljiški občini je 17. decembra zvečer gostovalo v domu Joža Azmana v Bohinjski Bistrici jesenško gledališče Tone Čufar s predtavo Samorog. V nedeljo, 19. decembra je bil v dvorani doma novoletni koncert v izvedbi godbe na pihala iz Gorij in moškega zbora DPD Svoboda Podnart.

V stalni fotogaleriji Pasaža v radovljiški graščini je Fotokino klub Radovljica 17. decembra odprl razstavo fotografij devetih članov Fotokluba Tržič, ki se predstavljajo s 31 umetniškimi fotografijami. Razstava sodi v jubilejno prireditve, kajti tržiški Fotokino klub letos praznuje že 45-nico ustanovitve.

Od 10. decembra dalje Delavska univerza Radovljica spet prireja začetni in nadaljevalni plesni tečaj za mladino in odrasle. Tečaji so enkrat tedensko ob 16., 18., in 20. uri, obsegajo pa osem vaj po dve uri. Začetne plesne tečaje jeseni je obiskovalo 40 mladih, ki so se v večini vključili v zimski nadaljevalni tečaj.

DEJAVNOST RADOVLJIŠKIH UPOKOJENCEV

Na letni konferenci Društva upokojencev Radovljica 18. decembra so člani društva presojali enoletno delo predsedstva, izvršnega odbora, nadzornega odbora in drugih družbenih organov in sekcij. Po razpravi so sprejeli program dela in finančni načrt društva za leto 1983 ter izvolili vodstvo.

Slabo vreme je bilo verjetno krivo, da udeležba ni bila takšna, kot so pričakovali. Pogrešali so zlasti predstavnike občinskih in krajevnih družbenopolitičnih organizacij in interesnih skupnosti, vabili so tudi predstavnike skupščine. Na konferenci so razvili dva društvena prapora, katerih pkovritelja sta SPG Gorenje in KS Ljubno. Za slavnostno vzdušje in popestritev so poskrbeli pevci in pevke zbora LIPA. Društvo upokojencev Radovljica združuje 746 članov z območij krajevnih skupnosti Radovljica, Lancovo, Mošnje, Brezje in Ljubno. Nekaj nad 200 upokojencev še ni včlanjenih v društvo, zato so si zadali naloge, da jih izvršni odbor seznani z dejavnostjo društva, predvsem pa s pomočjo za sprejem.

Delo društva terja prožno organizacijo, ki bo čimblže vsem upokojencem. V svojem domu imajo pisarno z rednimi uradnimi urami, prostore za sestanke in srečanja, za vaje zbora, kegljišče in odprto balinišče, pa še prijetno okrepčevalnico. Pri društvu že enajsto leto uspešno deluje sekcija z moškim zborom, od predlanskim pa deluje tudi ženski zbor, sočasno pa tudi mešani zbor.

Vsi zbori nastopajo na številnih domačih prireditvah in na gostovanjih v okviru ZKO ali samostojno. Moški zbor, ki ga vodi prizdevna pevovodkinja Beti Demšar, se je letos okrepil in šteje že 28 pevcev. V ženskem zboru poje pod vodstvom Eda Ošabnika 19 pevk, ki so dosegle že lepe uspehe.

Izredno uspešni sta tudi kegljaška in balinarska sekcija, v zadnjem času pa se z dobrimi izidi uveljavlja vse bolj tudi šahovska sekcija. Člani sekcij, čeprav jih že malce bremeni leto, na občinskih, regionalnih in tudi republiških tekmovanjih pose-

SPOZNAVAMO NAŠO OŽJO DOMOVINO

Ob koncu novembra smo si učenci osnovne šole Gorenjskega odreda v Žirovnici ogledali glavno mesto Socialistične republike Slovenije - Ljubljano. Zjutraj smo se zbrali na železniški postaji Žirovnica in se z vlakom odpeljali proti našemu glavnemu mestu, mestu heroju.

V Ljubljani smo z železniške postaje odpešali po ulici M. Pijadeja proti Ljubljani in se ustavili pred

gajo vse bolj po najvišjih uvrstitvah. Glavni namen sekcij je v poživljanju aktivnosti članov in koristnem izpolnjevanju prostega časa z rekreacijo, športom in kulturo. Odbor za izlete je v zadovoljstvo vseh udeležencev letos organiziral pet poučnih obiskov krajev znanih iz revolucije in NOB. V programu za leto 1983 so si med drugim zastavili naloge, da bodo ustanovili pri društvu še strelsko sekcijo in krožek ročnih del. Sicer bi o uspehih in težavah društva in njegovih teles lahko pisali še cele strani podatkov, ki bi ponazarjali trdoživost in zavzetost radovljiških upokojencev. Nedvomno ima za uspehe društva velik del zaslug njegov poztvovalni predsednik, izkušen družbenopolitični delavec Alojz Špilar, pa tudi sposobni organizator podpredsednik Karl Pogačar in prizadevna tajnica Jelka Janševa. Člani Društva upokojencev Radovljica so vsem trem s ponovno izvolitvijo spet izrekli priznanje in zaupanje, ki ga vsekakor tudi zaslužijo.

Televizijsko hišo. Tovarišica je odšla v veliko moderno poslopje in kmalu smo dobili vodica, ki nam je najprej

pokazal sobo, v kateri poteka televizijski dnevnik. Miza, za katero sedi napovedovalka, je sredi sobe, za njo pa so obarvane plastične kulise. Odšli smo v drugo nadstropje. V eni izmed sob - režiji, kjer je bilo vse polno naprav in televizorjev, smo srečali režiserja, v drugi so presnemavali filme, tudi risanke. To nas je najbolj zanimalo. Da bi se malo nasmejali, je voditelj povabil nekoga od nas na snemanje. Javila se je Mojca. Šla je skozi vrata v drugo sobo. Vsi nestrpni smo gledali v televizorje, na katerih naj bi se naša sošolka prikazala. Začela je brati pripombe, ki jih je napisala med potjo. Vsi smo bruhnili v smeh. Povabil je tudi tovarišici, vendar sta bili še bolj boječi kot mi, zato se nam ni uresničila želja, da bi ju videli na TV.

Odšli smo po stopnicah, ki vodijo v prtiličje. Želeli smo videti še napovedovalke v živo. Vodnik nam je pripravil presenečenje, kajti pripeljal je Jaka Šraufcigerja in napovedovalki Branko in Metko. Začeli smo se pririvati in stegovati roke, v katerih smo držali lističe za podpis. A na žalost, se Jaka ni mogel vsem podpisati, ker ga je bolela desna roka, ki jo je imel v mavcu. Tovarišici pa sta nas priganjali, ker smo si morali ogledati še več drugih znamenitosti mesta.

Odpravili smo se iz TV studia, si ogledali Prešernov spomenik, Tromostovje in krenili po kockasti cesti na tržnico, kjer so prodajali sadje in drugo zelenjavo. Ustavili smo se na Zmajskem mostu: na stebrih sta na

vsaki strani mostu stala dva zelena zmaja - simbol Ljubljane. Potem smo odšli mimo spomenika Valentina Vodnika, Robbovega vodnjaka, rojstne hiše Janeza Vajkarda Valvasorja čez Šuštarški most in mimo univerze. Tam smo posedli na klopi v malica nam je kar dobro teknila med veliko družbo golobov. Letali so in se spuščali okrog nas, mi pa smo jih krmili. Ko smo za silo potešili lačne želodce, smo krenili skozi podvoz na trg revolucije. Ogledali smo si grobnico narodnih herojev, skupščino, spomenik Edvardu Kardelju, spomenik revolucije.

Po ogledu naravoslovnega in narodnega muzeja smo imeli krajši odmor za nakupe v Maksimarketu, kjer smo se vsi navdušeni vozili s tekočimi stopnicami. Kupovali pa nismo kaj preveč, saj smo hranili denar za vožnjo z avtomobilski v Tivoliju. Vožnja z avtomobilski je bila zelo zabavna, vendar nam je kmalu zmanjkalo denarja in veselja je bilo konec.

Vračali smo se pozno v noč, zelo utrujeni in nič kaj nam ni bilo po godu, da smo morali drugi dan spet v šolo, ko pa je tako lepo potovati po bližnjih mestih in spoznavati ljudi, njihove navade in njihovo delo. Upamo, da taka ekskurzija ni bila zadnja, saj le tako lahko spoznavamo delčke naše ožje domovine.

Karmen Klobasa, 5. a, COS Gorenjski odred Žirovnica

PRVI USPEH DRUGEGA OBČINSKEGA SAMOPRISPEVKA

Vsakoletnemu praznovanju pomembnih dogodkov iz naše preteklosti zgodovine dajemo s kulturnimi manifestacijami, z otvoritvami novih objektov ali drugače še posebni vsebinski poudarek. Tako so krajanje skupnosti Dovje-Mojstrana, kot smo že objavili, 19. decembra ob praznovanju vstaje pred 41 leti in stoletnice osnovne šole prevzeli v upravljanje novo vzgojno-varstveno enoto. S tem objektom je problem varstva otrok mladih družin posebno iz novega stanovanjskega naselja zelo zmanjšan, ne pa še povsem rešen.

Osnovna šola v Mojstrani je v zasilni igralnici, prirejeni iz učilnice, doslej sprejemala v varstvo okrog 30 predšolskih otrok. Upravičenost izgradnje vrtca potrjuje tudi 84 otrok, ki so jih starši vpisali v varstvo.

O pomenu praznovanja je spregovoril ravnatelj šole Emil Brezavšek, potek gradnje in predstavitev novega vrtca je podal podpredsednik gradbenega odbora Aleks Potočki. Slavnost so popestrili šolski pevski zbor, ki ga vodi zborovodja Andrej Rupnik, recitatorji literarnega krožka šole, ki ga vodi Metka Košir in zabavni ansambel iz Mojstrane z glasbenimi vložki. Udeleženci proslave, med katerimi so bili tudi številni predstavniki skupščine in izvršnega sveta občine Jesenice, izobraznevalne skupnosti, skupnosti otroškega varstva, družbenopolitičnih organizacij ter delegacija iz pobratenih Stav iz Valjeva, so se nato skupaj z okoli 200 krajanje udeležili otvoritve vrtca, katerega je izročil namenu Mirko Rabič, predsednik OK SZDL Jesenice.

Tehnični prevzem objekta je bil opravljen en dan pred otvoritvijo. Ugotovljene manjše pomanjkljivosti bodo odgovorni izvajalci odpravili v predpisanem roku. Vrtec so v ponedeljek, 20. decembra, že napolnili prvi malčki.

Gradbeni odbor meni, da izvajalci del: Marles Maribor, Gradis, Elim, Vodovod Jesenice, Elektro Žirovnica, PTT Kranj in vsi njihovi koooperanti in nadzorni organ BUSP Jesenice zaslužijo vse priznanje, da je bil vrtec v roku, ki smo ga občanom zagotovili pri programiranju gradnje, tudi dejansko končan in izročen namenu. Z gradnjo smo pričeli 30. julija 1982 in zaključili 16. decembra 1982. Gradnja je trajala štiri mesece in pol.

Spomladi bodo uredili še zunanjo podobo vrtca z igriščem in ozelenili proste površine. Pri tem bo sodelovala tudi KS Dovje-Mojstrana. Dokončna zunanja ureditev bo izvedena po predvideni dograditvi osnovne šole 16. december v drugi etapi.

Vrtec je montažnega tipa Marles Maribor, obzidan s fasadno opeko. Ima tri igralnice za 64 otrok in pripadajoče sanitarne in garderobne prostore, izolacijsko sobo, razdelilno kuhinjo in prostor za vzgojitelje. V sedanjih fazi izgradnje še nima možnosti sprejemanja dojenčkov v varstvo. Do dograditve šolske kuhinje bo po dogovoru hrano za varovance vrtca pripravljala hotel Triglav iz Mojstrane.

Končni obračun stroškov naložbe z obrazložitvijo bomo objavili, ko bodo predložene potrjene zadnje obračunske situacije in opravljena kolavdacija objekta s prevzemom.

Po zadnji analizi dodatnih del, ki jo je obravnavala skupščina izobraznevalne skupnosti na zadnji seji obeh zborov, bodo znali stroški izgradnje vrtca in kotlovnice šole s toplovodom do novega objekta ter priključkov z minimalno zunanjo ureditvijo 17.190.000 din, od tega prispeva 800.000 din osnovna šola v Mojstrani iz amortizacijskih sredstev za povečanje kotlovnice.

Osnovna šola Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli je drugo gradbišče, ki zanima občane in je za njega odgovoren gradbeni odbor. Po začetnih rušilnih delih in odstranitvi ostankov starih objektov ter očitvi temeljev obstoječe šole je SGP Gradbinec, ki je bil izbran za izvajalca del, pričel z izgradnjo objektov v okviru odobrene investicije. Najzahtevnejši del gradnje sta dve zaklonišči v skupni vrednosti 19.653.382 din. V mirnodobnem času bosta uporabljeni za garderobe učencev. Varnost oseb v zakloniščih pred projektili in drugimi uničevalnimi sredstvi v primeru vojne zahteva vgraditev neprimerljivih količin betonskega železa v debele zaščitne zidove in tudi več časa za samo izgradnjo zaklonišč.

Po dograditvi tega objekta se bo nadaljevalo z gradnjo kuhinje in jedilnice. Zato je že postavljen montažni žerjav. V najkrajšem času pričakujemo tudi za ta dela ponudbo na ključ. Ocenjena vrednost za izvedbo navedenih objektov prve etape dograditve osnovne šole na Koroški Beli znaša 48.894.000 din. Zaključek te etape predvidevamo do občinskega praznika 1. avgusta 1983.

Razprave s predlogi in stališči, ki je naj se prične z izvajanjem druge etape naložbe, so se že pričele. Gradbeni odbor je dobil do časa poročanja nekatere zaključke posameznih krajevnih skupnosti, ki se, kot je bilo pričakovati, zelo razlikujejo. Vsaka krajevna skupnost namreč meni da je treba nadaljevati začeto naložbo pri njih. Imamo pa tudi kompromisno stališče, da naj se nadaljuje na obeh straneh istočasno.

Gradbeni odbor meni, da je potrebno odločitev sprejeti na skupnem sestanku vseh prizadetih z družbenopolitičnimi organizacijami in predstavniki skupščine občine na osnovi predložene analize vseh vplivnih dejavnikov, katera naložba ima vse ali prevladujoče prednosti za nadaljevanje.

Najbrž ni odveč, če ponovno poudarimo, da je v drugi etapi gradnje na Koroški Beli predviden šolski blok s 14 učilnicami, v Mojstrani pa kuhinja z jedilnico, dvema učilnicama, zunanjo ureditvijo in manjšimi adaptacijami šole oziroma sanacijo strehe, ki zamaka.

Menimo, da je pomembno, da vsak občan pozna odločujoči predpis, ki zahteva da zberemo najmanj polovico lastnih sredstev od investicijske vrednosti, da lahko z gradnjo pričnemo. Med občani obeh krajevnih skupnosti je prisotna bojazan, da bo dograditev ene šole izvedena na račun druge. To še posebej

no, ker dotok samopriskpevka in druge stabilizacijske omejitve vplivajo na zmanjšanje planiranih sredstev, zato moramo plan ponovno ovrednotiti.

Do 30. novembra 1982 smo občani zbrali 51.025.466 din samopriskpevka.

Obstaja še nepotrjen predlog, da bi pri uporabi sredstev obdržali razmerje med stroški obeh investicij, ocenjenih ob referendumu, ki znaša za Mojstrano 16% in za Koroško Belo 84%. Tudi če bo taka delitev sprejemljiva za obe strani, je predlog zaradi takratnih ocen stroškov, ki dejansko lahko zelo odstopajo, potrebno dopolniti, da se mora vsako etapo investicije tudi funkcionalno, do uporabnega stanja zaključiti.

Ob zaključku enoletne mandatne dobe se gradbeni odbor zaveda, da ga čaka upošabljanje gradnja naslednje etape zaradi znanih predpisov, da se lahko dela le s takim pospeškom, kot ga dovoljuje vsakomesečni dotok samopriskpevka. Poleg tega bomo v letu 1983 morali vrniti brezobrestno posojilo Skupščini občine Jesenice za izgradnjo zaklonišča v višini 10 milijonov din. To bo podaljšalo čas zbiranja potrebnih 50% sredstev za prijavo druge etape investicije v eni od obeh šol.

V teh pogojih potrebujemo tvorno sodelovanje vseh pristojnih dejavnikov, ki naj ima le en namen: v najkrajšem času z racionalno uporabo sredstev odpraviti pereče šolske probleme in zaključiti izgradnjo objektov iz sredstev drugega samopriskpevka.

Vsem občanom Jesenic želimo veliko delovnih uspehov in osebne sreče v novem letu 1983.

Za gradbeni odbor
Anton Grošelj

PROSLAVA OB DNEVU JLA IN 30-LETNICI ZRVS

V torek, 21. decembra, je bila v osnovni šoli Tone Čufar na Plavžu osrednja občinska proslava ob prazniku dneva JLA - 22. decembra in 30-letnici ZRVS. Proslave so se poleg delovnih ljudi in občanov udeležili tudi predstavniki Skupščine občine Jesenice, predstavniki družbenopolitičnega življenja, obrambnih struktur, predstavniki JLA, obmejnih enot in rezervni vojaški starešine.

Slovesno in mogočno je zadonela himna, ki jo je izvajal pihalni orkester Jeseniških železarjev. Zbranim je za tem spregovoril predsednik OK ZSMS Tone Požar in med drugim dejal:

Jutri, 22. decembra, ima naša armada praznik kot spomin na tiste zimske dni leta 1941, ko je bila v majhnem bosanskem mestecu Rudu ustanovljena 1. proletarska partizanska brigada.

To je bil začetek izgradnje močne armade, ki se je kalila v težkih bojih druge svetovne vojne. S tako bogatimi izkušnjami med našo revolucijo ni bilo težko ustvariti tako dobro usposobljene armade, kot jo imamo danes. Visoka stopnja usposobljenosti, moderna oborožitev, visoka moralna zavest pripadnikov JLA, so jamstvo za varnost naših meja.

Pripadniki naših narodov in narodnosti dobro vedo, kaj je mir in svoboda. Kajti svojo svobodo so si priborili sami. Vsak deseti prebivalec z naših tal je dal življenje v minuli vojni in revoluciji za današnjo samoupravo in neuvrščeno Titovo Jugoslavijo.

Zaradi teh izkušenj in trdnega prepričanja, da bomo naša ozemlja branili pred vsakim agresorjem, smo zgradili širok sistem SLO in družbene samozastite, kjer ima mesto vsak naš občan. Zato ponosno poudarjamo, da je Jugoslavija ustvarila takšno obrambno moč, da noben napadelec več ne bi mogel priti na naše ozemlje, ne da bi se že vnaprej zavedal, da ga čaka dolga in krvava vojna, v kateri mora zmagati ljudstvo, ki se bojuje za svojo svobodo. To namreč potrjujejo tudi izkušnje drugih narodov po svetu.

Ko proslavljamo dan JLA - 22. december, proslavljamo hkrati tudi praznik teritorialne obrambe, civilne zaščite, vsega ljudstva, ki se v okviru koncepcije SLO pripravljajo za to, da bo odločno branilo svojo svobodo in neodvisnost.

Velik delež v sistemu SLO nosijo mladi in prav usposabljanje teh moramo v bodoče nameniti več pozornosti. To so pokazale tudi razprave na pravkar končanem XI. kongresu ZSMS in ZSMJ, kjer je bilo ugotovljeno, da je pomanjkljivosti in neenotnosti pri usposabljanju mladih, posebno ženske populacije, ki je bila do sedaj pri aktivnem vključevanju v sistem SLO in družbene samozastite potisnjena na stranski tir.

Ne smemo pozabiti organizacije, ki ima prav tako velik pomen pri

usposabljanju v sistemu SLO, to je zveza rezervnih vojaških starešin, ki letos praznuje 30-letnico svojega obstoja in danes v Sloveniji šteje že okoli 67.000 članov. V akcije, ki jih pripravlja sama ali v sodelovanju s ZSM in ZB NOV se vključuje veliko število občanov in s tem prispeva k večji usposobljenosti in zavesti ljudi. Prav usposabljanju in dograjevanju sistema SLO in družbene samozastite moramo danes posvečati več pozornosti saj se svetovna situacija zaostre, tako gospodarska kot politična.

Tudi Evropa ni imuna za ekonomske in politične krize, kar dokazuje primer Poljske, vse bolj aktivna teroristična dejavnost in nacionalistični izgredi, kateri so prisotni tudi pri nas, predvsem na Kosovu. Mi pa prav dobro vemo, da smo močni samo, če smo enotni, zato moramo še bolj krepiti bratstvo in enotnost med narodi in narodnostmi, ker v zadnjem času sovražniki našega socialističnega samoupravnega sistema in celotne Jugoslavije poskušajo na vse mogoče načine rušiti enotnost med narodi in narodnostmi.

V imenu Skupščine občine Jesenice, družbenopolitičnih organizacij in v svojem imenu je čestital ob prazniku JLA vsem enotam JLA, vojakom in starešinam z željo za še boljše delo in doseganje še boljših rezultatov. »Kajti nikoli ni tako dobro, da ne bi moglo biti še boljše«, je na koncu še posebej poudaril slavnostni govornik.

Na proslavi so bile podeljene tudi plakete in številna priznanja prizadevnim s področja dela ZRVS, teritorialne obrambe, SLO in družbene samozastite. Venček partizanskih pesmi je izvajal pihalni orkester Jeseniških železarjev pod vodstvom dirigenta podpolkovnika Ivana Knifca. Recital domoljubnih pesmi so izvedli učenci OS Tone Čufar. Pevski zbor te šole je pod vodstvom Mire Mesarič zapel venček borbenih pesmi. Proslavo so zaključili s Korošnico 14. divizije, ki jo je izvajal pihalni orkester Jeseniških železarjev.

Organizatorji in izvajalci kulturnega programa so se zelo potrudili, da je proslava v celoti uspela. Žal je v dvorani zopet ostalo večje število praznih sedežev, ki so samevali in zaman pričakovali občane iz obsežnega naselja na Plavžu. In k temu lahko dodamo samo še to, da so bili številni občani zopet prikrajšani za uro dobrega programa in kulturnega užika.

J. Urh

JOŽE JELOVČAN DOBITNIK ZLATE PLAKETE ZRVS JUGOSLAVIJE

Republiška konferenca ZRVS Slovenije je ob dnevu JLA, 22. decembra in 30-letnici ZRVS podelila Jožu Jelovčanu (posmrtno) zlato plaketo ZRVS Jugoslavije. Pokojni Jože Jelovčan je dolga leta deloval na odgovornih mestih v organizaciji ZRVS. S svojim delom in aktivnostjo je dal izjemno velik prispevek pri strokovnem usposabljanju rezervnih vojaških starešin, krepitvi SLO, družbene zaščite in družbenopolitičnega sistema.

OSTALI DOBITNIKI PLAKET IN PRIZNANJ OB DNEVU JLA

Zlato plaketo ZRVS Jugoslavije: dr. Primož Vidali, rezervni kapetan, KO ZRVS Plavž;

Zlati znak ZRVS Jugoslavije: Rafael Caf, rezervni kapetan 1. razreda, KO ZRVS Plavž in Stanko Potočnik, rezervni major, KO ZRVS Mojstrana.

Priznanje občinske konference ZRVS Jesenice: osnovna šola Tone Čufar Jesenice, Ciril Cenček, rezervni kapetan, KO ZRVS Javornik, Tomaž Klinar, rezervni kapetan, KO ZRVS Plavž, Janko Kobentar, rezervni vodnik, KO ZRVS Plavž, Marjan Kristan, rezervni kapetan 1. razreda, KO ZRVS Podmežakla, Sašo Piber, rezervni vodnik, KO ZRVS Koroška Bela in Marjan Ulčar, rezervni kapetan, KO ZRVS Podmežakla.

Občinsko priznanje za SLO in družbeno samozastito: trgovsko podjetje Zarja, Ida Stražisar in Alojz Kalan.

Posebno priznanje teritorialne obrambe Gorenjske je prejel Milan Polak, rez. podpolkovnik.

Za izredne uspehe pri izvrševanju nalog v urejanju in vzgoji, krepitvi moralopolitične enotnosti ter bojne pripravljenosti štabov in enot teritorialne obrambe so dobili pohvale:

- od komandanta RS TO (odr. št. 94/117): Stanko Potočnik, rez. major, Rajko Pernel, rez. vodnik 1. razreda;

- od komandanta PS TO (odr. št. 9-3): Ciril Cenček, rez. kapetan, Milan Kozan, rez. poročnik, Darko Katrašnik, rez. podporočnik, Marjan Cuznar, rez. vodnik 1. razreda, Aleš Lagoja, rez. vodnik 1. razreda in Franjo Kragolnik, rez. vodnik;

- od komandanta OS TO: Martin Čufer, Iztok Sedej, Dragan Gorišič, Branko Suvak, Marjan Čufar, Branko Stravs, Djuro Pirija, Drago Pančur, Peter Roderger in Fahrudin Ključanin.

Sproslave ob dnevu JLA - mladinski pevski zbor osnovne šole Tone Čufar, ki ga vodi zborovodkinja Mira Mesarič (Foto J. Urh)

JANEZ JAMAR NOVI PREDSEDNIK OBČINSKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV JESENICE

Člani občinskega sveta zveze sindikatov občine Jesenice so na zadnji seji izvolili novega predsednika občinskega sveta, in sicer Janeza Jamarja iz jeseniške železarne.

Pred tem je dosednji predsednik Branko Iskra orisal delo sindikatov v jeseniški občini v zadnjem obdobju. Navedel je vrsto uspehov, ki so okrepili moč sindikata v sedanjem zaostrenem gospodarskem položaju v jeseniški občini, opozoril pa tudi na neodgovornost predvsem pri uresničevanju programov gospodarske stabilizacije.

Novoizvoljeni predsednik Janez Jamar je poudaril, da bo potrebno še naprej krepiti vlogo sindikata, v delo osnovnih organizacij zajeti čim širši krog delavcev, pomembno pa bo predvsem dosledno uresničevanje aktivnosti v boju za gospodarsko sta-

bilizacijo, za večji izvoz ter uresničitev vseh ostalih nalog za doseganje boljših delovnih rezultatov.

Na seji so zatem delegati občinskega sveta še obširno spregovorili o neizkoriščenih možnostih jeseniškega gospodarstva pri uresničevanju osimskih sporazumov. Govorniki so poudarili, da se mora jeseniško gospodarstvo v vseh možnih oblikah vključiti v blagovno menjavo na meji obeh dežel Italije in Avstrije. Veliko možnosti obstaja na področju gostinstva in turizma, ostalih gospodarskih panog in tudi družbenih dejavnosti.

J. R.

SREČANJE BORCEV IN AKTIVISTOV OB 40-LETNICI GORENJSKEGA ODREDA

V petek, 25. decembra, je bilo v osnovni šoli Gorenjskega odreda v Žirovnici srečanje borcev in aktivistov, ki so delovali med NOB v okviru Gorenjskega odreda. Od takrat do danes je preteklo namreč že štirideset let. Vsi še živeči člani so aktivno sodelovali v Gorenjskem odredu, po katerem se imenuje tudi naša šola. Zato ni naključje, da so se sestali prav v Žirovnici.

Srečanje se je začelo ob štirih popoldne v jedilnici. Najprej je prisotne pozdravil Marjan Jemec - ravnatelj šole. Izrazil je željo, da bi se ob krajšem kulturnem programu, ki ga bodo izvajali učenci, dobro počutili. Zatem je bil na vrsti krajši govor tovariša Ivana Jana o zgodovini Gorenjskega odreda.

Kmalu smo bili na vrsti nastopajoči. Mladi folkloristi so zaplesali poskočne istrske plesne, nad katerimi so bili prisotni zelo navdušeni. Pevski zbor je zapel nekaj pesmi in tudi

recitatorji smo se potrudili poživiti program. Folkloristi so zaplesali še zadnji ples, nakar smo se od borcev in aktivistov NOB poslovili.

Predsednik občine je večini borcev podelil častna priznanja za aktivnost, nakar so se borci ob kozarčku in jedi pomenkovali o svojih doživetjih še dolgo v noč.

Helena Zalokar,
novinarski krožek,
OS Gorenjskega odreda
Žirovnica

Sredi Rateč (Foto B. Blenkuš)

NOV VRTEC V MOJSTRANI ZA 80 OTROK

V soboto, 18. decembra, smo v Mojstrani odprli nov otroški vrtec, ki je bil zgrajen s sredstvi drugega občinskega samoprispevka. To je prvi dokončan objekt iz sredstev samoprispevka, ki je bil izglasovan v juniju 1981.

Od začetka del do vselitve je minilo le štiri mesece, kar je zelo kratek čas. Zgradba je montažna, dobavitelj pa je bil Marles iz Maribora. Poleg Marlesa so sodelovali pri izgradnji še: Gradis Jesenice, Elim Jesenice, Elektro Žirovnica, Vodovod Jesenice, PTT Kranj in še nekateri drugi.

Vsi izvajalci del so se zelo potrudili in so dela opravili do postavljene roka. Še posebej se je izkazal Elim z Jesenic, ko je sredi novembra zamenjal kurilne naprave v šoli v štirinajstih dneh. S tem so delavci Elima skrajšali neprijetno prezebanje otrok v neogrevani šoli.

Vrtec ima tri igralnice, sprejemnico z garderobo, izolirno sobo, metodični kabinet, razdelilno kuhinjo, shrambo za živila, shrambo za umazano perilo, postajo za ogrevanje in sanitarije. Skupne uporabne površine je 380 kv. metrov. Zmogljivost vzgojno-varstvene enote je 74 do 84 otrok v varstvu.

Po zaslugi solidarnosti vseh delovnih ljudi v jeseniški občini je problem otroškega varstva v KS Dovje — Mojstrana za nekaj časa rešen. Zaupanje vseh tistih, ki so glasovali za samoprispevek, je bilo upravičeno. S skupnimi močmi je mogoče reševati nujne potrebe delovnih ljudi. Ena takih potreb je tudi potreba po organiziran in sistematski predšolski vzgoji otrok.

Z izgradnjo vrtca je bil izpolnjen program prve etape gradnje iz samoprispevka v Mojstrani. V drugi etapi je načrtovana izgradnja prizidka k šoli, ki bi vseboval: jedilnico in kuhinjo, dve učilnici in garderobe ter sanacijo strehe na obstoječi stavbi.

Težave s prehrano so se namreč z izgradnjo vrtca v šoli še povečale. Vrtec ima namreč le razdelilno kuhinjo, zato bo potrebno dovažati kosila iz hotela Triglav, kar pa bo znatno dražje. To razliko v ceni bo morala kriti Skupnost otroškega varstva Jesenice.

Zaradi težav s prehrano, prostorske stiske učencev k razredni stopnji in zaradi škode, ki jo povzroča zamakanje strehe, je naloga gradbenega odbora, da čimprej prične v Mojstrani z drugo etapo gradnje.

V imenu krajevnih skupnosti Dovje — Mojstrana in vseh sedanjih in bodočih staršev, ki bodo uporabljali vrtec za svoje otroke, se zahvaljujem delovnim ljudem, ki so prispevali svoj težko zaslužen denar za izgradnjo vrtca. Zahvaljujem se tudi vsem, ki so pomagali pri agitaciji za samoprispevek in gradbenemu odboru s predsednikom Antonom Arhom na čelu. Gradbenemu odboru želim srečno roko pri izbiri odločitve ob nadaljnji gradnji in več podpore družbenopolitičnih organizacij v občini kot doslej.

Ravnatelj
Emil Brezavšek

SREČANJE INVALIDOV

Invalidi in naši svojci smo se že po tradiciji srečali ob zaključku leta 18. decembra v restavraciji Kazina. Povabili smo tudi člane pobratenege društva invalidov iz Raven, ki so se povabili odzvali in nas povabili, da jim drugo leto obisk vrnemo.

Pozdravni govor je imela predsednica Društva invalidov Jesenice Marica Potočnik, ki je, kakor tudi tajnik in drugi člani odbora, skrbela za odlično počutje nas vseh Stiski rok ob snidenju in sreča v očeh prisotnih sta pričala o njihovem zadovoljstvu. Invalidu pomeni mnogo, če se lahko s kom pogovori o svoji bolezni in drugih problemih in da vsaj za hip pozabi na svoje težave. Najbolj lahko razume invalid drugega invalida, ki poleg svojcev najbolj razume težave.

Nekateri so se tudi zavrteli ob poskočnih vižah »škofjeloskih Jurč-

kov«, ki so skrbeli za splošno zabavo in smeh.

Marsikateri invalid ne gre v družbo, ker se počuti zapostavljenega. Kajti kdor je zdrav, težje razume stiske tistega, ki ga je invalidnost potisnila med štiri stene. Ljudje smo pač taki, kot smo in radi pozabljamo na druge, ki ne morejo v družbo kot zdravi. Zato je tembolj koristno, da smo združeni v društvu in s skupnimi močmi premagujemo težave in odtujenost.

Hvala organizatorju za prijeten večer.

Udeleženka srečanja

POHVALE ZA PRIZADEVANJA V AKCIJI »LEPE ROŽE IN VARSTVO OKOLJA«

Minilo je trinajst let, odkar Turistično društvo Jesenice posepuje akcijo za lepe rože in varstvo okolja. Posebna komisija je tudi v letu 1982 dvakrat pregledala celotno območje: prvič za tekmovalne v okviru občine, drugič pa za oceno prizadevnosti prebivalcev v okviru delovanja društva.

Komisija in upravni odbor sta se odločila, da bosta tudi za leto 1982 podelila najbolj in najdalj prizadevnim na tem področju častne značke, zelo prizadevnim pisna priznanja in pohvale. Častne značke, ki jih bo okrog 20 in pisna priznanja, ki jih bo približno 80, bodo podelili na letni skupščini marca 1983 in bodo imena prejemnikov takrat tudi javno objavljena. Imena prebivalcev, ki so prejeli pohvalo, bodo postopoma objavljena po krajevnih skupnostih oziroma po naseljih.

Tokrat objavljamo imena prebivalcev Koroške Bele, ki so bili posebno pohvaljeni za svoja izredna prizadevanja, da bi bilo to območje Jesenic čim lepše: Tatjana Alič, Sonja Anderle, Marija Bambič, Anica Beden, Andrejka Beg, Francka Berce, Minka Bohinc, Joža Borse, Rozka Bučar, Marica Burnik, Ana Čimžar, Pavla Drab, Rezka Erzar, Franc Frlež, Marica Frelih, Jelena Grintov, Jurij Herman, Alojz Hočevnar, Fehim Hodjić, Ivana Jereb, Olga Kravanja, Vilma Kejžar, Ana Klinar, Branka Konič, Ivanka Konič, Rozka Konič, Marija Korošec, Ančka Koselj, Minka Kovač, Mara Kozamernik, Mimi Kozjek, Ana Lajnšek, Mirko Lasnik, Liko Vehbi, Marija Likozar, Milka Malej, Milena Markelj, Pavla Markelj, Alenka Martinuč, Anica Murnik, Cilka Noč, Ivana Noč, Angela Novak, Pavla Papež, Ilinka Petrič, Franc Piber, Milka Podobnik, Ivica Rekelj, Lucija Rožič, Ida Smolej, Milka Smolej, Nevenka Smolej, Peter Smolej, Zinka Smolej, Marija Svetina, Vera Svetina, Anica Šest, Kati Silar, Jerca Šimnic, Ivanka Škrinjar, Elica Šporn, Feliks Štefanciosa, Ivanka Vidic, Vlasta Vidic, Elza Vidmar, Ivanka Vidmar, Ivanka Urh.

B. B.

KLUB SAMOUPRAVLJALCEV JESENICE PRESEGEL PLANIRANO VIŠINO IZOBRAŽEVALNIH OBLIK

Po samoupravnem sporazumu o temeljih plana Kluba samoupravljalcev Jesenice za to srednjeročno obdobje veljajo za izobraževalne oblike naslednje oblike dela: samoupravljalške šole, seminarji, tečaji in predavanja. Načrtovali so: dve šoli za samoupravljalce, 23 seminarjev, pet tečajev in štiri predavanja.

Že v novembru je bilo doseženo in preseženo število načrtovanih seminarjev, konec decembra pa so rezultati taki:

— dve samoupravljalški šoli (za mlade samoupravljalce iz krajevnih skupnosti in za mlade delegate);

— 29 seminarjev (trije seminarji o gospodarski stabilizaciji, dva seminarja za pedagoške delavce, trije seminarji za člane samoupravnih organov iz Gradbinca, Golice in Tehničnega biroja, en seminar za člane disciplinskih komisij, 18 seminarjev za delegate, en seminar za člane odborov za delovna razmerja in en seminar za mlade samoupravljalce);

— 12 tečajev (trije tečaji za hišne svete, eden o gospodarski stabilizaciji, trije tečaji za tehnične delavce, en tečaj za administrativne in finančne delavce, dva tečaja za sodelavce glasil, en tečaj za člane odbora za delovna razmerja in en tečaj za delegate zdravstvene skupnosti);

— štiri predavanja (eno za hišne svete v KS Plavž, eno za delavce Kovina, dve za pedagoške delavce).

Iz dosedanjega dela kluba samoupravljalcev izhaja usmeritev za prihodnje leto. Največ izobraževalnih oblik bo namenjenih delegatom, in sicer delegatom sedmih samoupravnih interesnih skupnosti, delegatom

za zbor krajevnih skupnosti in delegatom za zbor združenega dela Skupščine občine Jesenice. Razgovori, ki jih je klub samoupravljalcev izvedel s člani odbora za samopravno delavsko kontrolo, so poudarili, da je usposabljanje teh organov stalna na-

loga pri izobraževanju samoupravljalcev. V več kot petih letih delovanja je klub razvil kot stalno obliko dela izobraževanje članov delavskih svetov in drugih samoupravnih organov. Zanimariti ne smemo izobraževalnih oblik za samoupravljalce iz krajevnih skupnosti, kjer se odločajo za krajše oblike, predavanja in tečaje. V sodelovanju z OK ZSMS Jesenice pa pripravljajo samoupravljalško šolo o metodah družbenopolitičnega in samoupravnega dela.

M. V. M.

ZAKLJUČENO JE IZOBRAŽEVANJE DELEGATOV ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI

V ponedeljek, 20. decembra, se je končal prvi del zadnjega seminarja za delegate zdravstvene skupnosti, ki ga je organiziral Klub samoupravljalcev Jesenice in izvedla delavska univerza Viktor Stražišar z Jesenic. Druga dela namreč zaradi zadržanosti predavateljev iz zdravstvene skupnosti ni bilo mogoče izvesti.

Uspešneje sta se končala prva dva seminarja v času od 6. do 7. decembra in od 13. do 14. decembra, čeprav s skromno udeležbo. Število udeležencev iz meseca v mesec upada. Ko smo zaključili z izobraževanjem delegatov izobraževalne skupnosti, je bilo udeležencev 93, na seminarje za delegate skupnosti otroškega var-

stva je prišlo 71 udeležencev, delegatov zdravstvene skupnosti pa je bilo le še 42.

Ugotovimo lahko, da se izboljšuje udeležba delegatov iz Železarne in iz krajevnih skupnosti, iz ostalih organizacij in skupnosti pa je udeležencev manj. Udeležba na zadnjem seminarju je bila naslednja:

ŽELEZARNA: TOZD Plavž — 3, TOZD Valjarna debele pločevine — 1, TOZD Strojne delavnice — 1, TOZD Elektrode — 2, TOZD Hladna valjarna Bela — 3, TOZD Jeklovlek — 2, TOZD Energetika — 1, TOZD Družbena prehrana — 2, TOZD Remontne delavnice — 1, TOZD Vzdrževanje — 1, DS KO-FI — 2, SKUPAJ 19.

OSTALI: Gorenjska oblačila — 1, Integral — 2, Golica — TOZD Rožca — 1, Golica — TOZD Zarja — 1, Golica — TOZD Delikatosa — 1, Iskra — 4, Gradis — 1, Zdravstveni dom — 1, Bolnica Jesenice — 1, SKUPAJ 13.

KRAJEVNE SKUPNOSTI: KS Plavž — 1, KS Sava — 1, KS Dovje — 4, KS Kranjska gora — 3, KS Javornik-Koroška Bela — 1, SKUPAJ 10.

Kljub slabšim rezultatom v decembru pa pregled izobraževalnih oblik za delegate v letu 1982 kaže ugodnejšo sliko: osem izobraževalnih oblik za vodje delegacij, štirje seminarji za delegate izobraževalne skupnosti, štirje seminarji za delegate skupnosti otroškega varstva in tri izobraževalne oblike za delegate zdravstvene skupnosti. Če pristejemo še delegatsko šolo za mlade samoupravljalce, je bilo dvajset izobraževalnih oblik za delegate.

M. V. M.

PROSLAVA OB DNEVU ARMADE

Na karavli Edvard Kardelj-Krištof Bevc pod Pečjo, na tromeji, v krajevni skupnosti Rateče, je bila ob 22. decembru — dnevu Jugoslovanske ljudske armade, krajša slovesnost, katere so se udeležili predstavniki mejne milice, carine, občinske konference ZSMS Jesenice in Skupščine občine Jesenice.

Graničarje so obiskali tudi krajan Rateč, rateški mladinci, predstavniki krajevnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij iz Rateč ter pokrovitelji karavle Edvard Kardelj. Pokrovitelji karavle so vojakom izročili darila, graničarji in mladina pa so izvedli kulturni program, vsi skupaj pa so se zadržali na karavli v krajšem pogovoru. Slovesnost je bila tudi na karavli Slatina, ki je ravno tako v krajevni skupnosti Rateče.

Krajan Rateč in graničarji obeh karavli v krajevni skupnosti med seboj vedno bolj sodelujejo. Sodelovanje se iz leta v leto razširja, posebno še z mladimi, ki skupaj z graničarji pripravljajo razne proslave ob državnih praznikih.

A. Kerštan

OB DNEVU JLA

41 let je minilo, odkar je bila v bosanskem mestecu Rudi ustanovljena prva proletarska brigada, ki je pomenila temelj naše partizanske vojske. Ob prazniku jugoslovanske ljudske armade je 22. decembra delegacija OŠ Gorenjskega odreda iz Žirovnice odšla v karavlo Matija Verdnik-Tomaž.

S seboj smo odnesli darilo in čestitko. Vojaki so se nas razveselili. Odšli smo v njihovo jedilnico. Postregli so nam s pijačo. Takoj za nami so se začele zbirati delegacije delovnih organizacij. Čas je hitro mineval in kmalu se je začela proslava. Polkovnik je prebral poročilo o dosežanem delu in dosežkih vojakov. Našel je tudi priznanja, ki so jih pridobili v tej vojaški enoti. Na koncu je še podelil priznanja posameznikom, ki so bili najbolj prizadevni. Vsi skupaj smo jim čestitali ob njihovem prazniku.

Marjana Drole,
novinarski krožek,
OŠ Gorenjskega odreda
Žirovnica

DELAM V PIONIRSKI HRANILNICI

Prve zametke organiziranega šolskega hranilništva na Slovenskem najdemo v prispevku naprednega slovenskega učitelja in vzgojitelja Petra Musija. Ta je že leta 1844. v Kmetijskih in rokodelskih novicah objavil članek Hranilnice šolanjskih učencev. Z njim je opozoril na vzgojni pomen varčevanja. Od leta 1977 podeljuje svet mentorjev za mladinsko varčevanje Musijevo značko za prizadevnost v tej dejavnosti.

Musijevo tradicijo nadaljujemo tudi na naši šoli. Med mnogimi krožki in dejavnostmi deluje pod mentorstvom tovarišice Metke Rojnik tudi pionirska hranilnica. Tu pridni varčevalci vlagamo in dvigamo denar ter enkrat mesečno prejmemo kot spodbudo in pozornost darilce Ljubljanske banke. Posebno varčevalce iz nižjih razredov to izredno razveseli.

V pionirski hranilnici delam drugo leto. To delo me zelo veseli. Ker je varčevalcev mnogo, smo se delavci pionirske hranilnice razdelili v dve skupini, ki delujeta izmenično ob torkih, četrkih in sredo. Pri tem delu moramo biti hitri in natančni, kajti pred vrati stoji dolga vrsta šolarjev, ki nestrpno čakajo na vlogo ali dvig. Denar najprej preštejemo in napišemo specifikacijo, nato vpišemo polog ali dvig v kartoteko in hranilno knjižico, potem pa to prepisemo še v dnevnik. Varčevalci lahko prihajajo od 12. ure do 13.30. Na koncu vse specifikacije in kartoteko še enkrat pregledamo. Če se zneski ne ujemajo, iščemo napako, ki smo jo napravili med delom. To iskanje je včasih zelo dolgotrajno, zato ostanejo v hranilnici tudi pozno popoldne. Ko pa odnesemo denar v Ljubljansko banko, nas vedno prežema prijetna zavest, da smo neko delo zopet dobro opravili.

Nika Stražišar
OŠ Prežihov Voranc
Jesenice

Frdama na polica v Martuljkovi skupini (Foto B. Blenkuš)

KAKO SMO BILI PRED NOVIM LETOM 1944 PREŠERNOVCI V PARTIZANSKEM ZAPORU

Dobro se spominjam: bil je božič 1943, ko sem s Prešernovo brigado gazil meter in pol, nekje tudi več, globok sneg po Jelovici. Utrujeni smo se ustavili na Selški planini. Star sem bil 17 let in dva meseca, v partizanih pa sem bil šele 14 dni in v tem času sploh nisem videl kruha, hodili pa smo že sedem noči od večera do jutra, da smo se izmikali Nemcem, ki so nas zasledovali.

23. decembra 1943. leta zvečer sem stal strahotno lačen v vrsti, zelo blizu kotla. Bil sem med prvimi in vsak hip naj bi začeli z delitvijo hrane. Tedaj pa je nemška kolona naletela na našo zasedo, prišlo je do obstreljevanja. Ker je bilo že temno, je zaseda Nemce opazila šele tedaj, ko so bili pri prvih hišah na Jamniku, kamor je brigada prispela zjutraj. Umakniti smo se morali tako hitro, da so kuharji pred našimi očmi zlihi večerjo v sneg. Jaz sem zaradi neizkušenosti stekel v sobo po svojo opremo, starejši partizani pa so planili h kotlu in skupaj s snegom basali v nahrbtnike in žepe kuhan fižol, krompir in meso.

Med pohodom po zelo strmi poti na Jelovico je močno snežilo in najprej je spodrsnilo otovorjenemu konju, ki se je peljal najmanj sto metrov po grapi navzdol. K sreči je ostal nepoškodovan. Manj sreče pa je imela mula pred menoj, ki je nosila minometalec. Padla je in zdrsula po plazju navzdol, dokler ni zadel v drevo in se ubila.

Predhodnica na čelu kolone se je menjavala na približno deset do petnajst minut, ker je bilo treba gaziti visokolec. Kako težavna je bila pot, pove to, da smo od Jamnika do Selške planine na Jelovici hodili približno 15 ur. Tam so pozvali prostovoljce, ki naj bi šli v neko bohinjsko vas po hrano. Hudo lačen sem se javil in na pot nas je odšlo kakih osemdeset. Javi sem se samo zato, ker sem upal, da bom v Bohinju dobil kakšen kosček kruha. In res sta poveljnika, ki sta nas vodila, v neki hiši (spominjam se le, da je bilo to prva vas, v katero smo prišli ta božični večer in da je bila podolgovata, v kateri pa smo bili, nikoli nisem zvedel) po vrsti vsakemu odrezala velik kos kruha in slanine. V nobeni hiši ničesar nismo vzeli na silo, vse je bilo organizirano po hišah od tamkajšnjih terencev. V prazne nahrbtnike smo nabasali fižol in krompir in s seboj peljali dve kravi. Tudi v snežnem gazu nam kravi nista delali težav in smo jih srečno pripeljali na Selško planino okoli polnoči (točno na božič) in zvečer je bila večerja že kuhana, v kotlih pa več mesa kot krompirja in fižola. Imel sem bolj majhno porcijo in sem bil že šestič v vrsti kot »repetaš« (v vrsti nas je bilo le še okoli petnajst, vsi drugi so se že našitili, sicer pa so novinci pri vojaki vedno bolj lačni kot starejši vojaki), ko me pokliče komandir čete Golob, doma iz Farjega potoka pri Železnikih (leto dni po vojni se je na Štajerskem smrtno ponesrečil z motornim kolesom). Rekel mi je, da nas je šest premeščenih k intendanturi 31. divizije in da bomo s kurirjem takoj odpotovali na Primorsko, zato se naj takoj javim v štabu brigade. In tako sem zapustil Prešernovce. Priznam, nekoliko razočaran, ker Gorenjci nismo radi zapuščali Gorenjske. Toda minilo je le nekaj dni življenja na Primorskem, ko sem temeljito spremenil mišljenje. Že mesec dni za tem je ob neuspešnem napadu na Železnike največ izgub imela prav četa, v kateri sem bil, vse tedaj ujet partizane pa so Nemci odpeljali v Begunje in jih že čez nekaj dni postrelili, kar sem prejšnji teden videl v zaporniški (begunjski) knjigi v Gorenjskem muzeju.

27. decembra 1943 smo se javili v štabu divizije, ki je bil v vasi Planina nad Cerknim. Ko smo čez Blego prispeli na obronke Črnege vrha in zagledali Novake, Leskovic in dolino proti Želini, sem prvič videl Primorsko: sončno in brez snega.

Intendant 31. divizije je bil Ivan Soklič-Remi iz Žirovnice. Topel stisk rok z rojakom in starim borcem je bil obetaven. Najprej nas je poslal v kuhinjo, kjer smo se dobobra najedli, potem pa nam je dejal, da bomo stalno v Novakih, dobili bomo dve muli, s katerimi bomo iz Selške in Poljske doline nosili material in hrano za potrebe divizije in korpusa. Dejansko smo prve štiri mesece nosili hrano in drug material izključno samo za bolnico Franjo, potem pa še za partizanske delavnice in skladišča na Cerknjanskem. Da bomo nosili za bolnico, ki je bila prav tiste dni ustanovljena, je bila skrivnost. Mi smo nosili vse do Podnjivca, od tam pa je do bolnice le še nekaj minut. Rekli so nam, da bodo do tja prišli divizijski ali korpusni kurirji in odnesli prineseno napre, kamor je namenjeno. Aprila 1944. leta, ko je bila bolnišnica napadena in to tri dni po končani ofenzivi (prišli so iz Sorice,

misleč, da so v tisti grapi naša skladišča in so hoteli le plen, med njimi je bilo nekaj domačinov iz Sorice), so nas poklicali na pomoč. Tedaj sem bil prvič v Franji in nimalo sem bil presenečen, ko sem tam videl stvari, ki smo jih mi prinesli čez Blegoš, na primer, kante za mleko, v katerih smo prinesli med iz Selške doline, zaboje s suhimi krhlji in hrškami, tekstilno blago, ki ga je v akciji v Stražišču zaplenila Prešernova brigada. Prepoznal sem vreče z moko in še marsikaj, tudi večjo steklenico s češnjem žganjem iz Poljske doline.

Po takratnih pisanih in nepisanih predpisih so nam v brigadi pred odhodom na Primorsko vzeli orožje. Intendant Soklič nam je, ko smo se mu javili, napisal naročilnico za skladišče orožja, ki je bilo blizu Cerknega, za pet pušk, strojnico, strelivo in nekaj bomb. Strojnico je prostovoljno prevzel v roke delavec jeseniške železarnice Silvester Frčej iz Zg. Gorij (Višelnica), ki zdaj kot upokojenec že devet let pase živino na pokljuških planinah. In drugo naročilnico za obleke, za titovke in čevlje (le za tiste, ki smo bili slabo oblečeni). Siklič nam je povedal, kje naj se v Cerknem zglasimo, da vse to dobimo.

Verjeli ali ne, toda tedaj je v Cerknem delala še privatna gostilna, ki je za lire prodajala vino. Pomislil sem na mamo, ki je pred mojim odhodom v partizane tako jokala, rekoč, da bom kmalu umrl od prehlada v taki zimi. Jaz sem pa hodil po Cerknem svoboden, pa še v gostilno smo šli. Ko smo se spet znašli na cesti, nas je ustavila patrolja komande mesta in ker nobenega od nas ni poznala, oblečeni pa smo bili tudi drugače kot tamkajšnji partizani (jaz kot mlad partizan sploh še nisem imel titovke), je zahtevala prepustnice za gibanje po terenu. Nobeno pojasnilo ni zaleglo. Odpeljali so nas v komando mesta in na lep način rekli, naj malo počakamo v neki sobi. Čakamo in čakamo, od komande pa nikogar, da bi mu pojasnili, da smo prišli z Gorenjske na Primorsko, da bomo odšli imeli stalno bivališče v Novakih. Ko sem hotel skozi vrata, opazim pred vrati dva stražarja: »Nazaj«, ukazeta, »pa da si čisto tiho«.

Fantje, zaprti smo, aretirani, rečem. Nemo smo se spogledovali in se čudili. Skozi okno smo zrl v mimosedeče partizane domačine. Vsa Gorenjska je bila zasnežena, tu pa so nekateri podnevi hodili kar v srakah, tako je bilo toplo.

SPOZNAJMO ORFFOV ORKESTER

V osnovni šoli Gorenjskega odreda v Žirovnici že nekaj let deluje Orffov orkester, v katerega je vključenih približno trideset učencev. Skoraj vsak obiskuje glasbeno šolo. Naš mentor je tovariš Slavko Mežek.

Začetnik skladb, prirejenih za Orffov orkester, je bil Karel Orff. Živel je v Nemčiji, lansko leto pa je umrl. Zapustil nam je veliko lepih skladbic, ki so napisane za Orffova glasbila.

Ti instrumenti se delijo v dve skupini. V skupino melodičnih instrumentov spadajo alt in sopran ksilofon. Tako se imenujejo zato, ker imajo lesene ploščice, po grško pa se reče lesu »ksilos«. V to skupino spadata tudi sopranski in altovski zvonček, ki imata kovinske ploščice.

V drugo skupino spadajo ritmična glasbila. To so bobni, palčke, činele, triangli, lahko pa tudi druga »glasbila«, ki jih naredimo sami.

Ob Orffovih skladbah lahko poje- mo, plešemo ali pa jih spremljamo s ploskanjem, cepetanjem, tleskanjem in udarjanjem ob kolena. Karel Orff je to poimenoval lastna zvočila.

Čez približno tri ure je vstopil nek komandant in nam povedal, da je poslal kurirja v štab divizije glede naših podatkov. Pojasnil nam je, da nihče ne sme hoditi naokrog brez veljavne, podpisane in žigosane prepustnice. Rekel nam je, da moramo takoj nazaj v Planino po prepustnico. Uro peš v strmino. Intendant Remi se je pridružen hahljaj, saj je bil on kriv, da smo bili vsi prvič v »arestu« in to prvi dan, ko smo v življenju sploh bili na Primorskem.

Potem smo dobivali vsak mesec prepustnice za svobodno gibanje po teritoriju 31. divizije. Torej smo lahko hodili po vsej Gorenjski in Primorskem. Vse sem ohranil za spomin do osvoboditve, potem pa so se porazgubile in le po naključju mi je v denarnici ostala ena, ki jo še imam.

Čez tri dni smo pri kmetu Močilarju v Novakih pri Cerknem čakali novo leto. V veliki kmečki sobi, v kateri je bila in je še danes kmečka peč, je bil najprej partizanski miting, potem pa ples. Mladinke so s košarami hodile od borca do borca, ki smo sedeli na klopih ob zidovih sobe in pri peči in vsak je dobil velik kos potice. Tudi dobrega vipavskega vina je bilo dovolj. Ker pri Močilarju ni bilo dovolj kozarcev ali druge posode za vino, sta dve mladinki nosili vino v škafu, borci pa smo ga zajemali kar z zajemalkami. Bilo je veselo in nepozabno. Čeprav nisem znal plesati, so me mladinke zvabile k plesu. Čeprav sem se ob tem mojem prvem plesu v življenju prestopal kot mlad medved, to ni nikogar motilo.

Približno ob štirih zjutraj smo odšli spat v hlev k kmetu Graparju (nas šest bivših Prešernovcev smo v tem hlevu spali tri mesece, dokler ni pogorel, zadet od strelav nemškega letala). V hlevu je bilo šest krav, dva vola, nekaj perutnine in trije prašiči. Tone Čuden iz Gorij (Sp. Laze), zdaj upokojenec jeseniške železarnice, dobre volje od vina, je v hlevu dvakrat s puško ustrelil v zid. Strela sta med zidovi in v jutranji tišini še bolj močno odmevala. Živina se je skušala odtrgati z verig. Stari Grapar je prišel v hlev in nas krepko nadrl. Tudi mi smo se jezili nani, ker je streljal v hlevu.

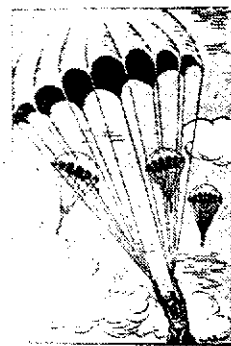
»Ja«, se je opravičeval Tone, »če bi streljal zunaj, bi preplašil vso vas«.

Ko se je živina umirila, je Grapar odšel v hišo, vrnil pa se je že čez nekaj minut s steklenico žganja, peharjem jabol in hlebom kruha.

»Naj vam bo za novo leto, toda nikdar več mi ne plašite živine, pa naj bo tak ali drugačen praznik. Pa srečno novo leto. Če ga dočakamo, bo še svoboda«.

Minilo je še eno novo leto, da se je uresničila njegova in naša želja — svoboda.

Jože Vidic

Bled na naših znamkah

FILATELIJA — LJUBITELJSTVO, VEČKRAT PA TUDI KORISTNA NALOŽBA

Filatelija — zbiranje znamk, je eden najbolj razširjenih hobijev v svetu. Podatki kažejo, da je na svetu skoraj okoli 100 milijonov zbirateljev znamk, ki so se predali temu užitku. Številna so posebna društva, zveze v vseh predelih sveta.

In kdaj so začeli z zbiranjem? Kronika nam pove, da so z zbiranjem začeli takoj, ko so se pojavile znamke. To je že okoli leta 1840. Začeli so učenci šol, najprej z zbiranjem, takoj nato pa še z menjanjem. Skoraj težko je najti učenca ali dijaka, ki ni enkrat poskušal z zbiranjem. Nekaterim se je ta dejavnost prikupila in so se ji predali do svoje starosti, mnogi pa so se seveda navelikali, vendar je zanimivo, da tudi takšni znamke radi zadržijo. Posebno se je razširila filatelija po zadnji vojni. Več je prostega časa, pa tudi malo lažje je z denarjem in z menjavo pa tudi organizirano filatelijo in filatelistov je boljše. Mnogi so odnehali le zaradi velikega števila oziroma serij znamk, ki so jih izdajale posamezne države, da bi s tem služile — še posebej na deviznem trgu. To velja za nekatere vzhodne države. Sedaj je tudi to pojenjalo.

Zaradi izredne razsežnosti so se filatelisti vse bolj specializirali na zbiranje znamk svoje države, ali posamezne države, na znamke s posebnimi motivi: sport, cvetlice, živali, jubileji, državniški, umetniški itd. Zato je v zadnjem času vse več razstav s takšnimi specializiranimi motivi. So pa nekateri, ki zbirajo le posamezne znamke posebne redkosti. Na to pač vpliva seveda denar, ki so ga posamezniki pripravljali žrtvovati za to svoje ljubiteljsko, oziroma koliko ga pač imajo na razpolago. Brez denarja seveda ne gre!

Ko smo že pri denarju, velja pri filateliji skorajda načelo, da vsakdo upa, da bo lahko denar, ki ga je vložil, dobil tudi vrnjen. Če bo prišel v stisko, bo ali prisiljen znamke prodati ali se odpovedati zbiranju. Pri tem pa vsakdo lahko upa, da bo dobil nazaj več, kot je vložil, ker se vrednost znamk stalno povečuje.

To je že drug motiv, ki posameznike privablja: filatelija je namreč tudi koristna naložba. Res teh še ni mnogo, pojavljajo pa se v vse večjem številu, prav po zadnji vojni. Posamezniki so ugotovili, da je zbiranje znamk dolgoročno naložba, ne od danes na jutri in da cene stalno in skoraj za gotovo rastejo. Tudi do

razvrednotenja ne prihaja, saj vrednost znamk v času po zadnji vojni ni nikoli padla, le hitreje se je dvigala kot sicer. In ker tudi tu velja zakon o ponudbi in povpraševanju, povečanje števila filatelistov, kar poveča povpraševanje, vpliva na višje cene znamk. Pri tem gre zares za široko mednarodno tržišče, saj se trg ne zapira na meje ene ali posameznih dežel. In tega se posamezniki zavedajo in zato nekateri kupujejo posamezne znamke, čeprav nimajo sicer kakšnega posebnega nagnjenja do zbiranja. K temu veliko pripomore v zadnjem času vedno večje število »filatelističnih borz«. Teh je sedaj precej že pri nas — vsak mesec v Ljubljani, še več pa jih je v tujini. Tu se menja, prodaja, kupuje — vsakdo lahko pride na svoj račun. Vendar je potrebno pri tem veliko znanja, poznavanja znamk. Zato so se v tujini že davno uveljavili strokovnjaki, ki pomagajo s svojimi nasveti in ocenami začetnikom, pa tudi drugim, da jih ne bi zanesla prevelika vnaša. Poznane so namreč velike ponaredbe znamk, zlasti v vojnem in povojnem času.

Poseben užitek predstavljajo za ljubitelje pa tudi »investitorje« velike mednarodne razstave. Takšna je bila letos junija v najbolj luksuznem predelu Pariza. Vse, kar je vrednega in najbolj redkega na svetu, je bilo mogoče tam videti! Največ zanimanja je bilo za razstavljene znamke angleške kraljevske hiše s prvo znamko, pa z ostalimi izrednimi redkostmi. Zanimivo, da Jugoslavija ni bila neposredno predstavljena na tej razstavi, posredno pa je (po zunanjih zbiralcih) bila po zanimanju še kar pri vrhu. Poleg angleške zbirke je bilo največ zanimanja za znamke turškega imperija. Znamke iz Turčije, med temi Bosna, Makedonija, Grčija in Bolgarija, so bile najbolj iskane, izredno zanimive in zato upravičeno deležne tolikšne pozornosti. Francozi so postregli z dragoceno zbirko »poštni dokumenti Črne gore 1874–1918«. Tako so nas rešili drugi, škoda, saj je zanimanje v tujini za naše zbirke precejšnje.

Božo Benedik

EKIPA RTV LJUBLJANA SNEMALA NA NAŠI ŠOLI

V sredo 22. decembra, je osnovno šolo Gorenjskega odreda v Žirovnici obiskala televizijska ekipa. Že prej smo bili dogovorjeni, da bodo na naši šoli snemali samostojno oddajo.

Zjutraj so se pripeljali s kombijem, postavili luči in kamero in snemanje se je pričelo. Na RTV Ljubljana, v izobraževalni redakciji, so se odločili, da delo osnovne šole predstavijo temeljiteje in bodo zato posneli štiri samostojne oddaje. Na naši šoli so posneli oddajo pod naslovom »V šolo hodimo«. Oddaja naj bi prikazala tisto prijetnejšo stran šole, ki je manj znana, vendar pa pri učencih mnogo bolj priljubljena. Gre za tisto vsebino, ki se odvija izven pouka.

Seznani so nas s scenarijem in pričelo se je snemanje.

Želeli so prikazati delo učencev v interesnih dejavnostih in pri proizvodnem delu. Tako sta najprej dve skupini prikazali, kako teče proizvodnja v okviru pionirskih zadrug. Posneli so izdelovanje merilnih vezi, ki jih izdelujemo za Iskro Otoče, proizvodnjo Rubikovihih kock, najmlajši pa so pokazali spretnost vožljanja in

izdelovanja tapiserij. Folklorna skupina je zaplesala gorenjski ples, Orffov orkester pa je prikazal, kako poteka njihova vaja. Posneli so tudi, kako skrbimo za ostarele krajanje in snemali Grega, ki vsak dan odnaša iz šolske kuhinje starejši ženski kosilo. Videli smo, kako nastaja taka oddaja. Čeprav bo trajala samo pol ure, so snemali ves dan. Luči in kamera so opravile svoje in trema je preprečila hitro snemanje, saj je bilo treba večkrat ponavljati.

Popoldne so se oglasili še na domu pri dveh učenkah, ki hodita v našo glasbeno šolo in še tam posneli nekaj kadrov iz scenarija.

Oddaja bo predvajana v mesecu marcu in ker je bila snemana na naši šoli, jo bomo vsekakor gledali še z večjim zanimanjem.

Mateja Dežman, novinarski krožek, OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica

PREGOVORI IN REKI V ŠALJIVI PREOBLEKI

- Priznam: segel sem globoko v žep — soseda...
- Rekel sem mu v brk; v tvoji glavi je mrk.
- Na koruzi živim — pa kaj: močnik je steber kranjske dežele!
- Lahko te v prah povrnem!
- Kadar visoko letam, me dvignejo še više.
- Skril si sram za tram svoje vile.
- Vlečeš na uho — plačo?
- Najdi se: med tolikimi te ne bodo našli.
- Kar seješ, bodo drugi želi...
- Gasilec pozor: misli se ti krešejo!

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Rodolphe Jaquette: Tusitala ali pustolovsko življenje Roberta Louisa Stevensona. Drž. založba Slovenije 1982.

Naslov tega življenjepisa romana je nekam skrivnosten. Vsi, ki bodo prebrali knjigo do konca, bodo zvedeli, za kaj gre, drugim lahko izdam: tusitala je samoanska beseda in pomeni nekaj takega kot »pripovedovalec zgodbe«. R. L. Stevenson, avtor mnogih zgodb (med njimi prevladujejo take s potopisno in pustolovsko vsebino) pa ni bil zgolj pripovedovalec: hkrati je bil tudi popotnik in pustolovec, oziroma nekaj tem podobnega: velik otrok. Pričujoči roman (čigar avtor je Francoz) se ukvarja s prav to stranjo Stevensonovega življenja in pušča pisateljevanje nekoliko ob strani. To je torej knjiga o Stevensonovih popotovanjih — in hkrati antologija njegovih najboljših potopisnih utrinkov, saj je polna citatov.

Življenjepisni romani imajo svoje lastno občinstvo: radi jih berejo kulturni in znanja željni ljudje. Marsikateri med njimi je morda po svoje bolj uglašen od junakov teh romanov! Kakšen je bil R. L. Stevenson — v kolikor ga lahko spoznamo iz pričujočega romana? Portret na čitnem ovitku nas spominja malce na Paula Gauguina, francoskega slikarja, ki je umrl — tako kot Stevenson — na otoku sredi južnega Pacifika. Vendar Stevenson ni bil ne telesno krepak ne samoziv kot Gauguin: Bil je šibak in bolehen, »slab na pljučih«, vse življenje je bojeval za tuberkulozo, kar ga pa ni oviralo ne pri pitju, ne pri kajenju, ne pri iskanju takih in drugačnih pustolovčin.

Morda bom tega ali onega neodločneža spodbudil k branju Tusitala, če ga spomnim: Stevenson, to je tisti, ki je napisal Otok zakladov — zgodbo, ki je očarala srce prenekaterega mladostnika. Stevenson se je lahko podal na Tihi ocean potem, ko si je s prav to knjigo (in še z nekaterimi drugimi) pridobil slavo in lep kupček denarja. Privoščil si je lahko celo to, da je najel zase jahto! Dotlej pa je pogosto tolkel revščino. Bil je sicer iz premožne družine, nekako se mu je tudi posrečilo, da je končal pravo, vendar odvetniškega poklica nikoli ni opravljal. Pač pa je vsa mlada leta zapravil čas, se pravi pohajkoval po svetu, zahajal v lokale, jedel, pil in hodil na ženskami. In seveda: čedalje več in čedalje bolj uspešno pisal. Bil je očito eden tistih, ki bodisi propadejo ali pa (kar je dosti bolj redko) odkrijejo sodobnikom (in kasnejšim rodovom) svojo naravo, ki je sicer tisti del človekovega »bistva«, ki ga družba odriva, tlačja, taji.

Povest Stevensonovega življenja je povest o raziskovalnem potovanju, o poti, ki je usmerjena k neke- mu skritemu in morda nevarnemu izviru. Del nevarnosti je že v tem, ker lahko na tej poti propadeš kot zavoženec, recimo kot pijanec. Gre pa še za nekaj drugega: tisto, kar boš na koncu odkril, izvir, ki ga boš našel, je prejkone kužen, strupen za človeka naše kulture. Stevenson je svojo pot pravzaprav še kar srečno izvozil. Če bi bil ostal v megleni Britaniji, bi bil pri svoji konstituciji mogoče še prej umrl. Sicer pa bi na tem mestu vse morebitne bralce opozoril: Tusitala od začetka do konca »raste«: vsako naslednje poglavje je zanimivejše od prejšnjega. Ne gre le za to, da bi se pisatelj med pisanjem ogreval, niti ne za to, da se tudi bralec čedalje bolj ogreva za slavnega pripovedovalca zgodb: Stevensonova usoda (usoda pa je, kot pravimo, dolečena z značajem) nas vedno bolj priteza, čim bolj se ta popotnik bliža točki Omega: zadnji točki, ki ga neustavljivo vleče k sebi.

Preprosto povedano: Stevensonovo življenje zadobi globlji smisel takrat, ko se pisatelj sreča z otroštvom: ne s svojim lastnim, pač pa z otroštvom človeštva: s takimi omenjano zlato dobo, z življenjem v raju. Ko se prvič sreča z domačini na otokih Južnega morja, čutimo, da je prišel na cilj. To srečanje pa nikakor ni idilično. Ne gre le za to, da od bolezni oslabiljeno telo težko prenaša potovanje na ladji skozi viharje. Dosti hujši je pretes, ko se mora srečati z bogovi podzemlja. V času, ko je Stevenson križaril po Južnem morju (pred približno sto leti), ljudske navade še niso bile povsem opuščene. Popotnik se je srečeval z ljudmi, ki so nekoč (skrivaj pa mogoče celo še v tistem času) jedli dolgo svinjo (t. j. človeško meso). Po Stevensonovih izjavah lahko sklepamo, da ob tem ni bil nič manj zgrožen, kot je bil osvoboditelj Mehike

H. Cortez, ko je videl, kako Azteki darujejo bogovom človeške žrtve. Seveda pa se na to ni odzval na isti način kot Cortez.

P. Gauguin je take reči nemara sprejel — v skladu s svojo naravo — bolj ali manj ravnodušno; J. London, ki sodi v malo kasnejši čas, je ljudožerstvo omenjal s humorjem. Stevensona je to pretreslo do mozga, vendar ga ni odvrnilo od prijateljskih čustev. Srečati se z otroštvom, pomeni srečati se z grozljivimi pozabljenimi bogovi. Prebivalci Južnega morja pa že v Stevensonovem času niso bili srečni otroci, prebivalci raja, pač pa ljudstvo, ki je ob srečanju s kolonisti nenavadno hitro izumiralo. Mnoge vasi so bile le še bivališče mrtvih. Krive so bile bolezni, ki so jih s sabo prinesli belci — in krivo je bilo tudi to, da so z vsiljevanjem tuje kulture zgubili veselje do življenja.

Stevensonova zunanja avantura se sprevrže v duhovno avanturo, ko se popotnik sooči z vsem tem. Med domačini opaža isti strah, ki ga sicer poznamo po Gauguinovih slikah Duh mrtvih čuje. Stevenson si je ta strah razlagal kot slabo vest včerajšnjih ljudožercev: mi smo jedli človeško meso, duhovi bodo jedli našega.

In vendar, ne glede na taka razglabljanja je čutil do tega ljudstva prijateljstvo. Nemara se jim je čutil sorodnega? Kako si sicer razložiti, da se je konec koncev odločil, da se bo prav tu dokončno ustalil? Na Samoi si je postavil nekakšen dvorec. Tu je živel kot nekakšen patriarh (čeprav je bil po letih daleč od tega): tu je na skrivaj pomagal pri vstaji proti kolonialistom; domotožje po rodni Škotski ga je pestilo, pa vendar ostane dejstvo: hrepenenje, ki ga je prignalo sem in ki ga je odločilo na daljni peščini, je bilo očitno močnejše.

Marko Hudnik

Z VEDRIMI MELODIJAMI IZ STAREGA V NOVO LETO

Najmarljivejši glasbeni kolektiv v jeseniški občini — PIHALNI ORKESTER JESENIŠKIH ŽELEZARJEV — je bil letošnji izvajalec že tradicionalnega, petega novoletnega koncerta na Jesenicah. Pod vodstvom dirigenta Ivana KNIFICA je v razprodanem gledališki dvorani s skrbno izbranim in kvalitetno izvedenim programom na najlepši način ne samo prisotnim v dvorani, temveč vsem delovnim ljudem in občanom naše občine izrazil zahvalo in priznanje za ustvarjalni trud in jim zaželel sreče, zdravja in uspehov v novem letu 1983.

Že z uvodno skladbo Bojana Adamiča »Tra - ta - ta, tra - ta - ta, zaigra naša muzika...« so navdušili in dali vedeti, da so se dobro pripravili in vložili veliko ur svojega prostega časa, da bi poslušalce popeljali v svet muzike, ki navdušuje, spodbuja in razveseljuje ljudi širom zemeljske oble. Sledil je splet mehkih in vedno navdušujočih domačih melodij Gvida Učakarja VESELA DEŽELA, kateremu se je pridružil živahen, vendar zelo zahteven Rodi-

nov SKERZZO s solistom na trobenti Igorjem Maroševićem. Iz pestrega repertoarja resne in zabavne glasbe Franza Suppéa so v program uvrstili njegovo vedro skladbo LAHKA KONJENICA in prvi del programa sklenili s kompozicijsko zahtevno PREDIGRO IN PLESOM GRILIC iz Hrističevega baleta OHRIDSKA LEGENDA, s katere izvedbo so nedvomno dosegli kvalitetni vrh večera.

Drugi del novoletnega koncerta so začeli z AMERIŠKO SUITO, slikovito zvočno tapiserijo skladatelja Harolda Waltera, ki ji je sledila Ballova rapsodija NEGRO SPIRITUALS, splet črnskih duhovnih pesmi. Pozavnosti so se izkazali v naslednji skladbi POZAVEN EKS-PRES, ki jo je napisal skladatelj Walters. Priredba Loefflerjeve skladbe BEST SELLER ŠT. 5, grajena na ameriških prvinah, se je prelila v razgibane tokove južno-ameriških ritmov rumbes in sambe BRAZIL, BRAZIL, v priredbi istega skladatelja. »Uradni del« novoletnega koncerta so sklenili z VENČKOM AVSENIKOVIH USPEŠNIC.

Navdušenje ni prenehalo in sledili so »dodatki«, dokler z RAČKAMI niso sklenili nad pričakovani uspešnega novoletnega koncerta. Ljudje pa bi še in še poslušali...

Zadovoljni obrazi, navdušeni in superlativni komentarji so prav gotovo najlepše priznanje jeseniškim godbenikom za njihov trud in odpočevanje, pa tudi za resnično dobro izvedeno pester in zahteven program. Drobni izvedbeni spodbujaji naj bodo orkestru in godbenikom le spodbuda za nadaljnje delo. Na koncertu so dokazali velike izvedbene kvalitete in sposobnosti pa tudi velike izvajalske rezerve, ki jih lahko še izkoristijo po znanem načelu »da nobena stvar ni tako dobra, da ne bi mogla biti še boljša«. Vse to pa je našim godbenikom lastno in prepričani smo lahko, da bodo »rezerve« še temeljito izkoristili in kvalitetno še napredovali.

Program sta z veznim besedilom, ki ga je pripravila Stefi Muhar, prijetno povezovala Majda Rebernik in Borut Verovšek.

Škoda, da kot je bil običaj, novoletnega koncerta na Jesenicah ne bodo ponovili. Vsekakor bi bilo prav, da bi z njim v januarju priložnega leta razveselili tudi poslušalce v ostalih krajih naše občine, da bi bil trud godbenikov čim bolj poplačan.

ARH IN DOLINŠEK RAZSTAVLJATA V DOMU DR. FRANCETA BERGLJA

V ponedeljek, 27. decembra, so v domu upokojencev dr. Franceta Berglja odprli razstavo likovnih del članov likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Rudolfa ARHA in Franceta DOLINŠKA. Z razstavo sta oba letošnja rekorderja po številu razstav želela okrepiti novoletno praznovanje prebivalcev v domu in jim s tem tudi v imenu vseh članov DOLIKA voščila srečno in zdravo novo leto 1983.

Razstava bo v domu odprta do vključno 6. januarja vsak dan od 8. do 18. ure. Prebivalci in uprava doma tudi vas vabijo na ogled.

RUDOLF ARH ŠE ENKRAT NA BLEDU

Pod pokroviteljstvom osnovne organizacije sindikata LIP Bled bodo danes ob 14.30 v zgradbi delovne skupnosti skupnih služb LIP Bled odprli samostojno razstavo likovnih del člana likovnega kluba DOLIK Rudolfa ARHA. Slikar razstavlja 67 del v olju, suhem akvarelu in pastelu. Zanimivost razstave je, da avtor na svojih platnih predstavlja bogato paleto raznovrstnega drevja, ki raste v alpskem svetu.

Arhova razstava na Bledu bo odprta do 27. januarja 1983.

V letu, ki ga zaključujemo, so člani likovnega kluba DOLIK kar dvaintridesetkrat na samostojnih ali skupinskih razstavah predstavili svoja dela v jensniški občini, na Gorenjskem in v Trbovljah. Poleg tega so na Jesenicah organizirali tudi deset razstav drugih slikarjev. To je prav gotovo rekordni rezultat tega marljivega likovnega kolektiva.

KOLEDNA V KROPI

KUD Stane Žagar — Plamen Kropa je v nedeljo, 26. decembra, že deseti priredil novoletni koncert.

Pravzaprav je bil ta koncert pred leti celovečerni nastop njihovega moškega zbora. Dirigent Egi Gašperšič se je loteval različnih poti, da bi bilo petje privlačno in primerno času, namreč zadnjim dnevom starega leta. Iz kropske stotne pevke in še starejših kulturne tradicije je začel oživljati besedila, ki so jih pripovedovali ali tudi že peli koledniki, ko so hodili po hišah in voščili ljudem novo leto. Včasih so program popestrili tako, da so povabili še druge glasbene skupine in soliste: to so bili instrumentalisti iz Glasbene šole Radovljica, znani solisti, lanske leto pa je polovico koncerta prispeval moški komorni zbor DPD Svoboda Podnart, ki ga prav tako vodi Gašperšič.

Se nikdar ni bila dvorana tako polna kakor letos. V ljudeh živi navada o vsakoletnem koncertu na ta dan, domači zbor in dirigent stalno navezujejo sodelovanja z drugimi glasbenimi skupinami in tudi tokrat so posrečeno sestavili program. Oboževalce solopetja in klavirja je navdušila družina Ognjanovič, ki je prepevala in igrala tuje in znane slovenske pesmi, oziroma klavirske skladbe. Za zaključek je hči Tatjana na klavirju spremljala mater Zlato in očeta Dražjo v slovenski narodni Odpiraj dekle kamrico.

Veliko mamic in očetov je prišlo poslušat svoje mlade, sedem, osem, devetletne pevke in pevce, ko so se potili ob prvem nastopu. Tretji del popoldneva: moški zbor je pod vodstvom dirigenta Egi Gašperšiča pel same koleda, nekaj novih iz Dolenske, Primorske ter občinstvu že znane iz Kroke in okolice. Zadnji: Preč je zdaj to staro leto... so ponovili in poslušalci so jim pritegnili.

Povezovalce sporeda nas je povabil še k zadnji točki. Ugasnila je luč, na filmskem platnu so oživele Vice, znani vigenjci. K njemu je vodila skidana gaz, vodno kolo je bilo zamrznjeno, kovač in njegova žena — kovačica, sta s težavo pripravljala ješo. Sreča, prišli so mladi fantje in ju spomnili, da se bliža novo leto. Zupstili so vigenjce, vzeli harmoniko, klarinet, cekarje, sani in še psička in šli od vasi do vasi, dokler se polni klobas in žganja niso s sanmi vred znašli v debeli smreki.

Kratek barvni film Koledniki je zabaval občinstvo in jih spomnil, kako so nekoč resnično koledovali.

Vsi v dvorani so prišli na svoj račun, starejši in mlajši. Niso toliko stremeli za kvaliteto predstavljenega, več jim je bila vredna misel, kako preprost in prisrčen je bil popoldan.

Stane Mihelič

NOVOLETNI PEVSKI KONCERT V ZASIPU

Člani moškega zbora kulturno prosvetnega društva Zasip so se v želji, kako svojim krajanom in zvestim poslušalcem okrepiti predpraznično vzdušje ob novem letu, odločili, da pripravijo celovečerni koncert. Ideja je bila sprejeta v zadovoljstvo pevcev in krajanov. Tako so se odločili za novoletni koncert, ki naj bi ga priredili v prihodnje vsako leto predzadnji dan v starem letu.

Na prvem novoletnem koncertu, ki bo v četrtek, 30. decembra, ob 19. uri v dvorani kulturnega doma v Zasipu, se bo predstavil moški zbor v komorni zasedbi pod vodstvom pevovalke prof. Janeza Boleta.

V prvem delu programa bodo zapeli splet slovenskih umetnih, v drugem delu pa splet slovenskih ljudskih pesmi, ki po vsebini spadajo v novoletne dneve. Program bo povezovala znana kulturna delavka iz Bohinja Anica Bajtova.

Vsem prijateljem zborovskega petja, ki bodo prišli na koncert, bodo podelili stenski koledar kot darilo zbora. Da bo prireditev, ki naj bi postala tradicionalna, zares kakovostna, ne gre dvomiti. Zasipski pevci

so pod strokovnim vodstvom znane-ga pečovskega in glasbenega delavca prof. Boleta že doslej dokazali, da jih ne uvrščajo zaman v kakovostni vrh zborovskih skupin v občini in tudi na Gorenjskem.

Zgledu Zasipčanov in pred njimi še Kroparjev bodo verjetno sledili tudi zbori v drugih krajih, kar bi bilo v današnjih stabilizacijskih časih precej bolj varčno in predvsem vabljivo, kot razne »skromne« zakuske in novoletna srečanja, ki so po pravilo vedno krepko »požegnana« z dobro kapljico.

JR

LITERARNI POPOLDAN OBČINSKE KNJIŽNICE JESENICE

Razmeroma skromna reklama — plakat v knjižnici in objave po radiu Triglav — je privabila prejšnji četrtek v klubske prostore v Titovem domu okrog dvajset poslušalcev: ravno prav občinstva za ta prostor.

Vzdušje na prireditvi je bilo zato toliko bolj intimno, med nastopajočimi in občinstvom dejansko ni bilo pregrade. V uvodnem delu so se jeseniškemu občinstvu prvič predstavile štiri mlade pesnice, dijakinje Centra srednjih šol: Maruša Oblak, Vesna Pilipovič, Mateja Gašperšič in Mojca Stekloča.

Osrednji del je bil posvečen poeziji Sonje Koranter. Njene pesmi je zelo izrazito in s posluhom za izpovedne kvalitete te poezije recitirala gledališka igralka Bernarda Gašperšič. Pesnico poznamo iz objav v Litihi, imela je tudi že svoj literarni nohturno na ljubljanskem radiu.

Uvodno besedo je imel Valentin Cundrič, ki je tudi vodil sklepni pogovor. Očitno je bilo, da zelo visoko ceni poezijo Koranterjeve; posebej

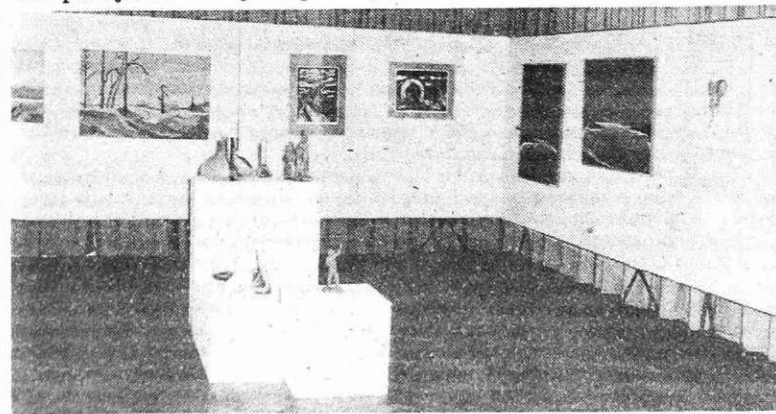
je omenil njeno težnjo k sentenčnosti. Zanj ima poezija, ki teži k spoznanju, višjo vrednost od tako imenovane ekstatične poezije.

Tudi o štirih srednješolkah — vsaka je sama prebrala po tri svoje pesmi — se je Cundrič pohvalno izrazil. Občinstvo so osvojile z neposrednostjo pesmi in s samozavestnim nastopom. Niso recitirale tako kot Gašperšičeva, pa vendar so se izkazale z zgledno govorno kulturo.

Pogovor, ki je sledil izvajanju sporeda, je bil nepričakovano živahen in odprt. Občinstvo na takih prireditvah navadno ni sproščeno, le redko kdo tvega vprašanje.

Vse kaže, da je srečanje dalo nekaj zadoščenja ustvarjalcem in publiki — in ne nazadnje tudi prirediteljem.

M. H.

Z razstavo likovnih del članov RELIKA iz Trbovelj so jeseniški Dolikovci zaključili letošnjo razstavno sezono (Foto S. Kotalj)

PODELILI LETOŠNJE GREGORČIČEVE PLAKETE

Na zadnji seji skupščine Telesnokulturne skupnosti Jesenice so podelili letošnje Gregorčičeve plakete za najvidnejše dosežke na področju telesne kulture v jeseniški občini. Plakete, ki so podeljene po narodnem heroju, revolucionarju in komunistu Jožu Gregorčiču-Gorenjcu, podeljujejo od leta 1968, doslej pa je plaketo prejelo 83 organizacij in posameznikov. Letošnje plakete so prejeli:

JOŽICA BAKOVNIK za aktivno delo na področju splošne telesnokulturne dejavnosti v okviru TVD Partizan in za delo z najmlajšimi v planinskem društvu. Jožica je skromna in neutrudna delavka, in sicer na področju, kjer rezultati dela niso le športni uspehi in vrhunski dosežki. To je športna vadba in široka rekreativna dejavnost. V letu 1973 je postala vodnica in prevzela delo tajnice TVD Javornik-Koroška Bela. Od leta 1979 je tudi načelnica mladinskega oddelka PD Javornik-Koroška Bela.

JOŽE JANEŽIČ je plaketo prejel za pestro aktivno delo na telesnokulturnem področju. Že leta 1939 je začel igrati nogomet za NK Jesenice. Takoj po drugi svetovni vojni je nadaljeval z igranjem nogometa, v letih od 1947 do 1960 je tudi kot trener skrbel za razvoj

nogometa na Jesenicah. Leta 1954 je bil med ustanovitelji kegljskega kluba na ledu. Za ta klub je uspešno nastopal do leta 1967. V letu 1959 je s svojo ekipo na evropskem prvenstvu osvojil bronasto kolajno. Jože Janežič je pozneje poklicno skrbel za športne objekte na Jesenicah in sodeloval v drugih akcijah, ki so bile namenjene razvoju jeseniškega športa.

DRAGO DOKL je plaketo prejel za delo pri sankarskem klubu in organizaciji športne rekreacije v Železnici, kjer je zaposlen. Kot sankar je dosegel nekaj vidnih uspehov doma in v zamejstvu. Tekmoval je od leta 1961 do 1976, še naprej pa je ostal zvest sankanju. Sedaj je tudi predsednik sankarskega kluba Jesenice.

Že vrsto let neutrudno skrbi za športno rekreacijo v TOZD Jeklarina v jeseniški železnici. Že od leta 1968 je športni referent, deset let tudi aktivno dela v komisiji za športno rekreacijo pri sindikatu Železarnice.

ALOJZ KERŠTAIN je plaketo dobil za tekmovalne dosežke in aktivno delo pri smučarskem klubu. Tekmovalno pot

je začel pri Smučarskem društvu Rateče-Planica. Od leta 1965 do 1973 je bil stalni član državne reprezentance. V tem času je osvojil pet naslovov državnega prvaka in štiri naslove republiškega prvaka. Bil je udeleženec olimpijskih iger v Grenoblu, svetovnega prvenstva v ČSSR in balkanskega prvenstva. Poleg uspehov na tekmovalnem področju se je posvetil tudi vzgoji mladih tekačev. Od leta 1976 je trener občinske selekcije v smučarskih tehnikah in pomočnik zveznega trenerja.

VIKTOR VAUHN je plaketo prejel za dolgoletno delo pri košarki. Svojo športno kariero je začel pri košarskem klubu Jesenice. Leta 1960 je začel nastopati pri pionirskem moštvu in zatem nadaljeval z nastopi pri mladincih. Kot nadarjen in uspešen košarkar je bil izbran v slovensko mladinsko reprezentanco. V moštvu košarskega kluba Jesenice je nastopal do leta 1981. Po uspešnem aktivnem igranju je delo nadaljeval z vzgojo novih mladih košarkarjev na osnovni šoli Prežihov Voranc, kjer še naprej skrbi za razvoj te športne panoge v jeseniški občini.

J. Rabič

REKREACIJA: KAPITAL ZA STARA LETA

V svoji mladosti nihče dosti ne premišljuje, da bo morda dočkal starost, niti ne premišljuje, da bo te goberge ostarelosti moral prenašati v domu ostarelih. Pod ostarelostjo si predstavljamo močno omejeno gibalnost, bolehnost, poslabšanje splošnega in vse podobno. Mlad in zdrav človek si sploh ne predstavlja, da ga vse to čaka, da bo tudi on nekoč »na vrsti«.

Vsi tisti, ki vlagajo samo del svojega prostega časa in svojih moči v rekreacijo, si nalagajo kapital za zdravje v starosti, če redno vadijo vse življenje.

Kdaj prične človek ostarevati? Po prvem mnenju prične ostarevati takoj po rojstvu, kajti ostajanje se prične takoj. Po drugem mnenju se človek razvija do približno 24. leta, ko odraste. Notranji organi (pljuča, srce, ožilje) in mišice pa dosežejo popolni razvoj okoli 33. leta in to naj bi bil zadnji mejnik. Nato začne, v nekem določenem počasnem ritmu, upadanje sposobnosti, ki se z leti stopnjuje.

To staranje in zmanjševanje umskih in fizičnih sposobnosti močno zaviramo in odpravimo v prihodnost z načrtnim fizičnim gibanjem (tek, hoja, gimnastika, plavanje, smučanje, kolesarjenje, igre z žogo, gorohodstvo in vse podobno) in z zmernim življenjem brez stresov in brez alkohola in kajenja. Namesto tresočih nog, slabotnih rok, ostane telo prožno, gibljivo in močno. Ni boleznin in težav.

D'Kenneth Cooper opisuje v svoji knjigi »Aerobika« moža, ki je bil do svojega 80. leta artist v cirkusu, nato je delal kot vratar v nekem hotelu, kamor je teklen vsak dan okoli 15 km daleč in še v starosti 103 let je pri testu pretekel 100 m v 17 sekundah in prav tako še vedno svojih 15 km v službo. Umril je pri 103 letih, in sicer zaradi žalosti ob smrti svoje žene. Ta dejanska ni nikoli ostarela.

Tudi v Jugoslaviji imamo nekaj takih primerov. Zagrebčan Zemljak bi spadal s svojimi 86. leti normalno v dom upokojencev, toda še vedno teče na mnogih maratonih doma in v tujini. Še celo 100 km dolg tek v Bielju v Švici mu ni bil predolg, srečali smo ga tudi na trnovskem maratonu. Njegov soimecčan Pero Goič, poznani metalce kladiva med obema vojnoma, ima tudi že daleč preko 80 let, pa še vedno zmaguje na svetovnem prvenstvu veteranov v svoji skupini: v metu kladiva, krogle, diska, v teku na 100 m in v mnogobojju. Ne pozabimo: stalna rekreacija je neprecenljiva nalozba za starost!

Tudi fizično poklicno delo lahko izkoristimo za aerobično vadbo, če to želimo. Vsako fizično delo seveda ni primerno za to. Na primer, čevljar ali mizar pri modernih strojih nimata napornega dela v aerobičnem smislu.

Pismonoša si med službenim obhodom lahko izboljšuje kondicijo tako, da nekaj kilometrov prehozi zelo hitro. Delavec z lopato bo pogoltnil srce in s tem krvotok s hitrejšim delom, ki ga pospeši, na primer, za četrt ure. Delo z lopato in s krampom je aerobično že samo po sebi, če resno delamo, pa čeprav namenoma hitimo ali ne hitimo. Aerobični značaj ima še marsikatero težko delo, na primer, košnja trave s koso, kmečko delo nasploh, če je ročno, delo gozdnih delavcev, kjer poteka brez strojev, delo čolnarjev, železarjev, delavcev pri tekočem traku, kovačev in podobno.

Vsa ta poklicna aerobika ima samo eno in to bistveno slabo stran, da je monotona in v pogledu mišičnega dela tudi lahko zelo enostranska. Razumen ročni delavec bi bo zato poiskal še dodatno razgibanje, ki mu bo dopolnilo tisto, česar mu poklicno delo ne da.

Pri težakem delu je zelo pomemben moment izčrpanost. Tako so Američani dogodili, da človek pri težakem delu dočaka starost in upokojitev le, če mu srce dela osem ur z največ 120 udarci na minuto, kar je istočasno tudi meja za največje dovoljeno naprežanje pri delu, da bi delavec ostal koristen podjetju. Iz tega podatka lahko potegnemo zaključek za rekreativni napor, ki naj bi pri eno ali dveurni vadbi ne presegal zaposlitve srca prek 120 udarcev na minuto.

Smučanje spada med tiste vrste športa, ki so po rekreativni vrednosti med najbolj priljubljenimi, saj ga lahko primerjamo s planinstvom in letovanjem, ki sta tudi množična, čeprav letovanje ni ravno šport, zato pa posredno nudi priliko in sili v športno udejstvovanje.

Smučanje je obenem tudi povezano s sila pestrim izborom neobhodnih potrebščin, kot so oblačila, čevlji, smuči, palice, maže in razno nujno orodje. Turni smučarji potrebujejo še nujno gorohodsko opremo, kot spalno vrečo, kožo za vzpon, kuhališnik itd.

Smuči smo spomladaj skrbno spravili v prostor z enakomerno temperaturo in suhim zrakom, ali pa smo jih brezskrbno postavili kamorkoli. V obeh primerih sedaj pred zimo pogledamo, kako izgledajo. Očistimo robnike rje, v WD sprayem očistimo in nanažemo varnostno vez in nastavimo varnostno trdnost ter jih preizkusimo, če lahko delujejo. Nemažkrat je od skrbnega pregleda vez odvisno ali bomo zimo preživeli v radostih na snegu ali v mavcu. Ko smo opravili ta prvi pregled smuči in vezi, odnesemo smuči na servis, da opravi vse preglede in vse potrebno še strokovnjak. Redki so tisti smučarji, ki bi imeli potrebno orodje in zadostno znanje, da bi sami znali vse v redu opraviti. Na servisu uredijo vse, zgladijo drsno ploskev, nastavijo sprožilne vrednosti, nabrusijo robnike. To ureditev imenujejo s tujko »finiširanje« in če jim naročite, naj vam »finiširajo« smuči, bodo takoj vedeli, za kaj gre. Toda ene stvari ne pozabite. Tudi za servisierji se enkrat kontrolirajte nastavitev sprožilne vrednosti vezi, kajti pravo sprožilno trdnost mora poznati vsak smučar za sebe sam in jo mora tudi vsak teden pozimi kontrolirati.

Čimprej v oktobru ali v novembru poskrbite za svoje smuči, kajti v decembru je že dren v servisnih delavnicah.

SOODVISNI ŠPORTI

Lahko bi rekli tudi: gibanja, ki se dopolnjujejo. Za rekreativnega športnika bi bilo seveda najbolje, če bi vadil tako kot vadijo vrhunski športniki, toda ne glede na intenzivnost, temveč samo glede raznolikosti in vsestranskosti vadbe. Nikakor pa to ni nujno, namreč da vadi vsestransko. Predvsem naj ponovno poudarimo, da intenzivnost vadbe vrhunškega športnika rekreativcu prej škoduje kot koristi, čeprav je še zelo mlad.

Tisti, ki žele uspešno smučati ob žicnicah, si razmeroma zelo dobro utdise mišice z go-

rohodstvom. Za alpsko smučanje mora biti dobro utrjen skočni in kolenski sklep, lahko rečemo predvsem mišice nog in to prednje dela nog. Gorohodstvo je torej odlično soodvisno gibanje za alpsko smučanje.

Sila primerno je tudi kolesarjenje, ki zaposli zelo intenzivno prav tisto mišičje, ki trpi pri alpskem smučanju. Zato ni čudno, če sta dva najboljša smučarja preteklost, Killy in Thöni, zelo cenila kolo. Manj znano je, na primer, da se je Killy udeležil tudi več kolesarskih tekmovalj.

Omeniti je potrebno, da se v zadnjem času tudi smučarji tekači vse bolj navdušujejo za kolo, tako sta npr. Avstrijca Mayer in Juric (Mayer zmagovalca »Vasa teka«) zelo uspešno startala na gorski progi v okolici Radstadta (glej revijo SKI 10/82). Naj omenimo še hitrostni drsalci Sheilo Young in Beth Heiden, ki sta obe zelo dobri tekmovalki tudi na kolesih.

Navedli smo samo dveje dopolnilnih gibanj, ki sta že kar uspešna vadba tako za tekače kot za alpske smučarje in ki rekreativcem, ki niso preveč zahtevni, že kar zadostujeta za doseglo določene kondicije.

Smučarji tekači današnjega časa niso navdušeni samo za kolo. Tudi dolge gorohodske ture so jim poleti in jeseni zelo priljubljene. Kolo, veliko peš-hoje in dolgi gorohodski izleti, to se idealno dopolnjuje za rekreativni smučarski tek.

Pri tem za starejše veljajo tudi nekatere omejitve: rekreativno vadiš, če prevoziš s kolesom na dan do 30 km v dveh do treh urah (nikdar v hudi poletni vročini, kar velja tudi za gorohodstvo in peš-hoje po ravnem), če narediš gorohodsko turo 4 do 6 ur daleč v zmernem tempu, če pešaš po ravnini 15 km v treh urah.

To se imenuje rekreacija, ki je veliko nasprotje vadbi registriranih mladih tekačev. Njihova vadba je tek na smučeh, nogi sta veskozi pokrčeni v kolenskih in krepilo se mišice prednjega dela in zadnjega dela nog, krepilo se hrbtne in trebušne mišice, mišice rok in ramenskega sklepa, krepilo se srce, zboljšuje krvni obtok in pljučna kapaciteta. To izredno harmonično zaposlitev vseh važnih organov telesa naj bi vsak rekreativci vključil v svojo vadbo. Alpski smučar si s tem kom na smučeh izboljša občutek ravnesja in okrepi mišične reflekse celotnega sklopa mišic noge od kolena navzdol, še posebno v skočnem sklepu.

Alpski smučarji so z vsem srcem osvojili tudi jadrnalno desko, ki je odlična rekreativna dejavnost in začuda sorodna smučanju, istočasno tudi dovolj raporen šport za izboljševanje telesne pripravljenosti. Nikakor za alpince ne spada na zadnje mesto smučanje na vodi, čeprav smo ga omenili kot soroden šport na koncu.

Dopolnjujejo in povezujejo se medsebojno v rekreativnem in kondicijskem smislu smuči tek, hoja po ravnini, hoja po gorah, kolesarjenje, jadrnanje na deski in še marsikaj. Za alpsko smučanje in za tek na smučeh je odlični dopolnilni in sorodni šport drsanje na ledu in poletno kotalkanje. Drsanje na ledu izostri ravnesje in utrjuje iste mišice, ki trpe pri alpskem smučanju, daje tudi občutek za pravilno držo glede na čim-boljšo drslostvost na smučeh, kajti na drsal-kah je potrebno popolno ravnesje. Znano je, da mnogi mojstri smučanja odlično drsajo, npr. Stenmark odlično igra hokej na ledu. Tudi tisti otroci, ki so prej znali drsati kot smučati, imajo na snegu manj težav. Drsanje je poleg tega tudi atraktiven šport, ki športnika močno privlači, prav tako kot alpsko smučanje, ker olajša gibanje na ledu, drsalke dajo športniku krila, tako kakor smuči. Drsanje in kotalkanje tudi nista dragi vrsti športa, medtem ko je nadaljnja vrsta soodvisnega športa — terenska vožnja z motorji, ki jo ljubijo posebno vrhunski alpski smučarji, drag in nevaren dopolnilni šport, pri katerem urimo reflekse in približno iste mišice nog, kot pri alpskem smučanju. Težko je napovedovati, če se bodo rekreativci navdušili za ta dopolnilni šport, tisti, ki so se, so pa navdušeni. Lahko bi našli vrsto najboljših alpskih tekmovalcev, ki vozijo terenske motorje, toda ene ugotovitve je verjetno zanesljiva: da to ne bo nikoli množičen šport.

Ciril Praček

NOVOLETNE ČESTITKE

Društvo invalidov Jesenice in aktiv invalidov Železarnice želita vsem invalidom, vsem članom društva, oziroma aktivnim invalidom Železarnice, kakor tudi njihovim svojcem in vsem ostalim sodelavcem in občanom srečno in zdravo NOVO LETO 1983!

Izvršna odbora DIJ in aktivna invalidov Železarnice.

Vsem sodelavcem v TOZD Livarna in ostalim sodelavcem v Železarni želimo vse najboljše v novem letu 1983 in še vnaprej veliko delovnih uspehov.

Vojak Črtomir Mesarič

Vsem železarjem, našim staršem, sovrstnikom — pionirjem, mladincem in vsem ostalim občanom naše občine želimo srečno in uspešno novo leto z željo, da še naprej enotno in v sožitju delamo za našo osebno srečo ter za srečo in še nadaljnji razvoj naše lepe domovine!

Pionirji, mladinci in delavci osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice

ČESTITKA ČLANOM DU JAVORNIK-KOROŠKA BELA

Upravni odbor Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela želi svojim članom in njihovim svojcem zdravo in zadovoljno novo leto 1983. Obenem vabimo vse upokojence, da se v letu 1983 bolj vključijo v razne društvene dejavnosti in da uporabljajo prostore v domu.

Z aktivnostjo vsega članstva bo društvo mnogo lažje uresničilo zastavljene načrte, ki so namenjeni predvsem članom. Društvo želi s svojim delom oprestiti starostna leta našega življenja.

Člane tudi obveščamo, da bodo v prvih mesecih novega leta v društvu delali vsak tork dopoldne in petek popoldne. Upravni odbor je v zvezi s predlogom Zveze društev upokojencev Slovenije sprejel obvezo, da bodo člani poravnali svoje obveznosti do članarine in vzajemnosti v prvem tromesečju.

Odbor DU Javornik — Koroška Bela

RAZPORED PROSTIH MEST V POČITNIŠKEM DOMU DU SLOVENIJE V IZOLI V LETU 1983

Koordinacijski odbor društev upokojencev občine Jesenice je odgovoren za organizirano letovanje upokojencev in je tako tudi izvajalec administrativnih in blagajniških opravil, ki so potrebna pri obveščanju, prijavi upokojencev z območja občine in rezervaciji sob — ležišč, sporazumom z recepcijo v domu upokojencev v Izoli.

Razdelitev sob — ležišč, je narejena na osnovi števila članov v posamezni občini. Upokojenci občine Jesenice imamo v vsakem mesecu v letu 1983 prostih 21 mest, kar je pet več kot v letu 1982. Seveda smo jih v letu 1982 izkoristili več, in sicer je v vseh osmih mesecih, kolikor je bil dom odprt, letovalo v domu 216 članov iz naše občine. Poudariti moram, da je bilo v zvezi s tem veliko dela, še posebno, ker so se nekateri zelo slabo ponašali in le nekaj dni pred začetkom letovanja bivanje v domu odpovedali.

Da bi v novem letu prosta mesta bolje izkoristili z manj truda, je po-

trebno, da društva takoj zberejo interese in jih prijavijo koordinacijskemu odboru. Ker bom po vsej verjetnosti tudi prihodnje leto opravljal to delo, naj društva prijave pošljejo kar na naslov: Stane Torkar, Jesenice, Finžgarjeva 6. Pri planiranju mest moramo upoštevati, da je dom odprt vse leto, zato moramo potrebno oziroma planirano število vsak mesec sproti tudi zapolniti, ali pa pravočasno odstopiti mesta drugim občinam.

Za počitniški dom v Izoli se sedaj znane cene šele za prvih šest mesecev:

mesec	polna cena za člane na dan	regres za člane na dan	polna cena za nečlane na dan
januar,	430,00	100,00	450,00
februar,	470,00	100,00	bo določena
marec, april	530,00	100,00	v soglasju
maj	600,00	100,00	s skupnostjo
junij			za cene

Iz cenika je razvidno, da so cene v letu 1983 nekoliko višje in to le toliko, kolikor so se podražili prehranbeni artikli. Letos je tudi sprememba v regresu, in sicer je vse mesece enak, v letu 1982 pa je bil po mesecih različen. Ob tem naj omenim, da je za enoposteljno sobo 20 % doplačila, za dodatno ležišče 20 % popusta. Za otroke do deset let starosti je 30 % popusta od polne cene za člane; otroci nimajo regresa. Kavcija oziroma predplačilo je 1.000,00 dinarjev za vsakega in se vplača takoj pri prijavi.

Zveza DU Slovenije pa ima še tri počitniške domove, in sicer: počitniški dom v Piranu, počitniški dom v Rogaschi Slatini in v Žirovnici. Sezona letovanja traja od 1. maja do 30. septembra. Cene so enotne, in sicer 440,00 dinarjev. Regres za upokojence je v mesecih maju, juniju in septembru 80,00 dinarjev, v juliju in avgustu pa 60,00 din na dan. Akontacija je 1.000,00. Prijave za te domove moramo poslati do 31. marca 1983, seveda pa jih je potrebno koordinati-

cijskemu odboru poslati najkasneje do 15. marca 1983. Letos bodo tudi za te domove izdane napotnice, ki so potrdilo za uveljavitev regresa.

Prosim vse upokojence, ki nameravajo koristiti naše počitniške domove, da pohitijo s prijavi, da ne bo potem prepozno. Prav gotovo bomo imeli od več prijavljenih prednost tisti, ki se bo prej prijavil in vplačal, prejetoto tudi akontacijo. V navodilih je navedeno, da mora biti prijava za oddih tudi soroc poslana 40 dni pred dekadno korišćenja. Poskrbimo, da bomo dodeljena mesta tudi zasedli. Morda bomo tudi letos dobili kakšno mesto več, seveda če bodo razporejena mesta nezasedena. Člani upokojenci, prijavite se v vaših društvih, društva pa bodo posredovala prijave koordinacijskemu odboru.

Če enoposteljne sobe se je potrebno posebej dogovarjati, prav tako za invalide, ker jih je premalo in se ne morejo razdeliti po dekadah.

Za koordinacijski odbor DU Stane Torkar — tajnik

BORCEM GORENJSKEGA ODREDA

Občinski odbor ZZB NOV Jesenice poziva vse borce in borke Gorenjskega odreda, da se čimprej zglašijo pri predsednikih odborov krajevnih združenj borcev NOV, kjer bodo izpolnili vprašalnik o času, ko so se borili v enotah Gorenjskega odreda.

V petek, 24. decembra, so bila v osnovni šoli Gorenjskega odreda v Žirovnici podeljena priznanja s plaketo 69 borcem in borkam odreda. Ob tej priložnosti je bilo ugotovljeno, da nekateri borci NOV, ki so bili v odredu, zaradi pomanjkljivega spiska (pomanjkljivih podatkov) priznanja s plaketo niso dobili.

Pripominjamo, da je bil Gorenjski odred ustanovljen v juniju mesecu 1942. leta in je do avgusta 1944. leta deloval na celotnem območju Gorenjske, nato pa so bili ustanovljeni: KOKRSKI, JESENIŠKO-BOHINJSKI, SKOFJELOŠKI in drugi odredi, Gorenjski odred pa ukinjen.

S troboja v ŽIC ob dnevu JLA (Foto A. Paloušnik)

[illegible]

TRETJI PORAZ V ZADNJIH SEKUNDAH

KOPER: JESENICE (člani) 83:81 (41:45)

Dvorana na Semedeli, gledalcev 150, sodnika Furlan in Turk oba iz Ljubljane. Jesenice: Azman 6, Božič 16, Rizvanović 4, Jelovčan 6, Pirih 35, Lunder 8, Trifković, Narobe, Brgant, Matučec 6, Alibegović.

Številni gledalci so v novi dvorani na Semedeli lahko uživali v dobri košarki obeh moštev, prednjačili pa so Jeseničani, ki so imeli pobudo in vodili od prvih do zadnjih sekund srečanja. Prednost je znašala od štirih do osmih točk. Tudi dve minuti in pol pred koncem tekme so vodili gostje z osmimi točkami, nato pa so popolnoma popuhtili in dovolili razigranim domačim košarkarjem, da so dosegli deset točk zapored (Jesenici na nobene) in tako že dobljeno tekmo izgubili v zadnjih sekundah.

To je že tretja tekma, ki so jo jeseniški košarkarji izgubili na povsem podoben način: vsa tri srečanja so bili boljši in vodili, v zadnjih trenutkih pa so popolnoma popuhtili. Te svoje napake se dobro zavedajo, skušajo jo odpravljati pri vadbi.

NAGAOKA '82 USPEŠNA ZA JESENICE

V spomin na japonskega trenerja Kokichia Nagaoka, ki je tragično preminil po poškodbi na treningu z ljubljanskimi judoisti, je bilo v Ljubljani že 19. mednarodno tekmovalno Nagaoka '82. V hali Tivoli se je v soboto in nedeljo, 25. in 26. decembra, zbralo skoraj štiristo judoistov iz Sovjetske zveze, Avstrije in Jugoslavije.

Štirje pionirji in štiri članice so zastopali judo sekcijo TVD Partizan Jesenice.

Pri pionirjih sta v kategoriji do 38 kg nastopila Karažič, ki je izpadel v prvem kolu (zanj je bilo to prvo tekmovalno srečanje) in Hodžič, ki je prijetno presenetil. Prebil se je v finale in tu prvič klonil pred Pajičem iz Vrbasa in tako zasedel drugo mesto.

V kategoriji do 42 kg je nastopil Vidic in zasedel peto mesto, ob malo več sreče, predvsem pa želje po uspehu, bi bila njegova usvrstitev še boljša. V kategoriji do 64 kg je nastopil Dvoršak in izpadel v prvem kolu.

Pri članicah so Jeseničani imeli več uspeha. V kategoriji do 56 kg je Derševa zasedla tretje do četrto mesto. Vstop v finale ji je preprečila kasnejša zmagovalka Parševa iz Slovenije.

V kategoriji do 61 kg je Wolfova izgubila v prvem kolu predvsem zaradi premajhne borbivosti.

V kategoriji do 72 kg sta nastopili Čerinova in Triplatova. Čerinova je zasedla tretje do četrto mesto po porazu s kasnejšo zmagovalko Sarajovo iz Zagreba.

V DRUGEM KROGU LIGE SRS MANJ USPEHA

Moška in ženska ekipa namiznotenjskih igralcev Jesenic je nastopila v drugem krogu lige SRS v Novi Gorici. Clanski ekipi v postavi Babič-Veber-Podbragar ni uspelo ponoviti uspeha iz prvega kroga, ko je v I. B ligi osvojila prvo mesto. Tokrat jim sreča ni bila najbolj naklonjena, pa tudi pripravljenosti niso bili najboljši. Osvojili so tretje mesto za Vesno-Ljubljana in Novo Gorico ter pred Savo-Kranj, katero so premagali s 5:2. Ostala dvojbo so izgubili z 1:5 in 2:5. V skupni oceni obeh delov vodi Nova Gorica z osmimi točkami pred Vesno s prav toliko točkami, Jesenice s šestimi in Savo z dvema točkama.

NA DECEMBRSKEM TURNIRJU NAJBOLJŠI PRIMOŽ KOSMAČ

V petek, 24. decembra, je bil v šahovski dvorani na Jesenicah četrti letošnji hitropotezni turnir v sezoni 1982/83. Nastopilo je šestnajst šahistov, zmagal pa je mojstrski kandidat Primož Kosmač, ki je drugouvrščenega Lada Krajnika prehitel za točko. Kljub temu je v skupni razvrstitvi Krajnik še povečal prednost, tako da pred drugouvrščenim Ravnikom vodi že za osem točk. Vrstni red na decembrskem turnirju: 1. Kosmač 14 točk, 2. Krajnik 13, 3. Rodman 12, 5. 4. Krničar A. 10,5, 5. Ravnik 10, 6. Lužnik 8, 7. Laharnar 7,5, 8. — 9. Bec in Konobelj 7, 10. Vuković 6,5, 11. Stebljaj 6, 12. Cvetkov 5,5, 13. — 14. Krničar E. in Kaderič 5, 15. Sokolović 2,5 in 16. Jenko 1 točka.

Po štirih letošnjih turnirjih je vrstni red tistih, ki so osvojili točke, naslednji: 1. Krajnik 36 točk (4 odigrani turnirji), 2. Ravnik 28 (4), 3. Lužnik 27,5 (4), 4. Krničar A. 23,5 (4), 5. Rodman 23, (3), 6. Kosmač 19, (2), 7. Laharnar 13,5 (3), 8. Konobelj 11 (3), 9. Železnik 10 (1), 10. Poljanšek 7 (1), 11. Bec 5,5, (2), 12.

TROBOJ OB DNEVU JLA

V ponedeljek, 20. decembra, je v telovadnici Železarskega izobraževalnega centra na Jesenicah potekal troboj v počastitev dneva Jugoslovanske ljudske armade. Tekmovalje je že tradicionalno. Sodelovali so ekipe JLA, Centra srednjih šol (CSS) Jesenice, Šole za zdravstvene delavce (SZD) in Železarskega izobraževalnega centra (ZIC). Tekmovalci so se med seboj pomerili v malem nogometu, namiznem tenisu in streljanju zračno puško.

Srečanja v malem nogometu so bila zelo zanimiva, borbena in dokaj kvalitetna. Največ znanja so pokazali vojaki, ki so premagali vse nasprotnike in kar petkrat zatresli njihovo mrežo.

Rezultati: ZIC : SZD 0 : 1, JLA : CSS 1 : 0, SZD : CSS 1 : 0, ZIC : JLA 0 : 1, JLA : SZD 3 : 1, CSS : ZIC 0 : 2. Vrstni red v malem nogometu: 1. JLA (6 točk), 2. SZD (4), 3. ZIC (2), 4. CSS (0).

V namiznem tenisu so si dijaki ZIC: Tadej Černe, Boštjan Klinar in Armando Podbragar priborili prvo mesto. Zanesljivo so ugnali vse nasprotnike in tako osvojili devet točk.

Rezultati: ZIC : SZD 3 : 0, JLA : CSS 3 : 0, SZD : CSS 0 : 3, ZIC : JLA 3 : 0, JLA : SZD

NA STRELSKEM TEKMOVANJU ZMAGALA EKIPA DI JESENICE

Društvo invalidov Radovljica je v soboto v Podnartu organiziralo strelsko tekmovalje v počastitev 22. decembra — dneva Jugoslovanske ljudske armade. Nastopile so štiri ekipe društev invalidov in invalidskih športnih društev z območja Gorenjske.

Zmagala je ekipa Društva invalidov Jesenic pred drugo in prvo ekipo Društva invalidov Radovljica. Med posamezniki je bila najboljša Majda Kralj iz Društva invalidov Jesenic, drugi je bil Niko Podgornik — Društvo invalidov Radovljica, tretji pa je bil Niko Lah — Društvo invalidov Jesenic.

J. R.

govore o njej pred tekmo, v minutah odmoru v teh slabih trenutkih, pa kljub temu ne uspejo. Ne zmanjka jim sapa, ampak gre za posledice zbranosti in tudi za neodgovornost. Del krivde gre prav gotovo na račun branilcev, ki so razen Rizvanovića prvič na igriščih v slovenski ligi, mladi in neizkušeni, tistim bolj izkušenim pa gre očiti predvsem mete v prvih sekundah napadov, ko bi bilo treba igrati na trideset sekund. Eden od vzrokov za spodrsljaje ob koncu tekme je tudi premajhen izbor izkušenih igralcev, saj so v popolni postavi z vsemi najboljšimi odigrali le prvo tekmo proti Radovljici, sicer pa so nekateri poškodovani, drugi imajo obveznosti na delovnih mestih. Smolej pa je zaradi nešportnega vedenja kaznovan s tremi tekmami neigranja.

Kaže, da bo nekatere starejše treba posaditi na klop za rezervne igralce, še več priložnosti pa naj bi dobili mladi.

V naslednjem kolu, ki bo prvo soboto po novem letu, se bodo Jeseničani pomerili v dvorani ZIC na Jesenicah z Gostolom iz Nove Gorice. Tekma bo ob 19.30, članice pa bodo v isti dvorani igrale proti Kladivarju iz Žirov ob 17.30.

MB

STANKO DEŽMAN SE PONAŠA Z NAJVIŠJIMI PLANINSKIMI PRIZNANJI

Stanko Dežman iz Sp. Gorij se ponaša z najvišjimi planinskimi priznanji: od državnih, do republiških in zveznih, ki jih je prejel za dolgoletno nesebično delo v planinski organizaciji.

Stanko Dežman, ki danes z lahkoto nosi 77 križev, je 39 let delal v jeseniški železarni v Valjarni, bil pa je tudi delovodja. Ob težkem, večimenskem delu je našel se dovolj časa za delo v planinski organizaciji. Ves čas je bil član domačega planinskega društva v Gorjah, ob 30 in 50-letnem slavlju društva pa tudi v upravnem odboru, ki ga je dolga leta vodil Matija Klinar, prav tako priznan družbeni in planinski delavec iz Gorij.

Njegovo delo je bilo markiranje gorskih steza in poti ter njihovo vzdrževanje. Nad 35 let je vodil to delo v svojem društvu, 15 let pa je bil vodja skupine za markiranje steza in poti v Julijskih Alpah. Nad 35 km steza in poti je moral s svojimi sodelavci vzdrževati, za kar je bilo potrebno od 50 do 70 delovnih dni. Poleg vzdrževanja so gorjanski planinci na novo uredili steze s Prehodavcem na Lepo Špiče, od izviru Soče na Bavski Grintovec in od Vodniške koče do Prehodov.

Pomagal je pri gradnji in obnovi koč na Planiki, Dolici in drugje, veliko časa je žrtvoval tudi za oskrbovanje koč v poletnih mesecih, ki jih ima v upravljanju PD Gorje.

Ko so pripravljali načrte za Volo polje in triglavsko žičnico — projekt, ki naj bi zagotovil tudi Slovincem visokogorski zimski športni center, je prav tako vestno sodeloval. V najtežjih vremenskih razmerah je hodil na Volo polje ali v Zg. Krmo ugotavljati in preverjati vodne vire, kje so in kakšne količine, pa tudi višino snežne odeje na posameznih območjih. Ni bilo lahko, vendar je vedno vestno izpolnjeval svoje naloge in tako imamo danes precej dragocenih podatkov o vodnih virih v Julijskih.

V najtežjih letih vojne je od prvih dni aktivno sodeloval s partizani in izpolnjeval vse težke in nevarne naloge, ki so mu jih zaupali. Takrat je dobil tudi ime Čebeliča, ki se ga še danes drži in ga mnogi bolje poznajo prav pod tem imenom. To ime je dobil zato, ker je bil vedno navdušen bebelar.

Božo Benedik

NAJBOLJŠI ŠPORTNIKI V TOZD TRANSPORT

V četrtek, 23. decembra, so v TOZD Transport podelili priznanja najboljšim športnikom leta.

Športnike so ocenjevali glede na rezultate v osmih disciplinah, za katere so se dogovorili ob začetku leta. To so kegljanje na ledu, kegljanje na asfaltu, sankanje, smučanje, streljanje zračno puško, trim tek, namizni tenis in plavanje. Tekmovanja so bila organizirana znotraj TOZD, sodelovali pa so tudi na drugih športnih tekmovanjih Železarne in občine.

Najboljši športniki v letu 1982 so: Miloš Kernc (90 točk), Joža Šihar mlajši (76 točk), Mitja Resman (69 točk), Franc Korbar (66 točk), Stane Vidic (65 točk) itd. Priznanje in praktične nagrade sta prejela tudi Joži Maver kot deseta najboljša športnica v Železarni in Miro Kalan kot sedemindvajseti najboljši športnik v Železarni.

M. K.

ODBOJKARSKI TURNIR VETERANOV

Odbojkarški klub Jesenice je v soboto, 25. decembra, organiziral tradicionalni odbojkarški turnir odbojkarjev veteranov. Na turnirju smo videli kvalitetno odbojko, saj so v ekipah nastopili odbojkarji, ki so med svojim aktivnim igranjem nastopali v zveznih in republiških ligah.

Turnir pa ni imel samo tekmovalnega značaja, ampak je bil tudi priložnost za izmenjavo izkušenj, ki bodo nastopajočim pomagale pri njihovem nadaljnjem delu z mladimi odbojkarji. Za kvalitetno sojenje sta skrbela sodnika Divjak in Končnik.

Nastopile so ekipe Triglava iz Kranja, Radovljice in Jesenic v postavah: Triglav Kranj: Kozelj, Markovič, Sajovic, Zelnik, Sliček, Zupan, Janškovec in Demšar.

Radovljica: Ferjan, Vidic, Vovk, Veskovič, Zorec, Vernig, Humerca in Pretnar. Jesenice: Prešeren, Krevsel, Kavčič, Rösler, Bogataj, Bergel, Brgant, Kranjica, in Noč.

Rezultati: Triglav : Radovljica 2:1, Jesenice : Triglav 2:1, Jesenice : Radovljica 2:1. Razvrstitev: 1. Jesenice, 2. Triglav Kranj, 3. Radovljica.

Prehodni pokal so tako že drugo leto zapored osvojili odbojkarji Jesenic.

IZVRŠNI ODBOR ZTKO JESENICE O DELU V LETOŠNJ LETU IN SODELOVANJU S SVOJIMI ORGANIZACIJA

Konec leta je čas za pregled opravljenega dela. Tako je izvršni odbor ZTKO Jesenice zadnjo sejo v letošnjem letu namenil oceni dela v iztekajočem letu in programu za leto 1983. Osrednjo pozornost so člani namenili novembrskim sestankom s svojimi osnovnimi organizacijami.

Iz opravljenega dela je razvidno, da so vse komisije pri izvršnem odboru redno izpolnjevale svoj program in da je bil na področju množičnosti in vključevanja otrok in mladine v telesnokulturno dejavnost narejen korak naprej. Vendar čaka komisijo za množično rekreacijo v prihodnjem letu še veliko dela posebno pri organiziranju sodelovanja s krajevnimi skupnostmi, saj je to še veliko preskromno.

Veliko dela čaka tudi komisijo za vrhunski šport, ki se zaradi objektivnih težav in znanem dolgoletnem drobljenju dela posameznikov zelo težko vključuje v delo, še posebno, ker so nekateri prepričani, da takšna komisija pri ZTKO nima kaj delati.

Pri sodelovanju z ostalimi dejavniki je bil napravljen majhen korak naprej. Osnovne organizacije so spoznale, da zveza dela in tako počasi dobivajo izgubljeno zaupanje do dela zveze. Veliko stvari bo potrebno še razčistiti na relaciji ZTKO—TKS, kjer se kažejo sicer znaki izboljšanja odnosov, posebno sedaj po formiranju novih organov TKS, vendar mora biti v prihodnjem letu za urejanje odnosov med zvezo in SIS vloženih še več naporov, kajti če se dokončno uredijo odnosi na tem področju, bo dejansko narejen ogromen korak naprej.

Odbor je na podlagi novembrskih sestankov s svojimi osnovnimi organizacijami ugotovil, da je potrebno v sodelovanju s klubmi in društvi še marsikaj popraviti. Predvsem bo potrebno celoletno aktivno spremljanje dela društev in klubov in še večja angažiranost pri sodelovanju z njimi.

Novembrski sestanki so pokazali, da se je dejavnost v vseh osnovnih organizacijah odvijala po programih. Večina organizacij ima velike kadrovske težave. Denarja za dejavnost sicer nikjer ni v izobilju, toda v vseh sredinah se je pričelo z vestnim in doslednim varčevanjem. Vsem trem sestankom je bila skupna ugotovitev, da so velike težave s prevozi.

Na sestanku s športnimi društvi v občini je bila s strani delegata ŠD Kranjska gora

izrečena želja po pravilnejši delitvi dela za vzdrževanje objektov, saj so objekti športnega parka na Jesenicah v zapostavljenem položaju.

Na sestanku s predstavniki ŠD in njihovih klubov je prav gotovo prišlo do zelo, vne ugotovitve, namreč da večina mlaib, vne večino dejavnosti financira s prostim delom članov, kar se vse premale, še posebno pa s tem niso seznanjeni d v združenem delu.

TVD Partizan v jeseniški občini im raznoliko dejavnost. Izredno pomemb javnik je na področju množične rekre Ugotovili so, da bo potrebno še večjo nost v vseh TVD nameniti splošni vac večji povezanosti in enotnosti društev čini. Tudi TVD imajo velike težave s kovnimi kadri in vzdrževanjem objek

Tretji sestanek je bil namenjen prob tiki planinskih društev, ki delujejo zel vno. Vsa društva imajo veliko članov, jo za vzgojo mladih planincev v mlad odsekih, vendar jim manjka vodnik posebnemu društvom izven Jesenic. Ra lživ je tudi razvoj alpinizma, saj se dejj ponovno tako po množičnosti kot kv vztrajno približuje slovenskemu vrhu, liko pomeni tudi v svetu.

Vsi imajo težave s prevozi, aplpini bodo imeli precej težav tudi pri plez tujih gorah po uvedbi depozita in boi trebovali pomoč ZTKO Jesenice pri ur teh težav.

Veliko težav je z gospodarsko dejav društev in z vzdrževanjem koč. O teš vah bo potrebno spregovoriti z vsem stojnimi v občini.

Izvršni odbor ZTKO Jesenice je vse stanke ocenil kot uspešne. Člani odb menili, da bodo vsak na svojem po kar najbolj poskušali pomagati društv klubom. Potrebno bo izboljšati medse informiranje.

Sklileni so tudi, da na skupščini, ki nuarja, se enkrat spregovorijo o delu 1982 in da se vpliva na klube in druš čimprej več pošljejo programe za let in celotna poročila za obdobje, ki je za ZTKO Jesenice želi v letu 1983 vsem društvom in klubom veliko uspehov i tega sodelovanja. Vsem občanom Jese srečno novo leto z željo po čim bolj r čnih udeležbah na rekreacijskih al Srečno!

Najboljši športniki TOZD Transport (Foto I. Kučina)

REZULTATI PRVENSTVA ŽELEZARNE V ODBOJKI (POLFINALE IN FINALE)

PRVO POLFINALE: Hladna valjar senice : Remontne delavnice 0:2; RD 2:0; HV Jesenice : KSI 0:2; KSI : Tra 2:0; Transport : HV Jesenice 1:2; Ren delavnice : Transport 2:0;

DRUGO POLFINALE: Energetika : TKR-NG 0:2; Valjarna bluming-Energetika 2:1; Vzdrževanje : Valjarr ming-stekel 2:0; Valjarna bluming-S EO-TKR-NG 0:2; Energetika : Vzdrž 0:2; SEO-TKR-NG : Vzdrževanje 2:1.

FINALE: Remontne delavnice : K

SEO-TKR-NG : Vzdrževanje 2:0;

SEO-TKR-NG 2:1; Vzdrževanje : K

Vzdrževanje : RD 0:2; Remontne dela

SEO-TKR-NG 1:2.

KONČNI VRSTNI RED: 1. KSI, 2

TKR NG, 3. TOZD Remontne del

4. Vzdrževanje, 5. Valjarna bluming-

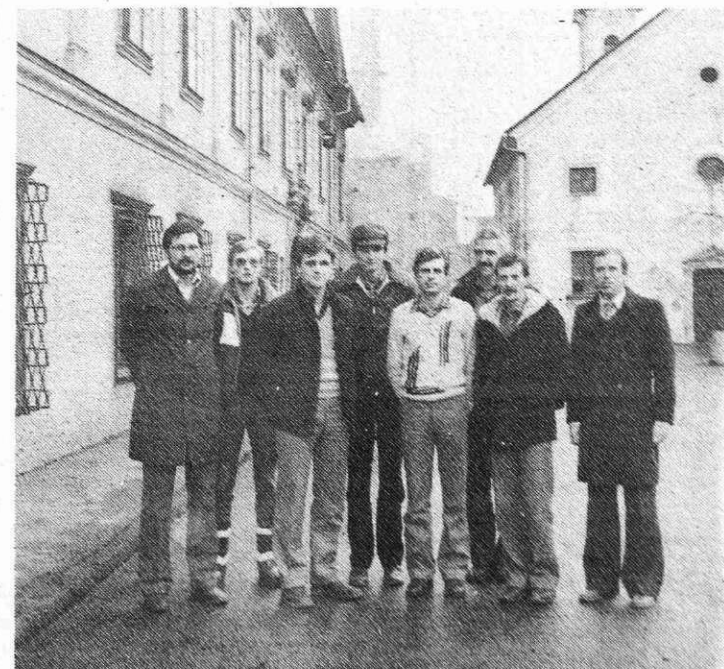
6. Transport, 7. Hladna valjarna Jes

8. Energetika, 9. Strojne delavnice,

klarna, 11. Plavž, 12. Hladna valjarna

13. Livarna, 14. Žičarna, 15. Družen

hrana.

Ekipa delovne skupnosti KSI prvak Železarne v odbojki (Foto S. Kokač)

MED DVEMA OGNJEMA

V počastitev dneva JLA so učenci četrth razredov OŠ Prežihov Voranc in OŠ Tone Čufar pomerili svoje moči v igri z žogo.

Prijateljsko srečanje se je končalo z zmaggo ekipe OŠ Tone Čufar z rezultatom 3:2.

Učenci si še želijo takih srečanj in upajo, da bodo pogostejša kot doslej.

Novinarski krožek OŠ Prežihov Voranc Jesenice